

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013

apríl 2013

Obsah

1	Priority Národného programu reforiem SR	6
2	Plnenie opatrení Národného programu reforiem 2012	10
2.1	Hodnotenie plnenia opatrení podľa jednotlivých špecifických odporúčaní	10
2.2	Ďalšie realizované opatrenia	17
3	Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza	21
4	Opatrenia v štrukturálnych prioritách	23
4.1	Fiškálna politika a verejné financie	23
4.2	Vzdelávanie, veda a inovácie	26
4.2.1	Regionálne školstvo	28
4.2.2	Vysoké školstvo a veda	29
4.2.3	Ďalšie vzdelávanie	32
4.2.4	Inovácie	32
4.3	Zamestnanosť a sociálna inklúzia	33
4.3.1	Zamestnanosť	35
4.3.2	Sociálna inklúzia	36
4.4	Podnikateľské prostredie	38
4.5	Dopravná infraštruktúra a telekomunikácie	40
4.6	Modernizácia verejnej správy	42
4.7	Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva	45
4.8	Zdravie	46
4.9	Environmentálna udržateľnosť a energetika	49
5	Politika súdržnosti EÚ v programovom období 2014 - 2020	53
6	Inštitucionálne zabezpečenie Stratégie Európa 2020 v SR	56
	Príloha č. 1 – Národné ciele Stratégie Európa 2020	57
	Príloha č. 2: Akčný plán Národného programu reforiem SR 2013	61

Zoznam boxov

Box 1: Východiská NPR v kontexte koordinácie politík EÚ.....	5
Box 2: Reforma aktívnych politík trhu práce (AFTP).....	13
Box 3: Novela zákona o vysokých školách.....	15
Box 4: Metodika výpočtu národného indikatívneho cieľa podľa 2012/27/EU.....	18

Zoznam tabuliek

Tab. 1: Gestorstvo výsledkových ukazovateľov Stratégie Európa 2020.....	8
Tab. 2: Výsledkové indikátory pre fiškálnu politiku a verejné financie.....	23
Tab. 3: Výsledkové indikátory pre vzdelávanie, vedu a inovácie.....	26
Tab. 4: Výsledkové indikátory pre zamestnanosť a sociálnu inklúziu.....	33
Tab. 5: Výsledkový indikátor pre podnikateľské prostredie.....	38
Tab. 6: Výsledkový indikátor pre modernizáciu verejnej správy.....	42
Tab. 7: Výsledkový indikátor pre transparentné prostredie a vymožitelnosť práva.....	45
Tab. 8: Výsledkový indikátor pre zdravie.....	46
Tab. 9: Výsledkové indikátory pre environmentálnu udržateľnosť a energetiku.....	49
Tab. 10: Výsledkové ukazovatele Stratégie Európa 2020.....	57

Zoznam grafov

Graf 1: Rozklad HDP na obyvateľa (SR voči EÚ15, 2011).....	6
Graf 2: Prístup k zvýšeniu kvality života v SR.....	7
Graf 3: Výdavky na AFTP v mil. eur.....	14
Graf 4: Štruktúra výdavkov AFTP, % z celkových výdavkov.....	14
Graf 5: Rast reálneho HDP v roku 2012 v EÚ (%).....	21
Graf 6: Príspevky k rastu HDP na Slovensku, 2010 - 2016.....	21
Graf 7: Medzinárodné porovnanie výdavkov na vzdelávanie.....	27
Graf 8: Výdavky na regionálne a vysoké školstvo zo štátneho rozpočtu (východiská rozpočtu 2014 - 2016).....	27
Graf 9: Vstupy a výstupy R&D ako % priemeru V3.....	27
Graf 10: Financovanie vedy a výskumu v rozpočte VS (mil. €).....	27
Graf 11: Miera nezamestnanosti 15 - 24-roční v %.....	34
Graf 12: NEET ukazovateľ (15 - 24 roční mimo pracovného alebo vzdelávacieho procesu) v %.....	34
Graf 13: Výdavky na sociálne vylúčenie (v % HDP).....	34
Graf 14: Výdavky na podporu rodiny a detí (v % HDP).....	34
Graf 15: Výdavky na cestnú infraštruktúru (v mil. eur).....	41
Graf 16: Výdavky na výstavbu žel. infraštruktúry (v mil. eur).....	41
Graf 17: Diaľnice a RC.....	41
Graf 18: Cesty I. triedy.....	41
Graf 19: Výdavky na zdravotníctvo (v % HDP).....	46
Graf 20: Priemerný ročný rast výdavkov 1998 - 2010.....	46
Graf 21: Efektívnosť slovenského zdravotníctva.....	47
Graf 22: Rast emisií a HDP (index 1995 = 100).....	50
Graf 23: Zhodnocovanie odpadov (%).....	50
Graf 24: Podpora OZE a Kvet cez ceny elektriny na Slovensku (mil. eur).....	52

Úvod

Svetová aj európska ekonomika sa nachádza v piatom roku krízy. Súčasná ekonomická situácia na Slovensku sa vyznačuje pretrvávajúcim nízkym rastom hospodárstva a s tým súvisiacou stagnáciou zamestnanosti. Stav ďalej zhoršuje potreba fiškálnej konsolidácie nielen doma, ale aj u našich najväčších obchodných partnerov. Vláda SR preto čelí nelahkej situácii, v ktorej je nevyhnutné na jednej strane dodržiavať fiškálnu disciplínu potrebnú pre stabilitu a prosperitu krajiny, na strane druhej čo najrýchlejšie zvýšiť hospodársky rast a zmierniť negatívne následky európskej krízy a konsolidácie. Zároveň nezabúda na potrebu vytvoriť také podmienky, ktoré umožnia Slovensku dlhodobo napredovať a dobiehať vyspelé ekonomiky západnej Európy.

Vláda SR začala prijímať riešenia okamžite po svojom nástupe a v uplynulom roku zmenila viacero kľúčových politík vrátane balíka dodatočných opatrení nevyhnutných na dodržanie stanoveného deficitu verejnej správy už v roku 2012. Boli prijaté aj reformné zmeny v dôchodkovom systéme, ktoré významne zlepšujú jeho dlhodobú udržateľnosť. V oblasti zamestnanosti sa schválili opatrenia na podporu zamestnanosti mladých a zvýšenie efektívnosti aktívnych politík trhu práce. Zmeny v školstve sa sústredili na zvýšenie kvality a lepšie prepojenie vzdelávania s potrebami trhu práce.

Národný program reforiem (NPR) SR predstavuje súbor politík, ktorých cieľom je prekonať súčasnú krízu a podporiť rast hospodárstva a zamestnanosti. Štrukturálne opatrenia sú odpoveďou na potrebu oživenia ekonomiky a zabezpečenia dlhodobého rastu. Krátkodobé nástroje zabránia strate kapacít priemyslu a stavu, kedy „prežívajúce“ podniky nemôžu investovať do zvyšovania vlastnej konkurencieschopnosti. Rovnako je nevyhnutné zabrániť strate zručností pracovnej sily udržaním zamestnanosti a zvyšovaním kvalifikácie občanov, ktorí majú problém nájsť si prácu. Vláda SR si uvedomuje limity spôsobené potrebou ozdravenia verejných financií. Mnohé krátkodobé výdavkové politiky podporujúce agregátny dopyt preto zároveň trvalo posilňujú našu ekonomiku. Patrí sem napríklad vzdelávanie nezamestnaných alebo budovanie dopravnej infraštruktúry.

Identifikácia potrebných politík je založená na analýze najvýznamnejších prekážok rastu, prioritné oblasti sú však zvolené aj po zohľadnení niektorých ďalších faktorov. Nemusia nevyhnutne zvyšovať HDP, ale prispievajú k vyššej kvalite života. Prioritnými oblasťami Slovenska pre dosiahnutie udržateľného rozvoja sú fiškálna politika a verejné financie, vzdelávanie, veda a inovácie, zamestnanosť a sociálna inklúzia, podnikateľské prostredie, dopravná infraštruktúra a telekomunikácie, moderná a efektívna verejná správa, zdravie, environmentálna udržateľnosť a energetika.

NPR sumarizuje aj konsolidačné opatrenia, ťažiskovým dokumentom vlády SR v tomto smere je však Program stability. Konsolidácia verejných financií umožní krajine dosiahnuť zdravé, efektívne a dlhodobo udržateľné verejné rozpočty a splniť pravidlá Európskej únie, ktoré sme sa zaviazali dodržiavať. Výber nástrojov odráža cieľ čo najmenšieho negatívneho vplyvu na ekonomický rast a obyvateľstvo a snahu ochrániť výdavky, ktoré zvyšujú produktivitu a konkurencieschopnosť Slovenska. Financovanie ostatných opatrení NPR bude zabezpečené v rámci stanovených limitov výdavkov rozpočtových kapitol. Je teda v súlade s konsolidačným úsilím vlády SR.

Politika súdržnosti bude hrať pri financovaní štrukturálnych politík dôležitú úlohu. V roku 2013 preto vláda SR po dohode s Európskou komisiou pristúpila k výraznejšiemu využitiu fondov EÚ pre podporu hospodárskeho rastu, na rozvoj základnej infraštruktúry a podporu zamestnanosti. V súčasnosti prebieha diskusia o podobe politiky súdržnosti v ďalšom programovom období 2014 - 2020. Zámerom vlády SR je zefektívniť využitie týchto prostriedkov, predovšetkým koncentráciou na kľúčové oblasti a priority hospodárskej politiky SR. Vo väčšej miere sa bude využívať návratná forma pomoci. Úspora a vyššia účinnosť vynaložených financií sa dosiahne aj obmedzením tradičných nenávratných príspevkov na prípady, kde sa vytvára verejný statok, a kde z dôvodu vzniku pozitívnych externalít, teda neschopnosti internalizovať celý zisk dochádza k zlyhaniu trhu. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu.

NPR je hlavným strategickým dokumentom vlády SR v oblasti ekonomického rozvoja a štrukturálnych politík. Predstavuje národné opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu, rastu zamestnanosti a zlepšenia kvality života. Na medzinárodnej úrovni predstavuje tento materiál opatrenia na naplnenie cieľov

obsiahnutých v stratégii Európa 2020 definovaných v Ročnom prieskume rastu 2013 a Integrovaných usmerneniach EK pre stratégiu Európa 2020, ako aj na splnenie špecifických odporúčaní Európskej rady pre SR. NPR nevytvára dodatočné nároky na rozpočet verejných financií. Spolu s Programom stability stanovujú priority vlády SR na nadchádzajúce obdobie v hospodárskej a fiškálnej politike.

NPR v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR aj so sektorovými stratégiami vlády vytvára strednodobý rámec pre formovanie rastového potenciálu slovenskej ekonomiky a zamestnanosti. Krátkodobý kontext hospodárskej politiky vlády je vyjadrený v dokumente Opatrenia v hospodárskej politike na podporu hospodárskeho rastu. Tento materiál je komplexne ponímaným súborom opatrení, ktoré nezasahujú len do tzv. výrobnjej základne, teda odvetví a sektorov hospodárstva, ale aj do jej nadstavby, teda zdravotníctva, školstva, armády a verejnej správy a preto dopĺňa NPR 2013 a predstavuje nevyhnutné východisko na dosiahnutie jeho priorít.

Informácie o úlohách vyplývajúcich pre ústredné orgány štátnej správy z Národného programu reforiem 2013, spôsob, termín a rozpočtového náklady ich realizácie, ako aj stav doterajšieho plnenia uložených úloh a ich väzba na strategické dokumenty EÚ sú uvedené v Akčnom pláne Národného programu reforiem 2013.

Box 1: Východiská NPR v kontexte koordinácie politík EÚ

Kríza odhalila zásadné problémy a neudržateľné trendy v mnohých európskych krajinách a poukázala na vysokú prepojenosť ekonomík členských štátov. Vyššia miera koordinácie hospodárskej politiky v celej EÚ, vyjadrená v rámci stratégie Európa 2020, by mala prispieť k riešeniu uvedených problémov, podpore ekonomického rastu, tvorbe pracovných miest v budúcnosti a celkovému zvyšovaniu kvality života. Posilnenie Európskeho semestra o Procedúru makroekonomických nerovnováh ešte viac posilní koordináciu makroekonomických, fiškálnych a štrukturálnych politík členských krajín EÚ.

Vzhľadom na vysokú prepojenosť ekonomík EÚ je efektívnejšie, pokiaľ je konanie všetkých členských krajín v štrukturálnych politikách koordinované na úrovni EÚ, napriek tomu, že patria do kompetencie jednotlivých členských štátov. Členské štáty sa taktiež môžu inšpirovať príkladmi úspešných krajín. V rámci EÚ existuje konsenzus o všeobecnom smerovaní hospodárskych politík a politík zamestnanosti členských krajín. Proces koordinácie Stratégie Európa 2020, tzv. Európsky semester, začína Ročným prieskumom rastu (Annual Growth Survey - AGS), ktorý obsahuje analýzu ekonomiky EÚ a stanovuje kľúčové priority reforiem v makroekonomickej a mikroekonomickej oblasti, ako aj reforiem trhu práce. Členské štáty premietnu priority AGS vo vlastných strategických materiáloch obsahujúcich konkrétne opatrenia pre rozvoj ekonomiky – Národných programoch reforiem. V záujme podporovania rastu a zamestnanosti a schopnosti reagovať na fiškálne, makroekonomické a štrukturálne výzvy je naliehavou úlohou dokončenie a vykonávanie rámca pre lepšiu správu ekonomických záležitostí a posilnenie prepojenia jednotlivých politík, napr. medzi politikou súdržnosti a správou hospodárskych záležitostí EÚ, makroregionálnymi stratégiami a pod. Európska komisia zhodnotí priebeh reforiem v krajinách, navrhované opatrenia NPR a Programu stability, resp. konvergenčného programu, a na základe svojich zistení vydá pre členské štáty špecifické odporúčania reformných opatrení a po ich schválení Európskou radou sa zakončí európsky semester. Rámcovo je semester časovo zhodný s obdobím prvého polroka.

Vzhľadom na to, že mnohé problémy v európskej ekonomike stále pretrvávajú, priority ročného prieskumu rastu na rok 2013 sú rovnaké ako v predchádzajúcom roku. Sú to:

- Diferencovaná fiškálna konsolidácia podporujúca rast
- Obnovenie normálneho poskytovania úverov v ekonomike
- Rast a konkurencieschopnosť teraz a v budúcnosti
- Boj s nezamestnanosťou a sociálnymi dopadmi krízy
- Modernizácia verejnej správy

Na dosiahnutie dlhodobých cieľov vytýčených v Stratégii Európa 2020 a naplnenie európskych priorít AGS je nevyhnutné, aby Slovenská republika prijala štrukturálne reformy, ktoré prinesú udržateľný rozvoj hospodárstva a rast zamestnanosti. Národný program reforiem preto analyticky hodnotí vývoj a stav slovenskej ekonomiky s dôrazom na identifikáciu prioritných oblastí, ktoré vychádzajú z priorít AGS a zohľadňujú špecifiká Slovenska. Predložené opatrenia umožnia napredovať v týchto oblastiach a priblížiť sa k cieľom Stratégie Európa 2020.

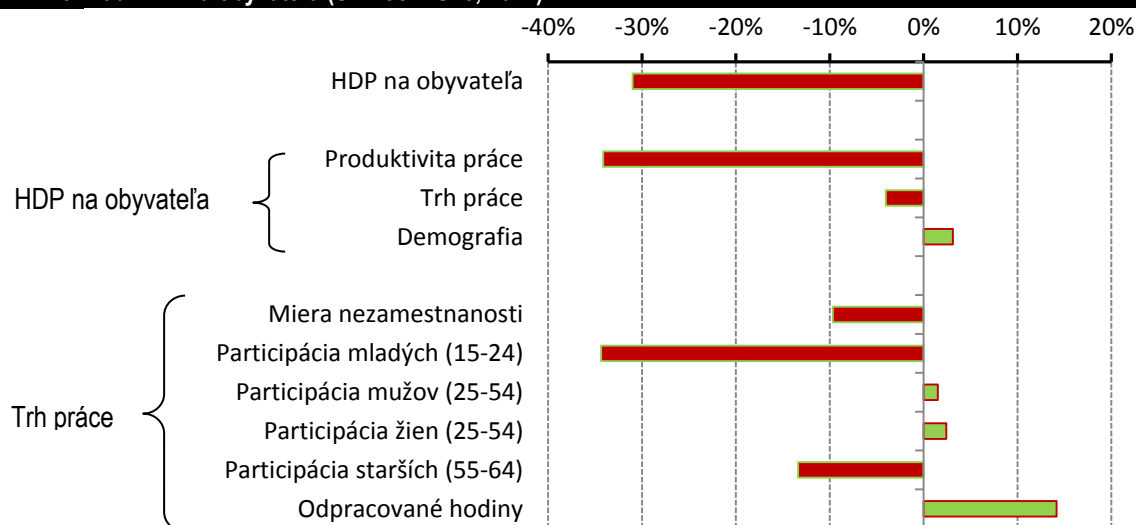
1 Priority Národného programu reforiem SR

Hospodársky rast meraný rastom HDP a zvyšovanie kvality života sú navzájom prepojené ciele, pretože ekonomický rast je predpokladom aj pre nemateriálne trvalo udržateľné napredovanie krajín. Preto bola identifikácia priorít NPR uskutočnená prevažne na základe porovnania dekompozície HDP medzi Slovenskom a priemerom krajín EÚ15. Na druhej strane však existuje mnoho ďalších aspektov života, ktoré sú pre blahobyt na Slovensku dôležité a je možné ich verejnou politikou ovplyvniť. Priority teda zohľadňujú aj ďalšie faktory, ktoré nemusia nevyhnutne zvyšovať HDP, ale prispievajú k vyššej kvalite života.

Určenie problémových oblastí tvorby HDP nie je možné bez vykonania dekompozície produkcie SR. V tomto úsilí vychádzame z databázy EK, ktorá rozdeľuje HDP na obyvateľa na jeho tri základné zložky: (1) produktivitu práce, (2) trh práce a (3) demografiu. Trh práce sa člení aj na ďalšie faktory. Celkovo tak môžeme identifikovať 8 komponentov HDP. Na základe ich porovnania s vyspelými krajinami EÚ identifikujeme, v ktorých faktoroch produkcie ekonomika najviac zaostáva a ktoré preto predstavujú najväčší potenciál pre budúci rast HDP na Slovensku.

Nízke HDP na obyvateľa oproti EÚ15 je do veľkej miery zapríčinené nižšou produktivitou práce v SR. Podobne ako v ostatných nových členských štátoch rozdiel v produktivite práce reflektuje nižšiu zásobu kapitálu na pracovníka a nižšiu úroveň celkovej produktivity výrobných faktorov. Druhý negatívny príspevok k HDP na hlavu tvorí účasť na trhu práce, aj keď v menšej miere ako produktivita práce. Demografická zložka prispieva k celkovému HDP na obyvateľa v porovnaní s EÚ pozitívne.

Graf 1: Rozklad HDP na obyvateľa (SR voči EÚ15, 2012)

Zdroj: LAF databáza EK, MF SR

Na základe uvedenej dekompozície sme identifikovali 5 zložiek, ktoré predstavujú najväčší potenciál pre rast HDP na obyvateľa na Slovensku:

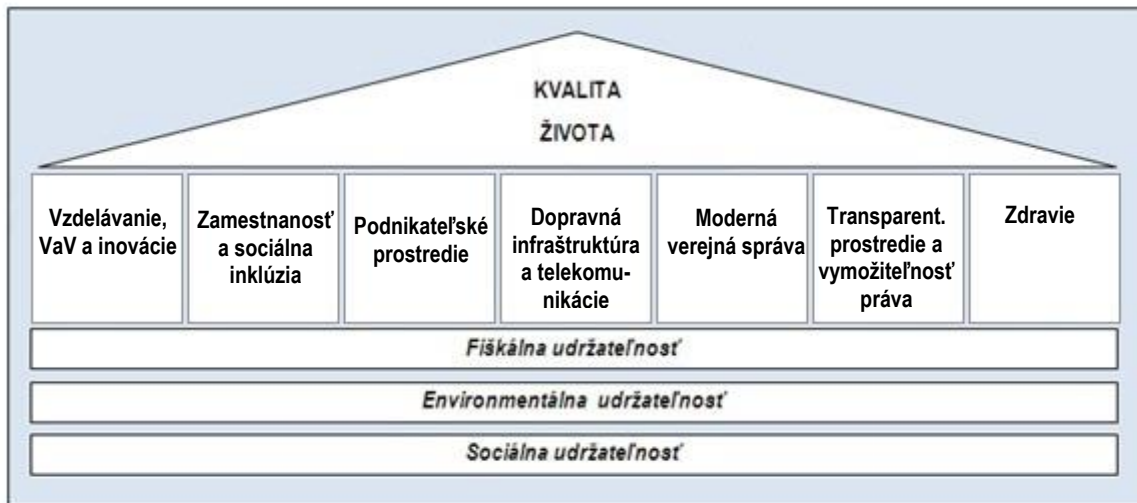
- Produktivita práce od roku 2001 najviac prispela k hospodárskemu rastu na Slovensku. Napriek tomu je stále jednoznačne najvýznamnejším faktorom vplyvajúcim na nízku úroveň HDP na obyvateľa v SR. K rastu produktivity najviac prispieva *tvorba kapitálu a zvyšovanie produktivity kapitálu*.
- V rámci trhu práce si vyžadujú pozornosť tri zložky. Prvou je *miera zamestnanosti mladých*, ktorá sa medzi rokmi 2001 a 2011 výrazne znížila a ešte viac sa vzdialila priemeru EÚ15. Je však viac ako kompenzovaná rastom participácie na vysokoškolskom vzdelaní, čo bude mať v budúcnosti pozitívny vplyv na produktivitu práce. Druhou dôležitou zložkou je *miera zamestnanosti starších*, ktorá sa v dôsledku zvýšenia veku

odchodu do dôchodku zvýšila, ale stále výrazne zaostáva za priemerom EÚ15. Treťou zložkou je *miera nezamestnanosti*, ktorá je napriek výraznému zníženiu v posledných rokoch stále relatívne vysoká.

- Význam demografickej zložky je významný v dlhodobom horizonte, keď začne klesať podiel populácie v produktívnom veku, čo bude mať negatívny vplyv na celkový ekonomický rast. Preto je nevyhnutné zohľadňovať problémy súvisiace napríklad s fiškálnou udržateľnosťou systému dôchodkového zabezpečenia alebo zdravotnej starostlivosti. V súčasnosti je podiel populácie v produktívnom veku v SR väčší ako v EÚ15, čo znamená, že demografická zložka prispieva pozitívne k porovnaniu HDP na obyvateľa SR s priemerom starých členov EÚ.

Graf 2: Prístup k zvýšeniu kvality života v SR

Zásobu a produktivitu kapitálu doteraz najviac zvyšovali priame zahraničné investície a s tým spojený import technológií. Ich priama podpora ale deformuje ekonomiku a vytvára záťaž na štátny rozpočet. Nárast výdavkov štátu spojený s podporou súkromných investícií okrem toho zvyšuje dlh štátu. Ten má veľmi prísny strop, ktorý okrem trhov určuje EÚ a zákon o rozpočtovej zodpovednosti. Nárast dlhu sa v stredno- až dlhodobom horizonte prejaví buď na nižších výdavkoch štátu alebo vyššom daňovom zaťažení.

Dlhodobý a udržateľný ekonomický rast je možné dosiahnuť systematickými štrukturálnymi zmenami v ekonomike, ktoré sa prejaví najmä v stredno- a dlhodobom horizonte. Pri snahe zvýšiť úroveň HDP sa preto vláda zameriava najmä na produkčnú stránku ekonomiky. Bude tiež hľadať aj spôsoby, ako zvýšiť rast v krátkodobom horizonte stimuláciou domáceho dopytu. Možnosť podpory hospodárskeho rastu SR prostredníctvom zvýšenia dynamiky domáceho dopytu je však limitovaná prebiehajúcou konsolidáciou verejných financií. Obmedzujúcim faktorom takýchto opatrení je aj fakt, že Slovensko je malá otvorená ekonomika, rast HDP preto krátkodobo najviac závisí od zahraničného dopytu. Ten je v súčasnosti tlačný nadol pomalým alebo negatívnym rastom ekonomiky vo veľkej časti našich obchodných partnerov.

Kľúčovou prioritou pre budúcnosť ekonomiky je **udržateľnosť a kvalita verejných financií**. Dlhodobá fiškálna stabilita je dôležitým predpokladom pre makroekonomickú stabilitu a zabezpečenie dôvery finančných trhov. Aby bolo možné zabezpečiť služby štátu na dostatočnej úrovni bez nutnosti zvyšovať daňovo-odvodové zaťaženie a popri prebiehajúcej fiškálnej konsolidácii, je nevyhnutné zvyšovať kvalitu verejných financií najmä prostredníctvom nárastu efektívnosti alokácie verejných výdavkov a zlepšenia výberu daní a odvodov. Dôraz bude potrebné klásť aj na lepšie využitie a efektívne zveľaďovanie štátnych aktív. Tieto predstavujú významný rozvojový potenciál tak pre konsolidáciu a udržateľnosť verejných financií, ako aj pre podporu hospodárskeho rastu. Vzhľadom na budúci demografický vývoj je potrebné venovať pozornosť aj oblastiam citlivým na starnutie obyvateľstva, najmä dôchodkovému systému a zdravotníctvu.

Zo strednodobého a dlhodobého hľadiska sú pre rast produktivity práce a zásoby kapitálu najdôležitejšie štrukturálne opatrenia, ktoré zlepšujú **podnikateľské prostredie** a tým aj produktivitu a výnosnosť všetkých

ekonomických aktivít. Ďalším príspevkom k rastu HDP je **dopravná a telekomunikačná infraštruktúra**, ktorá zvyšuje produktivitu investovaného kapitálu. Rovnakým spôsobom ovplyvňuje produktivitu aj **kvalita verejných inštitúcií**, napríklad schopnosť elektronickej komunikácie, náklady a dĺžka obchodných súdnych sporov a predpovedateľnosť a transparentnosť rozhodovania štátnych úradov.

V dlhodobom horizonte sú zdroje rastu produktivity práce odlišné. Vzhľadom na výhľad Stratégie Európa 2020 sú však rovnako dôležité. Technologický pokrok je spojený s inováciami v podnikoch a aplikáciou výsledkov vedy, výskumu a vývoja. Ľudský kapitál ovplyvňuje najmä vzdelanie. Pre rast je preto veľmi dôležité vytvárať motivačné prostredie pre súkromné investície do inovácií, zefektívnenie výskumu a vývoja a zlepšenie prenosu teoretických poznatkov do praxe. Prioritou vlády je preto predovšetkým **skvalitnenie vzdelávania, vedy, výskumu a inovácií**.

Vzdelanie a produktivita obyvateľstva nepriamo vplýva aj na zamestnanosť. Ponuku pracovnej sily je však možné zlepšiť aj zásahom služieb zamestnanosti, napríklad cez poradenstvo, vzdelávanie alebo absolventskú prax. Štát môže ďalej zasahovať do fungovania trhu práce cez zákonník práce, tvorbu miezd či ciele motivácie na podporu znevýhodnených skupín. Tieto opatrenia zaraďujeme pod jednotnú prioritu **zamestnanosti**.

Sociálna udržateľnosť súvisí najmä s príjmovými nerovnosťami, kde sa Slovensko spolu s Českom a Slovinskom radí medzi najrovnostárskejšie štáty Európskej únie. Preto je potrebné zamerať sa skôr na efektívnosť a účinnosť redistribučných politík najmä pri riešení problémov marginalizovaných sociálnych skupín. Najúčinnjším prostriedkom na zabezpečenie rastu príjmov obyvateľstva je zvyšovanie zamestnanosti, preto je oblasť sociálnej inklúzie a znižovania chudoby začlenená do priority **zamestnanosť a sociálna inklúzia**.

Zlepšenie kvality života úzko súvisí s rastom HDP. Ďalšie veľmi dôležité faktory kvality života preto prirodzene patria k už spomínaným prioritám zlepšovania podnikateľského prostredia a zlepšovania verejných inštitúcií. Napríklad dôvera medzi obyvateľmi, vymožitelnosť súdnej ochrany práva a znižovanie korupcie prispievajú k súkromnému blahobytu podobne významne ako k rastu hospodárstva. Kvalita života je však spojená aj so **zdravím** jednotlivca. Úlohou štátu je preto predovšetkým organizovať systém verejného poistenia a zabezpečiť dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti.

Pri štrukturálnych politikách sa často zabúda na niektoré ohraničenia, ktoré musí verejná politika rešpektovať. Preto je potrebné poukázať na nutnosť brať pri snahách o zvyšovanie kvality života do úvahy aj **environmentálnu dlhodobú udržateľnosť**. Najčastejšie sa spája s klimatickými zmenami a znížením energetickej náročnosti hospodárstva.

Tab. 1: Gestorstvo výsledkových ukazovateľov Stratégie Európa 2020	
Výsledkové ukazovatele	Gestor
Fiškálna politika a verejné financie	
1 Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP)	MF SR
2 Efektívnosť výberu DPH	MF SR
Vzdelávanie, veda a inovácie	
3 PISA	MŠV a Š SR
4 Predčasné ukončenie školskej dochádzky	MŠV a Š SR
5 Citácie	MŠV a Š SR
6 Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie	MŠV a Š SR
7 Výdavky na vedu a výskum	MŠV a Š SR, MH SR
8 High-tech export	MH SR
Zamestnanosť a sociálna inklúzia	
9 Miera dlhodobej nezamestnanosti	MPSVR SR
10 Miera zamestnanosti	MPSVR SR

 11	Populácia ohrozená chudobou a vylúčením	MPSVR SR, MV SR, Úrad vlády SR, MDVRR SR
Podnikateľské prostredie		
12	Doing Business	MH SR, MS SR, MF SR
13	Index regulácie trhu produktov	MH SR, MF SR, MZ SR, MDVRR SR
Modernizácia verejnej správy		
14	E-government index	MF SR, MV SR
Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva		
15	Korupcia	MS SR
Zdravie		
16	Roky zdravého života	MZ SR
Environmentálna udržateľnosť		
 17	Emisie skleníkových plynov mimo ETS	MŽP SR, MH SR, MDVRR SR, MPRV SR
 18	Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe	MH SR, MŽP SR
 19	Konečná energetická spotreba	MH SR, MDVRR SR, MPRV SR
20	Trend EPI	MŽP SR

2 Plnenie opatrení Národného programu reforiem 2012

Jednou z kľúčových úloh, ktoré vláda SR plnila v uplynulom roku, bola konsolidácia verejných financií. Najmä vzhľadom na nepriaznivý vývoj daňových príjmov bolo v priebehu roka nevyhnutné prijať dodatočné opatrenia na rok 2012 v objeme 1 % HDP. Rozpočet verejnej správy počíta v roku 2013 s konsolidáciou v objeme 2,5 mld. eur a deficitom 2,9 % HDP, čo vytvára predpoklady na ukončenie procedúry nadmerného deficitu.

Vláda rozbehla úsilie na boj proti daňovým únikom, ktoré podporí prebiehajúcu konsolidáciu a uvoľní zdroje na podporu rastu a kvality života. Implementácia konkrétnych opatrení už prebieha. S cieľom zvýšiť spravodlivosť daňovo-odvodového systému a zamedziť stratám odvodových príjmov prijala vláda zmeny v zákonoch o sociálnom a zdravotnom poistení, ktoré zrovnoprávňujú odvodové zaťaženie príjmov z dohôd a príjmov SZČO s príjmami zo zamestnania.

Vytvorili sa predpoklady na zvýšenie dlhodobej udržateľnosti dôchodkového zabezpečenia. Prijaté zmeny v dôchodkovom systéme naviazali vek odchodu do dôchodku na strednú dĺžku života, zvýšili solidaritu a prispôsobili valorizáciu dôchodkových dávok spotrebnému košu dôchodcov. V priebežnom dôchodkovom pilieri sa vďaka prijatým opatreniam budú postupne znižovať budúce náklady na vyplácanie dôchodkov. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť začala svoje pôsobenie zvolením jej členov.

Zmeny v aktívnych politikách trhu práce zameraných na zlepšenie ich efektívnosti a účinnosti zabezpečia lepšie začleňovanie znevýhodnených uchádzačov na trh práce s efektívnejším využitím existujúcich prostriedkov a vytvárajú dobré podmienky na podporu zamestnania dlhodobo nezamestnaných cez vzdelávanie a prípravu pre trh práce a poradenstvo. Finančne najväčším opatrením na podporu zamestnanosti mladých je projekt poskytovania finančného príspevku na novovytvorené pracovné miesta pre mladých. Bol prijatý aj akčný plán pre mládež.

V systéme sociálnych dávok boli prijaté zmeny v dávke v hmotnej núdzi znižujúce administratívnu náročnosť a obmedzujúce zneužívanie pomoci v hmotnej núdzi. Bola prijatá Stratégia pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorá je založená na potrebe prechodu od pasívnej starostlivosti štátnych a samosprávnych orgánov smerom k aktivizujúcej pomoci.

Novela zákona o vysokých školách zlepšuje vnútorný systém na zabezpečenie kvality vzdelávania, zavádza zmeny v externom štúdiu, sprísňuje pravidlá pre získavanie docentských a profesorských titulov a posilňuje motivácie vysokých škôl spolupracovať s kvalitnými vysokými školami v zahraničí. Zmeny v odbornom vzdelávaní posilňujú nástroje koordinácie odborného vzdelávania a prípravy s cieľom prispôsobiť odborné vzdelávanie a prípravu požiadavkám trhu práce.

Verejná správa prejde významnou reformou zameranou na zlepšenie služieb občanom a zefektívnenie jej fungovania. Jej prvá fáza prehodnotila súčasnú štruktúru orgánov štátnej správy. V rámci integrácie pôsobnosti špecializovanej štátnej správy do jednotného štátneho úradu došlo k zrušeniu 64 špecializovaných krajských úradov. Na niektorých ministerstvách vznikli nové analytické útvary, ktorých úlohou je kvalitnejšia a informovanejšia tvorba verejnej politiky.

2.1 Hodnotenie plnenia opatrení podľa jednotlivých špecifických odporúčaní

1. Konsolidácia verejných financií

(CSR1) Prijat' dodatočné opatrenia v roku 2012 a špecifikovať potrebné opatrenia v roku 2013 na nápravu nadmerného deficitu udržateľným spôsobom a zabezpečiť úsilie o štrukturálnu úpravu podľa odporúčaní Rady v rámci postupu pri nadmernom deficite. Realizovať ciele zníženie výdavkov pri zabezpečení výdavkov podporujúcich rast a zintenzívniť úsilie na zlepšenie efektívnosti verejných výdavkov. Ďalej zabezpečiť primerané úsilie o štrukturálnu úpravu na dosiahnutie dostatočného pokroku smerom k

strednodobému cieľu vrátane splnenia referenčnej hodnoty pre rast výdavkov. Urýchliť vytvorenie fiškálnej rady a prijať pravidlá pre výdavkové stropy.

Hlavný fiškálny cieľ vlády **na rok 2012** bol stanovený v rámci rozpočtu verejnej správy na roky 2012 až 2014 v podobe deficitu verejnej správy vo výške 4,64 % HDP. Vzhľadom na nepriaznivý vývoj v oblasti daňových príjmov musela vláda SR na dosiahnutie rozpočtovaného cieľa v roku 2012 prijať dodatočné opatrenia, ktoré pozostávajú z reštriktívnych opatrení v štátnom rozpočte a prehodnotení niektorých výdavkových titulov. Okrem toho sa v roku 2012 čiastočne prejavila aj schválená legislatíva v rámci konsolidačného balíka na rok 2013 (najmä novela zákona o sociálnom poistení, zákon o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií, zákon o osobitnom odvode z podnikania v regulovaných odvetviach, zákon o správnych poplatkoch). Do úsilia vlády udržať deficit verejnej správy pod stanoveným cieľom do veľkej miery vstúpil aj neočakávané nepriaznivé makroekonomický vývoj. Vláda svoj fiškálny cieľ na rok 2012 prekonala (deficit bol o 0,3 % HDP lepší, dosiahol 4,35%), na čo musela prijať dodatočné konsolidačné opatrenia vo výške viac než 1 % HDP.

Jednou z kľúčových úloh vlády SR je konsolidovať verejné financie tak, aby deficit verejných financií **bol v roku 2013 pod tromi percentami HDP (cieľová hodnota deficitu bola stanovená vo výške 2,9 % HDP)**. Splnenie tejto úlohy v oblasti konsolidácie verejných financií je základným predpokladom pre udržateľný rozvoj Slovenska. Boli preto prijaté opatrenia s účinnosťou v roku 2013, ktoré by mali znížiť deficit verejných financií o 3,3 % HDP (2,5 mld. eur v porovnaní so scenárom nezmenených politík). Pri výbere opatrení vláda SR dbala na to, aby snaha o zníženie deficitu verejných financií čo najmenej pôsobila na spomalenie ekonomickej aktivity a hospodárskeho rastu Slovenska a nepredstavovala neúmerne veľký dopad na najzraniteľnejšie vrstvy spoločnosti.

Snahu znížiť dopady konsolidácie odráža aj **prioritizácia produktívnych výdavkov** v štátnom rozpočte. V roku 2013 je na **rozvoj infraštruktúry** alokovaná najvyššia suma v histórii, a to najmä vďaka veľkému balíku zdrojov z EÚ. Zdroje na výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest medzi rokmi 2012 a 2013 rastú o viac ako 300 % a zdroje na výstavbu a obnovu cestnej siete rastú o 75 %. Porastú aj výdavky na **vzdelávanie**. Platy učiteľov základných a stredných škôl narastú o 5 percent. Vo vysokom školstve predstavuje medziročný nárast výdavkov na študenta 2,6 %. Výdavky ministerstva školstva na **vedu a techniku** vzrástli o takmer štvrtinu. Rast bol spôsobený presunom výdavkov rozpisovaných na doktorandské štipendiá do podpory vysokoškolskej vedy. Prejavil sa najmä vo zvýšení mzdových výdavkov na pedagogických zamestnancov VŠ, ktorých pracovnou náplňou je aj vedecká činnosť.

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) vznikla v roku 2012 ako nezávislý orgán monitorovania a hodnotenia vývoja hospodárenia SR najmä z hľadiska dlhodobej udržateľnosti a hodnotenia plnenia pravidiel rozpočtovej zodpovednosti. Prostredníctvom profesionálnej práce a na základe moderných analytických nástrojov by mala rada nastavovať zrkadlo vláde, zlepšiť informovanosť verejnosti v oblasti verejných financií a umožniť kvalitnejšie rozhodovanie pre Národnú radu SR. Ako jeden zo svojich prvých výstupov pripravila RRZ hodnotiacu správu k Návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2013 až 2015, ktorý bol predložený vládou na rokovanie Národnej rady SR.

K plneniu odporúčania prispievajú aj ďalšie opatrenia detailnejšie opísané v kapitole 4.1 a akčnom pláne.

2. Zvýšenie daňovej disciplíny a daňová politika

(CSR2) Zvýšiť daňovú disciplínu, a to predovšetkým zlepšením efektívnosti výberu DPH; znížiť nezrovnalosti v zdaňovaní práce v rámci odlišných typov zamestnania, a to aj obmedzením daňových odpočtov; prepojiť zdaňovanie nehnuteľností s trhovou hodnotou majetku; viacej využívať environmentálne dane.

Vláda SR v máji 2012 prijala **Akčný plán boja proti daňovým podvodom**, ktorý obsahuje 50 konkrétnych opatrení zameraných hlavne na zvýšenie výberu dane z pridanej hodnoty a schválila niekoľko novelizácií súvisiacich zákonov. Akčný plán je rozvrhnutý do troch fáz realizácie. V rámci prvej fázy akčného plánu boli zrušené registrácie nekomunikujúcich a nekontaktných osôb v registri platiteľov a spoločné a nerozdielne ručenie

za daň. Novelou zákona bola zavedená povinnosť skladať finančnú zábezpeku rizikovými osobami pri registrácii DPH a rušenie registrácie DPH osobám, ktoré sú nekontaktné, nekomunikujú so správcom dane, alebo si neplnia zákonné povinnosti. Zaviedla sa podmienka zakladania nových spoločností a prevodu väčšinového obchodného podielu v spoločnosti z pohľadu daňovej spoľahlivosti a na základe potvrdenia správcu dane. Boli definované nové trestné činy daňového podvodu a marenia výkonu správy daní.

Medzi ďalšie hlavné opatrenia, ktoré boli zrealizované v rámci akčného plánu patria zavedenie povinnosti bezhotovostnej platby v obchodnom styku nad určitý limit so zámerom zabrániť fiktívnemu vystavovaniu príjmových a výdavkových pokladničných dokladov bez reálneho toku finančných prostriedkov. Zvýšila sa špecializácia súdov v oblasti daňovej trestnej činnosti a Finančné riaditeľstvo spustilo program boja proti korupcii vo finančnej správe s cieľom eliminovať korupčné správanie vo vnútri finančnej správy. Bola zriadená Daňová kobra, špeciálna jednotka na riešenie závažnej daňovej trestnej činnosti a zmenila sa organizačná štruktúra policajného zboru s cieľom vytvorenia špecializovaných pracovísk pre boj so závažnou hospodárskou trestnou činnosťou.

Novely zákonov o sociálnom a zdravotnom poistení do veľkej miery **zrovnoprávňujú odvodové zaťaženie príjmov** z dohôd a príjmov SZČO s príjmami zo zamestnania. Výnimkou v odvodovom zaťažení príjmov z dohôd budú mať aj naďalej študenti stredných škôl a denného štúdia vysokých škôl, ktorých príjem u jedného zamestnávateľa za mesiac nepresiahne 66 eur (do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom žiak dovŕši 18 rokov veku), resp. 155 eur (do konca kalendárneho roka, v ktorom študent dovŕši 26 rokov veku). Čiastočné výnimky v odvodovom zaťažení príjmov z dohôd zostanú aj u poberateľov starobných a invalidných dôchodkov, ktorí budú okrem iného oslobodení aj od platenia zdravotných odvodov. V prípade SZČO sa upravil výpočet vymeriavacích základov pre platenie odvodov, ktoré rovnako prispievajú k zrovnoprávneniu zaťaženia príjmov z práce. Uvedené zmeny spolu s úpravou minimálneho vymeriavacieho základu (týka sa asi 87 % SZČO) prispievajú k zvýšeniu ich budúcich dôchodkových nárokov. Novelou zákona o dani z príjmov sa tiež zaviedli nominálne stropy pre uplatňovanie paušálnych výdavkov.

Registračná daň na automobily zvýšila podiel majetkových daní na daňovom mixe. Keďže výška poplatku je naviazaná na výkon automobilu a teda vo väčšine prípadov aj na jeho emisie, daň má čiastočne aj environmentálnu funkciu. V rámci Európskej schémy obchodovania s emisiami sa uskutočnili prvé aukcie emisných kvót pre zapojené inštalácie. SR na rozdiel od niektorých nových členských krajín nepristúpila k možnosti ďalej alokovať veľkú časť povoleniek pre energetický sektor zadarmo. Od roku 2013 tak bude väčšina kvót aukciovaná, čím sa de-facto spoplatnia emisie CO₂ v ETS.

K plneniu odporúčania prispievajú aj ďalšie opatrenia detailnejšie opísané v kapitole 4.1 a akčnom pláne.

3. Dôchodkový systém

(CSR3) Ďalej upraviť priebežne financovaný dôchodkový pilier, najmä zmenou mechanizmu indexácie, priamym prepojením zákonného veku odchodu do dôchodku so strednou dĺžkou života a zavedením faktora udržateľnosti do vzorca na výpočet dôchodku, v ktorom sa premietne demografická zmena. Zabezpečiť stabilitu a životaschopnosť plne kapitalizačného piliera.

Prijaté zmeny v **dôchodkovom systéme** zvýšili jeho dlhodobú udržateľnosť. V priebežnom pilieri sa zaviedlo zvyšovanie dôchodkov o pevnú sumu s postupným prechodom opätovne na percentuálne zvyšovanie dôchodkov od roku 2018 v závislosti od dôchodcovej inflácie. Od roku 2017 sa bude zároveň dôchodkový vek automaticky upravovať v závislosti od strednej dĺžky života. Mierne bola posilnená solidarita pri priznávaní dôchodkových dávok z priebežného piliera vďaka úprave koeficientov solidarity. Týmto opatrením sa nízke dôchodky mierne zvyšujú a vyššie dôchodky naopak mierne redukujú. Úprava vzorca na výpočet novopriznaného dôchodku, v ktorom by sa priamo zohľadnil demografický vývoj, nebola prijatá, hoci môže byť potrebná v budúcnosti.

Podľa nových pravidiel je sadzba povinných príspevkov do kapitalizačného piliera 4 % z vymeriavacieho základu, pričom od roku 2017 do roku 2024 postupne vzrastie na konečných 6 %. Sporitelia môžu do schémy dobrovoľne prispievať v akejkoľvek výške, pričom štát poskytne na tieto príspevky obmedzené daňové zvýhodnenie

maximálne do výšky 2% zo základu dane, a to do konca roka 2016. Vstup do kapitalizačného piliera pre nových pracujúcich sa zároveň stal dobrovoľným, pričom do veku 35 rokov má každý možnosť rozhodnúť sa o vstupe. Zúžil sa počet povinne spravovaných dôchodkových fondov kapitalizačného piliera na dva, a to na jeden garantovaný a jeden negarantovaný dôchodkový fond. Dôchodkové správcovské spoločnosti však získali možnosť flexibilne vytvárať a spravovať akékoľvek garantované a negarantované dôchodkové fondy. Vláda iniciovala diskusiu s politickou opozíciou o stabilizácii podstatných charakteristík dôchodkového systému vo forme ústavného zákona.

K plneniu odporúčania prispejú aj ďalšie opatrenia detailnejšie opísané v kapitole 5.1 a akčnom pláne.

4. Zamestnanosť a trh práce

(CSR4) Zvýšiť administratívnu kapacitu verejných služieb zamestnanosti s cieľom zlepšiť zameranie, navrhovanie a hodnotenie aktívnych politík trhu práce na zabezpečenie individualizovanejších služieb zamestnanosti pre mládež, dlhodobo nezamestnaných, starších pracovníkov a ženy. Zabezpečiť poskytovanie zariadení starostlivosti o deti. Znížiť daňovo-odvodové zaťaženie pre zamestnancov s nízkymi mzdami a upraviť systém dávok.

Reforma **aktívnych politík trhu práce** novelou zákona o službách zamestnanosti ruší programy s malým alebo negatívnym spoločenským prínosom. Zruší sa 11 z existujúcich programov a ďalších sedem stratí právnu nárokovateľnosť. Uvoľnená administratívna kapacita sa využije na individualizáciu odborných a poradenských služieb pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (mladí ľudia, dlhodobo nezamestnaní, atď.) a skvalitnenie hodnotenia aktívnych politík, ktoré budú adresnejšie. Väčší dôraz sa bude klásť na podporu zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

V rámci prvej fázy **úpravy systému dávok** je od januára 2013 v platnosti novela zákona o pomoci v hmotnej núdzi, ktorá odstraňuje aplikačné nedostatky súčasnej legislatívy. Zároveň znižuje administratívnu náročnosť a obmedzuje zneužívanie pomoci v hmotnej núdzi.

K plneniu odporúčania prispejú aj ďalšie opatrenia detailnejšie opísané v kapitole 4.3 a akčnom pláne.

Box 2: Reforma aktívnych politík trhu práce (AFTP)

Novela zákona o službách zamestnanosti (č. 5/2004 Z.z.) zlepšuje efektívnosť a účinnosť AFTP. Systém sa obmedzením počtu nástrojov zjednoduší (novelou sa ruší 11 zväčša duplicitných nástrojov) a zníži sa administratívna náročnosť pri implementácii AFTP. Zvyšuje sa dôraz na znevýhodnené skupiny uchádzačov o zamestnanie, s cieľom zvýšiť zamestnanosť mladých uchádzačov o zamestnanie, nízko kvalifikovaných dlhodobo nezamestnaných, starších a zdravotne postihnutých. Zároveň sa nahrádza sedem obligatórných, právne nárokovateľných príspevkov AFTP, fakultatívnymi, právne nenárokovateľnými. Zámerom opatrenia je zlepšenie efektívnosti založenej na reálnom využívaní a zabránenie zneužívaniu týchto nástrojov.

Nástroje AFTP sa na Slovensku zameriavajú na tieto okruhy:

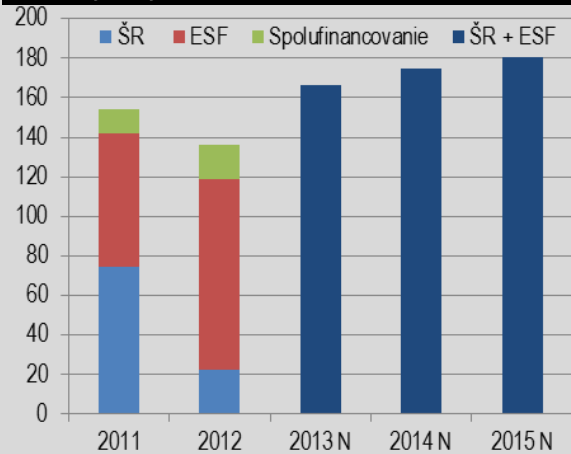
- Podpora na samostatnú zárobkovú činnosť (stimuly k štartu, integrácia postihnutých)
- Podpora zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (podnety k zamestnaniu, integrácia postihnutých)
- Podpora udržania pracovných miest (podnety k zamestnaniu)
- Podpora územnej mobility (podnety k zamestnaniu)
- Absolventská prax (podnety k zamestnaniu)
- Informačné a poradenské služby, odborné poradenské služby
- Vzdelávanie a príprava pre trh práce (vzdelávanie)
- Projekty a programy (podnety k zamestnaniu)

Na financovanie AFTP sa očakáva vyššie využitie fondov EÚ. Plánovaný rozpočet na programy AFTP, zahŕňajúci zdroje štátneho rozpočtu a ESF na rok 2013, predstavuje podľa novely zákona o službách zamestnanosti približne 166 miliónov eur. Novela takisto predpokladá zlepšenie plánovania a vykazovania očakávaných výdavkov na jednotlivé programy v členení na

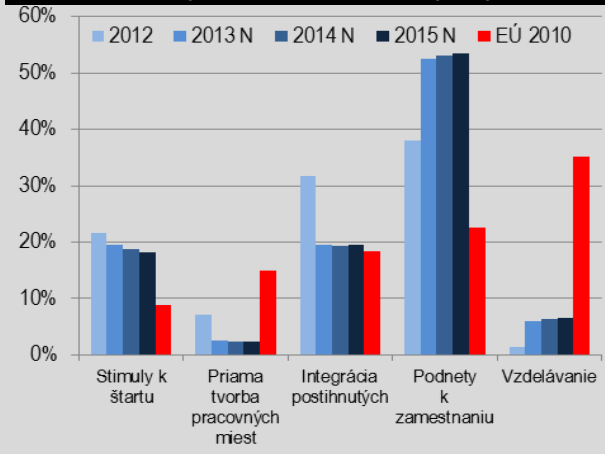
zdroje z fondov EÚ a ŠR.

Graf 3: Výdavky na APTP v mil. eur

Zdroj: ÚPSVR, MPSVR

Graf 4: Štruktúra výdavkov APTP, % z celkových výdavkov

Zdroj: ÚPSVR, MPSVR, Eurostat (bez Veľkej Británie)

Slovensko vynakladá na APTP zhruba 0,23 % HDP, pričom priemerné výdavky EÚ na túto oblasť tvorili v roku 2010 približne 0,7 % HDP. K najviac financovaným nástrojom APTP v EÚ a OECD (v priemere viac ako tretina výdavkov v krajinách EÚ) patria vzdelávacie programy a aktivity, a zároveň výrazne prispievajú k návratu nezamestnaných do pracovného procesu. Slovensko vynakladá na tento okruh nástrojov menej ako 10 % z celkových výdavkov na nástroje APTP. V strednodobom horizonte sa preto odporúča zvýšiť podiel vzdelávacích programov a zabezpečiť ich účinnosť v súlade s odporúčaniami OECD. K dosiahnutiu vyššej efektivity je zároveň potrebné zlepšiť prepojenie vzdelávania s potrebami miestnych zamestnávateľov, a monitorovať a prognózovať miestny dopyt po vzdelaní.

5. Kvalitné vzdelanie a uplatnenie na trhu práce pre mladých

(CSR5) Prijat' a vykonať akčný plán pre mládež, najmä pokiaľ ide o kvalitu a význam vzdelávania a odborného vzdelávania pre trh práce, a to aj prostredníctvom zavedenia systému učňovského vzdelávania. Zlepšiť kvalitu vyššieho vzdelávania posilnením zabezpečenia kvality a orientácie na výsledky.

V novembri 2012 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny zverejnilo prvú výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie **finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest**. Pracovné miesta pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov budú musieť byť preukázateľne nové. Dôraz bude kladený na podporu pracovných miest v regiónoch s najvyššou nezamestnanosťou. Projekt je financovaný zo štrukturálnych fondov EÚ.

Bol prijatý **Akčný plán pre mládež (APM)**. Obsahuje 7 opatrení zameraných najmä na kvalitu a význam vzdelávania vrátane odborného vzdelávania a prípravy. Prioritnými aktivitami sú najmä odborné vzdelávanie a príprava v podnikoch, identifikácia sektorovej potreby zručností na trhu práce a transfer opisu zručností do obsahu odborného vzdelávania a prípravy.

V rámci reformy APTP bude modifikovaná aj **absolventská prax**. Prax by mala nadväzovať na povolania, pre ktoré sa absolventi vo vzdelávacom systéme pripravovali. Zavedením tohto princípu sa odhaduje zvýšenie účinnosti tohto nástroja aj posilnenie prvkov odbornej prípravy. Uchádzačom bude umožnené individuálne sa vzdelávať a pripravovať pre trh práce v oblastiach, ktoré ÚPSVR nemôže zabezpečiť. Náklady (maximálne 600 eur) na individuálne vzdelávanie a prípravu pre trh práce, ktoré si uchádzač o zamestnanie zabezpečil z vlastnej iniciatívy, môžu byť uhradené, ak na jej základe získal pracovné miesto. Novela obsahuje vytvorenie legislatívneho rámca na zriaďovanie sektorových rád za účasti profesijných a odborných združení, vzdelávacích inštitúcií, orgánov štátnej správy, samosprávy a sociálnych partnerov. Ich cieľom je identifikácia sektorovej potreby zručností a dopytu po kvalifikovanej pracovnej sile.

V septembri 2012 bola v NR SR schválená **novela zákona o odborných školách**, ktorej cieľom je posilnenie nástrojov koordinácie odborného vzdelávania a prípravy s cieľom prispôsobiť odborné vzdelávanie a prípravu požiadavkám trhu práce. Novela zavádza nový mechanizmus určovania počtu tried prvých ročníkov stredných škôl, ktoré bude určovať primárne samosprávny kraj. S účinnosťou od 1.9.2014 sa tiež zavádzajú nové podmienky pre prijatie žiaka do prvého ročníka štvorročného vzdelávacieho programu gymnázia, bilingválneho štúdia a úplného stredného odborného vzdelávania. Jednou z podmienok prijatia bude dosiahnutie nižšieho priemeru známok v posledných dvoch ročníkoch základnej školy než je stanovená hranica.

Od 1. januára 2013 je v platnosti **novela zákona o vysokých školách**. Predmetom novely je najmä vytvorenie legislatívnych predpokladov na podporu riešenia aktuálnych problémov kvality vysokých škôl. Ide v prvom rade o vnútorný systém na zabezpečovanie kvality vzdelávania, problematiku externého štúdia, zvýšenie kvality vysokoškolských učiteľov a posilnenie motivácie vysokých škôl spolupracovať s kvalitnými vysokými školami v zahraničí.

Box 3: Novela zákona o vysokých školách

Vysokým školám bola od roku 2013 uložená povinnosť vypracovať a implementovať vnútorný systém zabezpečovania kvality poskytovaného vysokoškolského vzdelávania. Tento systém kvality majú vysoké školy vypracovať na základe noriem a smerníc na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania. Cieľom je zdôraznenie úlohy samotnej vysokej školy pri zabezpečovaní kvality vzdelávania tak, aby bola zabezpečená v súlade s formalizovanými pravidlami a vopred určenými postupmi. Systémy kvality a ich implementáciu bude posudzovať Akreditačná komisia v rámci nadchádzajúcich komplexných akreditácií činností vysokých škôl.

S cieľom skvalitnenia externej formy vysokoškolského štúdia, novela zákona o vysokých školách zmenila pohľad na dennú a externú formu tak, aby lepšie zodpovedala bežne používaným označeniam v zahraničí – „full-time a part-time study“. Od 1.1.2013 tak môžu predkladať žiadosti o akreditáciu študijných programov v externej forme len v podobe zodpovedajúcej novému zloženiu kreditov, ktoré vyžaduje nižší ročný počet kreditov, a teda predlžuje štandardnú dĺžku štúdia. Študentovi majú vysoké školy poskytovať vzdelanie v externej forme v rovnakom rozsahu ako v prípade študentov v dennej forme s tým rozdielom, že rozloženie štúdia je urobené tak, aby z hľadiska časovej náročnosti umožnilo študentovi externého štúdia aj prácu v štandardnom zamestnaní.

S otázkou kvality súvisí aj posilnenie medzinárodného rozmeru pôsobenia vysokých škôl. Okrem úprav ustanovení o spoločných študijných programoch sa prejavuje aj v zavedení možnosti verejných vysokých škôl požadovať školné za poskytovanie programov v inom ako štátnom jazyku. Očakáva sa, že vysoké školy v tomto smere využijú príležitosť a vykonajú potrebné kroky na svoju propagáciu smerom do zahraničia a na získanie tak vysokoškolských učiteľov zo zahraničia, ako aj študentov – cudzincov.

K plneniu odporúčania prispievajú aj ďalšie opatrenia detailnejšie opísané v kapitolách 4.2.1, 4.2.2 a akčnom pláne.

6. Sociálna inklúzia a ďalšie vzdelávanie

(CSR6) Prijat' aktívne opatrenia, aby mali zraniteľné skupiny vrátane Rómov lepší prístup ku školskému a predškolskému vzdelávaniu lepšej kvality. Zabezpečiť opätovné začlenenie dospelých na trhu práce prostredníctvom aktivačných opatrení a cielených služieb zamestnanosti, druhej šance na vzdelávanie a krátkodobého odborného vzdelávania.

Uľahčenie prístupu dospelých k nadobudnutiu novej kvalifikácie na základe predošlej praxe alebo absolvovania vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania by mala priniesť **novela zákona o celoživotnom vzdelávaní**, ktorá bola schválená v NR SR v septembri 2012. Novela rozširuje ďalšie vzdelávanie aj o možnosť samostatného štúdia fyzickej osoby a aktivity zamestnávateľov, ako napr. zaškoľovanie, ktorého sa zúčastňuje zamestnanec, a ktorého cieľom je získanie odbornej spôsobilosti na výkon pracovnej činnosti. S cieľom zabezpečiť vyššiu odbornosť odborných garantov a lektorov boli upravené podmienky a proces ich výberu.

Ďalším dôležitým krokom bolo rozšírenie okruhu oprávnených inštitúcií o profesijné organizácie a stavovské organizácie, ktoré budú disponovať oprávnením na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti. Novela zákona taktiež zavádza prepojenie medzi zákonom o celoživotnom vzdelávaní a zákonom o živnostenskom podnikaní prostredníctvom prechodného ustanovenia. Prostredníctvom tohto ustanovenia budú môcť občania, ktorí získali osvedčenie o vykonaní kvalifikačnej skúšky podľa živnostenského zákona, ale nestihli absolvovať požadovanú prax alebo iné povinné náležitosti, požiadať o udelenie živnostenského oprávnenia, nakoľko osvedčenia o vykonaní kvalifikačnej skúšky sa budú považovať za osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo osvedčenia o úplnej kvalifikácii podľa zákona o celoživotnom vzdelávaní.

Vyššie spomenutá **novela zákona o službách zamestnanosti** vytvára podmienky na efektívne krátkodobé odborné vzdelávanie. Zosúlaďuje vzdelávanie a prípravu pre trh práce s ďalším vzdelávaním podľa zákona o celoživotnom vzdelávaní. Okrem toho zvyšuje dôraz na poradenstvo.

V rámci **integrácie marginalizovaných komunit** fond sociálneho rozvoja implementuje národný projekt zameraný na terénnu sociálnu prácu v obciach, cieľom ktorého je podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom zvyšovania dostupnosti, kvality a efektivity služieb starostlivosti pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením alebo vylúčené osoby so zameraním na zvyšovanie ich zamestnateľnosti.

V januári 2012 bola vládou SR prijatá **Stratégia pre integráciu Rómov** do roku 2020. Predložená stratégia je založená na potrebe prechodu od pasívnej starostlivosti štátnych a samosprávnych orgánov smerom k aktivizujúcej pomoci. Stratégia je založená na snahe minimalizovať vplyv jednotlivých typov vylúčenia vo vzťahu k rómskym komunitám a rozvinúť politiku integrácie. Vzťahuje sa na oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti, bývania, prístupu k finančným službám, nediskriminácie a vnímania väčšinou spoločnosťou.

Postupnými krokmi sa vytvára **celodenný výchovný systém**, ktorý by mal učiť žiaka, ako stráviť voľný čas. Od školského roku 2012/2013 sa celodenný výchovný systém overuje v 200 základných školách zapojených do projektu. Jeho cieľom je odbremeniť rodičov od pomoci pri príprave dieťaťa na vyučovanie, intenzívne vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a v konečnom dôsledku aj ich prospech, správanie i dochádzka.

Pre podporu zamestnanosti žien a inklúziu marginalizovaných komunit sa priebežne, v závislosti od finančných možností zriaďovateľov, rozšírili **kapacity materských škôl**, najmä pre deti jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky. Oproti školskému roku 2011/2012 sa zvýšil počet tried v materských školách zo 7 277 na 7 395. Počet tried v materských školách vzrástol o 118. Za účelom vzdelávania marginalizovaných skupín sa tiež priebežne realizujú opatrenia ako vydávanie učebníc v slovenskom a rómskom jazyku a vzdelávanie učiteľov pomocou akreditovaných programov za účelom rozvíjania komunikačných a pedagogických schopností potrebných k inklúzií marginalizovaných komunit.

K plneniu odporúčania prispievajú aj ďalšie opatrenia detailnejšie opísané v kapitolách 4.2.1, 4.2.3, 4.3 a akčnom pláne.

7. Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa

(CSR7) Posilniť kvalitu a efektívnosť verejnej služby, najmä zlepšením riadenia ľudských zdrojov a posilnením analytických kapacít. Ešte viac skrátiť dĺžku súdnych konaní a posilniť úlohu Úradu pre verejné obstarávanie ako nezávislého orgánu.

Program ESO (efektívna, spoľahlivá a otvorená štátna správa) bol schválený vládou SR v apríli 2012. Realizáciou Programu ESO sa má pre fyzické a právnické osoby zjednodušiť vybavovanie záležitostí zabezpečovaných štátom. Štátna správa má byť z pohľadu občana a podnikateľských subjektov jednoduchá, prehľadná a dostupná, má fungovať udržateľne, transparentne a s efektívne vynakladanými finančnými prostriedkami. Piliermi pre dosiahnutie tohto cieľa sú:

- racionalizácia štruktúry a infraštruktúry štátnej správy,
- integrácia a optimalizácia procesov výkonu verejnej moci, ako aj fungovania subjektov štátnej správy,

- kontaktné administratívne miesta občanov,
- nové metódy, postupy a nástroje monitorovania a hodnotenia výkonnosti a kvality štátnej správy – systém riadenia kvality.

V rámci prvej etapy programu ESO sa prehodnotila súčasná štruktúra orgánov štátnej správy s cieľom zefektívniť ich činnosť a prispieť k zníženiu výdavkov vynakladaných na ich činnosť. V rámci integrácie pôsobnosti tzv. špecializovanej štátnej správy do jednotného štátneho úradu došlo k zrušeniu 64 úradov, a to krajských školských úradov, krajských stavebných úradov a územných vojenských správ. Kompetencie týchto úradov prešli od začiatku roku 2013 na existujúce obvodné úrady v sídle kraja v pôsobnosti MV SR. Týmto spôsobom sa obmedzí počet subjektov, ktoré doteraz nakladajú s majetkom štátu, vykonávajú verejné obstarávanie a rozhodujú o personálnych otázkach. Toto opatrenie má antikorupčný charakter, stransparentní sa riadenie a kontrola verejných prostriedkov. Znamená tiež zníženie výdavkov - centralizáciou podporných činností prierezového alebo obslužného charakteru.

S cieľom **posilniť analytické kapacity** sa na kľúčových rezortoch začali vytvárať analytické útvary. Okrem už existujúceho Inštitútu finančnej politiky na Ministerstve financií vznikli jednotky aj na Ministerstve životného prostredia (Odbor ekonomických nástrojov a analýz), Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny (analytické centrum), Ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja (Inštitút stratégie), Ministerstve zdravotníctva (Inštitút zdravotnej politiky), Ministerstve vnútra a na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu (Inštitút vzdelávacej politiky). Na Ministerstve hospodárstva vznikol po zlúčení Inštitútu hospodárskych analýz so Sekciou stratégie Odbor hospodárskych analýz, ktorý čiastočne plní túto úlohu. Po personálnom posilnení by mohol riešiť aj náročnejšie analytické úlohy pre rezort.

MS SR vytvorilo Pracovnú skupinu pre Exekučný poriadok, ktorej úlohou je ďalej **skrátit' dĺžku súdnych konaní**. Pripraví novelu Exekučného poriadku a vytvorí Rekodifikačnú komisiu pre občianske právo procesné, ktorej úlohou je navrhnuť rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku. Do Plánu legislatívnych úloh na rok 2013 (aktuálne v MPK) bol zaradený legislatívny zámer nového Občianskeho súdneho poriadku (marec 2013).

K plneniu odporúčania prispajú aj ďalšie opatrenia detailnejšie opísané v kapitolách 4.6, 4.7 a akčnom pláne.

2.2 Ďalšie realizované opatrenia

Podnikateľské prostredie

Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia boli zamerané na minimalizáciu bariér pri vstupe do podnikania skrátením lehoty registrového súdu na zápis spoločnosti do obchodného registra z piatich dní na dva dni a lehotu pri vydaní živnosti z piatich dní na tri dni. Z prijatých 94 opatrení bolo ku koncu roku 2012 splnených 53 a čiastočne splnené boli tri opatrenia. Na základe realizácie navrhovaných opatrení sa podarilo odbúrať administratívnu záťaž vo výške 64,5 mil. eur, čo predstavuje približne 60 % meranej záťaže v rokoch 2009-2011 (109 mil. eur).

Zdravie

Doplnením parametra chorobnosti prostredníctvom zaraďovania poistencov do **farmaceuticko-nákladových skupín** (PCG) bol rozšírený systém kompenzácie rizika vo verejnom zdravotnom poistení. Od druhej polovice roku 2012 tak príjmy poisťovní spravodlivejšie nasledujú reálne náklady na liečbu ich poistencov.

Pre finančne náročné a inovatívne lieky sa uplatňuje dočasná alebo podmienená kategorizácia. Originálne lieky, ktoré nie sú registrované v žiadnom členskom štáte EÚ sa kategorizujú dočasne na 24 mesiacov. Posudzovanie o ich zotrvaní na trhu prebieha na základe farmakoekonomického rozboru z dát predložených počas obdobia dočasnej kategorizácie.

Environmentálna udržateľnosť a energetika

Komisia pre koordináciu politiky zmeny klímy (KPZK) na úrovni štátnych tajomníkov začala svoju činnosť v máji 2012. Zaoberala sa predovšetkým monitorovaním plnenia prijatých medzinárodných záväzkov SR v oblasti politiky zmeny klímy, zefektívnením spolupráce ministerstiev pri inventarizácii emisií skleníkových plynov v jednotlivých sektoroch a zabezpečením kvalitnejších vstupných údajov pre prípravu inventarizácia v sektore energetiky. V rámci KPZK bola vytvorená pracovná skupina, ktorej cieľom bude príprava a koordinácia Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a Nízko-uhlíkovej stratégie rozvoja SR do roku 2030.

Vláda okrem toho prijala **Stratégiu redukcie PM10**, ktorá navrhla konkrétne opatrenia na monitorovanie a znižovanie koncentrácií prachových častíc v oblastiach lokálneho vykurovania, dopravy a zaobchádzania s pôdou a krajinou. Stratégia zároveň navrhuje opatrenia na zníženie dopadov PM10 na zdravie obyvateľstva. Medzirezortná pracovná skupina vytvorila **sadu indikátorov zeleného rastu**. Ukazovatele umožnia sledovať pokrok smerom k zelenému rastu, predovšetkým politické opatrenia a ekonomické nástroje, ich vplyv na dosiahnutie environmentálnej a zdrojovej produktivity, na zachovanie prírodného kapitálu a sledovanie environmentálneho rozmeru kvality života.

Novely zákona o energetike a zákona o regulácii v sieťových odvetviach zabezpečili implementáciu 3. energetického balíčka EÚ do národnej legislatívy. Medzi najdôležitejšie opatrenia zákona o energetike patrí úplné oddelenie vlastníctva výroby a dodávky elektriny od prenosu elektriny a oddelenie výroby a dodávky plynu od prepravy plynu využitím modelu nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete. Taktiež boli posilnené práva odberateľa elektriny a odberateľa plynu. Odberateľ má možnosť bezplatne zmeniť dodávateľa elektriny a plynu v priebehu troch týždňov a tiež právo na konečné vyúčtovanie do štyroch týždňov po zmene dodávateľa ako aj na relevantné údaje o spotrebe elektriny a plynu. Bol zjednodušený prístup spoločností z iných štátov Európskeho hospodárskeho priestoru na trh dodávky elektriny a plynu. Zákon o regulácii v sieťových odvetviach ustanovil viaceré povinnosti, ktoré musia subjekty na energetickom trhu spĺňať, a posilnil právomoci a nezávislosť regulačného úradu. Zákon vytvoril podmienky pre spoluprácu ÚRSO s regulačnými orgánmi členských štátov prostredníctvom výmeny informácií za účelom väčšej integrácie energetických systémov.

Box: Metodika výpočtu národného indikatívneho cieľa podľa 2012/27/EU

Podľa článku 3 smernice 2012/27/EU členské štáty vyjadria národné indikatívne ciele aj ako absolútnu úroveň primárnej energetickej spotreby a konečnej energetickej spotreby v roku 2020 a vysvetlia, ako a na základe akých údajov ju vypočítali. Primárna energetická spotreba je hrubá domáca spotreba, s výnimkou neenergetickej spotreby. Transpozičná lehota smernice je 5. 6. 2014. Preto aj tento návrh cieľa je predbežný, ktorý môže byť v budúcnosti upravený v súlade s novými spresneniami vychádzajúcimi z transpozície smernice 2012/27/EU. Smernica popisuje parametre, ktoré je potrebné pri návrhu cieľa vziať do úvahy. Pri stanovení cieľa sa podľa prvej odrážky vychádza z referenčného scenára PRIMES z roku 2007. Opatrenia z novej smernice bude možné brať do úvahy až po jej transpozícii, t. j. po 5. 6. 2014. Opatrenia zo smernice ESD 2006/32/ES sú uvedené v prvom a druhom akčnom pláne energetickej efektívnosti. Tieto opatrenia sú monitorované a ich úspory sú započítané do plnenia existujúceho cieľa, preto budú automaticky započítané aj v novom ciele stanovenom do roku 2020. Potenciál nákladovo efektívnych opatrení je stanovený v koncepcii energetickej efektívnosti z roku 2007. V súčasnosti sa realizuje vyčíslenie potenciálu v priemysle, ktorý bude pre rok 2014 k dispozícii. Európska komisia pripravila začiatkom januára 2013 referenčný scenár vývoja spotreby energie pre celú EU a pre jednotlivé členské štáty vrátane Slovenska podľa modelu PRIMES 2013. Tento scenár zahŕňa všetky politiky a opatrenia prijaté do jari 2012. Pre HDP sa v rokoch 2010-2020 uvádza PRIMES 2013 medzročný rast 2,5 % a neskôr 2,3 %. Referenčný scenár PRIMES 2013 predpokladá do roku 2020 nárast konečnej spotreby energie v SR o 11,65 %. Prognóza vývoja hrubej domácej spotreby energie po roku 2011 je založená na raste, neskôr na stagnácii a postupnom poklese po roku 2020. Slovensko je dovozcom energie. Spustenie jadrovej elektrárne EMO3,4 umožní vývoz elektriny. Rozvoj obnoviteľných zdrojov energie mení štruktúru energetickeho mixu krajiny a pomer primárnej energetickej spotreby ku konečnej energetickej spotrebe. Predpokladaný dvojnásobný nárast množstva využitých OZE ako primárnych zdrojov energie umožní zníženie spotreby fosílnych palív, najmä uhlia a zemného plynu. Na Slovensku sa CCS zatiaľ neplánuje.

Dopad spustenia EMO3,4 na primárnu a konečnú spotrebu energie

Podľa skúseností s vyradovaním nová jadrová elektrárň spôsobí zvýšenie hrubej domácej spotreby (GIC) vo výške 60 PJ, pri nezmenenej výške konečnej energetickej spotreby (FEC). Je to spôsobené technológiou výroby elektriny. Pri stanovení primárnych úspor energie je možné tento faktor uplatniť pri prepočte úspor z konečných na primárne a kompenzovať zmenu

primárnej energie až o 60 PJ.

Vyjadrenie cieľa

Základnou formou vyjadrenia cieľa sú pre Slovensko úspory energie vo forme konečnej spotreby energie so započítaním úspor z premeny, strát a z energetického sektora. Je to potrebné z dôvodu možnosti priameho merania a priameho výpočtu týchto hodnôt, teda úspor, z jednotlivých opatrení na strane spotreby energie. Zároveň sa zahrnú všetky oblasti, ktoré vstupujú do štatistického výpočtu primárnej energie.

Výpočet cieľa podľa smernice 2012/27/EU

Predpokladáme, že opatrenia smernice bude možné aplikovať pomocou podpornej schémy v čl. 7. Podľa čl. 7 smernice 2012/27/EU je možné stanoviť cieľ iba pre konečnú energetickú spotrebu. Základ cieľa k čl. 7 je 1,5 % z konečnej energetickej spotreby bez spotreby dopravy za roky 2010 až 2012. V súčasnosti sú k dispozícii iba údaje za roky 2010 a 2011, preto sa cieľ bude ešte budúci rok meniť. Ročný cieľ vo výške 1,5 % zo základu cieľa pre roky 2010 a 2011 je 4 667,5 TJ. Kumulovaný cieľ pre obdobie rokov 2014 – 2020 je 130 690 TJ (3,12 Mtoe), čo znamená úspory energie dosiahnuté v rokoch 2014 – 2020, o ktoré sa zníži aj konečná energetická spotreba v roku 2020 voči referenčnému scenáru PRIMES 2007. Cieľ bol vypočítaný na základe údajov konečnej energetickej spotreby od Štatistického úradu SR (ŠÚ SR). Keďže metodika ŠÚ SR sa líši od metodiky Eurostatu, v budúcnosti bude cieľ prehodnotený aj z pohľadu spresnenia metodiky výpočtu konečnej energetickej spotreby.

Národné indikatívne ciele energetickej efektívnosti SR	
Úspory energie vyjadrené v konečnej spotrebe energie za obdobie rokov 2014 – 2020	130,69 PJ (3,12 Mtoe)
Cieľ energetickej efektívnosti vyjadrený v absolútnej hodnote konečnej spotreby energie v roku 2020	435,09 PJ (10,39 Mtoe)
Cieľ energetickej efektívnosti vyjadrený v absolútnej hodnote primárnej spotreby energie v roku 2020	680,62 PJ (16,2 Mtoe)
Cieľ energetickej efektívnosti v % vyjadrený vo forme konečnej spotreby energie	23 % (3,12 Mtoe)
Cieľ energetickej efektívnosti v % vyjadrený vo forme primárnej spotreby energie	20 % (4,07 Mtoe)

Cieľ energetickej efektívnosti vyjadrený v absolútnej hodnote konečnej spotreby energie v roku 2020 sa vypočíta ako zníženie konečnej energetickej spotreby stanovenej v referenčnom scenári PRIMES 2007 o hodnotu kumulovaných úspor vypočítanú podľa čl. 7 smernice. **Zníženie konečnej spotreby energie voči referenčnému scenáru PRIMES 2007 je na úrovni 23 % (3,12 Mtoe).** Absolútna hodnota primárnej spotreby energie sa vypočíta cez pomer primárnej a konečnej spotreby energie v roku 2007 (65,22 %) a vypočítané zníženie KES. Výsledkom je zníženie primárnej energie na hodnotu 650,88 PJ (15,55 Mtoe).

Korekcia EMO: Ovplyvnenie cieľa v primárnej energii je spojené so spustením EMO3,4 v rokoch 2015-2016 v zvýšení primárnej energie o 60 PJ a odstavením druhého bloku V1 znížením o 30 PJ v roku 2008. Preto v súčasnosti je známe ovplyvnenie cieľa formou zvýšenia absolútnej hodnoty primárnej energie vo výške 30 PJ. Po korekcii EMO je absolútna hodnota cieľa 680,62 PJ, t.j. 16,26 Mtoe. **Zníženie cieľa po korekcii je 4,07 Mtoe, čo predstavuje 20 % z primárnej energie uvedenej v referenčnom scenári PRIMES 2007.**

Korekcia HDP: Pri predpokladanom medziročnom raste HDP podľa MF SR sa bude upravovať aj krivka konečnej spotreby energie. Absolútna hodnota spotreby v priemysle sa bude meniť úmerne s HDP. Pri predpokladanom 3 % HDP v druhej polovici dekády sa predpokladá aj nárast konečnej spotreby energie.

Prehľad vývoja energetickej spotreby v SR

Základné údaje k energetickej efektívnosti za rok 2011	
Údaje	Rok 2011
primárna energetická spotreba (TJ)	664 367
konečná energetická spotreba (TJ)	390 630
konečná energetická spotreba – priemysel (TJ)	135 575
konečná energetická spotreba – doprava (TJ)	92 851
konečná energetická spotreba – domácnosti (TJ)	92 918
konečná energetická spotreba – služby (TJ)	62 741
hrubá pridaná hodnota – priemysel - mil. EUR bežných cien	16830,11
hrubá pridaná hodnota – služby - mil. EUR bežných cien	37856,04

výroba elektriny v tepelných elektrárnach (GWh)	8 619
výroba elektriny z KVET (GWh)	18 485
výroba tepla v tepelných elektrárnach (TJ)	96 131
výroba tepla zo zariadení KVET vrátane odpadového tepla v priemysle (TJ)	28 351
palivové vstupy v tepelných elektrárnach (TJ)	131 946
disponibilný príjem domácností (EUR) EU SILC 2011	582
hrubý domáci produkt (HDP)- st. ceny r. 2005 (mld. Eur)	63,9
osobokilometre (okm)	4 611 000 000
tonokilometre (tkm)	29 044 500 000
Počet obyvateľov k 31.12.2011	5 404 322
	Zdroj: ŠÚSR

Konečná energetická spotreba má klesajúci trend. Tradične má priemysel v SR vedúce miesto v spotrebe energie, za ním nasleduje sektor dopravy, domácností a obchodov a služieb, pričom najmenší podiel na celkovej KES má pôdohospodárstvo.

Vývoj spotreby energie v jednotlivých sektoroch v TJ											
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
KES celková	444 372	443 301	420 963	414 612	404 068	406 458	409 033	418 291	388 725	418 853	390 630
Priemysel	158 873	152 049	154 734	143 898	148 785	148 381	153 704	150 591	130 038	134 268	135 575
Doprava	61 528	74 834	66 932	64 469	74 846	76 496	85 004	91 490	81 895	94 303	92 851
Domácnosti	128 947	123 805	118 887	111 645	106 059	96 721	87 248	89 209	89 994	96 595	92 918
Pôdohospodárstvo	7 689	6 872	6 608	6 920	6 847	5 895	5 673	5 839	5 393	5 589	6 545
Obchod a služby	87 335	85 741	73 802	87 680	67 531	78 965	77 404	81 162	81 405	88 098	62 741

Zdroj: ŠÚSR

Priemysel: Sektor priemyslu je najväčším spotrebiteľom energie. Konečná energetická spotreba v priemysle bola v roku 2011 na úrovni 135 575 TJ, čo predstavuje 34,7 % celkovej konečnej energetickej spotreby Slovenska. V sledovanom období sektor zaznamenal pokles spotreby oproti roku 2001 o 23 298 TJ. V posledných troch rokoch vykazuje spotreba energie v priemysle mierny rast, ako návrat z prudkého prepady z roku 2009 v dôsledku hospodárskej krízy. Najvýznamnejšími faktormi poklesu spotreby energie v priemysle boli pokračujúca reštrukturalizácia, obnova technológií a ich inovácia, zavádzanie nových progresívnych prvkov v rámci riadenia, aktivizácia podporných mechanizmov energetickej efektívnosti, ale aj dôsledky hospodárskej krízy v roku 2009.

Doprava: Doprava je jediný sektor národného hospodárstva SR aj EU, ktorý vykazuje dlhodobý rast spotreby energie. Logistické služby zamerané na prepravu tovarov a stále rastúci počet nových vozidiel sa najviac podieľajú na raste spotreby energie v doprave, čo aj napriek znižujúcej sa mešej spotrebe osobných a nákladných automobilov neprináša absolútnu úsporu energie. Faktormi nárastu sú najmä zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov a rozvoj cestnej infraštruktúry. Spotreba energie v železničnej osobnej doprave poklesla o viac ako jednu tretinu a jej výkon klesol o 20 %. Výkon cestnej verejnej dopravy poklesol o 40 %. Sústavný pozvoľný presun z hromadnej na individuálnu dopravu a z železničnej na cestnú dopravu predstavuje riziko zvyšovania energetickej náročnosti dopravy.

Domácnosti: Spotreba energie v domácnostiach klesala do roku 2007, potom si udržuje rovnomernú úroveň.

Obchod a služby: V roku 2011 vykazuje výrazný pokles spotreby energie v sektore obchodu a služieb oproti predchádzajúcemu pomalému rastu spotreby.

Poľnohospodárstvo: Spotreba energie v poľnohospodárstve si udržuje stabilnú úroveň, v roku 2011 nasledoval mierny nárast spotreby.

3 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza

Makroekonomickú a fiškálnu stabilitu považuje vláda SR za základný predpoklad zdravého vývoja ekonomiky a rastu kvality života. Nasledujúca kapitola obsahuje základný makroekonomický rámec, ktorý je nevyhnutný pre zabezpečenie zdravého vývoja hospodárstva SR.

Ekonomický vývoj na Slovensku v roku 2012

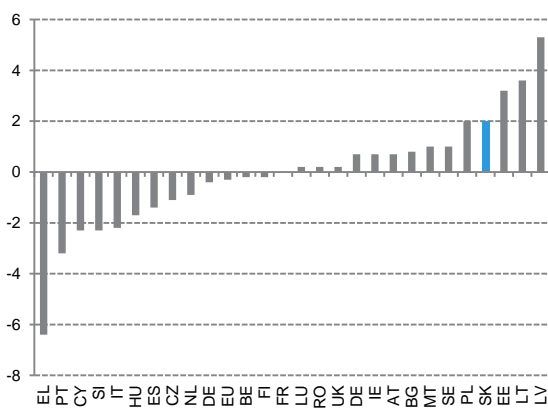
Slovenská ekonomika v roku 2012 napriek nepriaznivej hospodárskej situácii v eurozóne zaznamenala rast na úrovni 2 %. Slovensko tak bolo spolu s Poľskom štvrtou najrýchlejšie rastúcou ekonomikou v rámci krajín EÚ.

Hlavným dôvodom pozitívneho vývoja bolo rozbehnutie novej výroby v automobilovom priemysle. Nové investície a spustenie novej výroby malo výrazný vplyv na rast priemyselnej produkcie a exportu v prvej polovici roku. Slovenský automobilový priemysel zvyšoval svoje tržové podiely na existujúcich európskych trhoch a zároveň sa v prvej polovici roku výrazne zvyšoval export do Ruska a Číny. Bez impulzu automobilového priemyslu by ekonomika vzhľadom na nízky zahraničný dopyt pravdepodobne stagnovala.

Positívny vývoj exportne orientovanej časti ekonomiky však nebol dostatočný, aby sa odzrkadlil na vývoji domáceho dopytu. Príspevok domáceho dopytu k ekonomickému rastu bol v roku 2012 záporný. Rast produkcie v exportne orientovaných odvetviach sa zvyšoval skôr produktivitou práce ako prijímaním nových pracovníkov. Celková zamestnanosť v roku 2012 podľa metodiky ESA 95 stagnovala a ku koncu roku začala narastať nezamestnanosť. Miera nezamestnanosti (podľa metodiky VZPS) stúpla na 14 % a Slovensko sa naďalej zaraďuje medzi krajiny s najvyššou mierou nezamestnanosti v EÚ. Navyše ďalej pretrvával problém dlhodobej nezamestnanosti, jej podiel na celkovej nezamestnanosti bol v roku 2012 skoro 64 %. Vývoj reálnych miezd bol už druhý rok po sebe záporný. Nepriaznivý vývoj na trhu práce, spolu s celkovou neistotou okolo vývoja dlhovej krízy v eurozóne, pôsobil negatívne na spotrebu domácností. Investície v roku 2012 neprinesli podobný impulz ako v roku 2011, kedy dochádzalo k výrazným investíciám do automobilového priemyslu. Celkové investície tak v roku 2012 poklesli, keďže boli aj tlmené neistotou okolo vývoja dlhovej krízy.

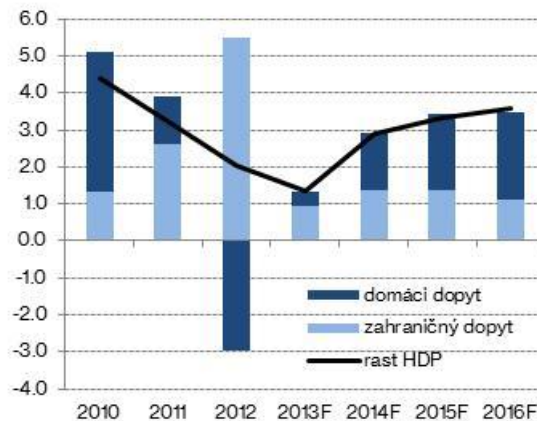
Vývoj cien bol na Slovensku miernejší ako v predchádzajúcom roku. V roku 2012 priemerná inflácia (HICP) dosiahla úroveň 3,7 % a v porovnaní s priemerom krajín eurozóny (2,5 %) bola relatívne vyššia. Na úrovni cien sa prejavil predovšetkým rast cien komodít na svetových trhoch v druhej polovici roku.

Graf 5: Rast reálneho HDP v roku 2012 v EÚ (%)

Zdroj: Eurostat

Graf 6: Príspevky k rastu HDP na Slovensku, 2010 - 2016

Zdroj: Eurostat

Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky pre roky 2013 - 2016

Posledná oficiálna prognóza MF SR z januára 2013, ktorá je použitá pri návrhu východísk rozpočtu na roky 2014 – 2016, odráža očakávané zhoršenie vývoja externého prostredia. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa v roku 2013 očakáva pomalší rast HDP na úrovni 1,2 %, predovšetkým v dôsledku spomalenia ekonomického

rastu našich obchodných partnerov. Rast však bude naďalej ťahaný prevažne zahraničným dopytom spolu s investíciami. Spotreba domácností by mala naďalej mierne klesať kvôli nepriaznivej situácii na trhu práce, zatiaľ čo zníženie deficitu verejných financií o plánovaných 3,3 p.b. HDP povedie k poklesu výdavkov vo verejnej správe. V nasledujúcich rokoch by mal rast HDP postupne zrýchliť až na 3,6 %, pričom k rastu začne prispievať vo vyššej miere aj domáci dopyt.

Hospodársky rast v tomto roku bude pravdepodobne sprevádzaný poklesom zamestnanosti. Zamestnanosť by mala v roku 2013 klesnúť o 0,5 %. Rast zamestnanosti by sa mal obnoviť spolu s rýchlejším rastom HDP v roku 2014. Pokračovanie rastu zamestnanosti v ďalších rokoch by malo priblížiť počet pracujúcich v roku 2016 k predkrízovým úrovniam. Miera nezamestnanosti by mala v roku 2013 stúpnúť nad 14 %, ale v nasledujúcich rokoch by vďaka rastu zamestnanosti mala postupne klesnúť k úrovni 12 % v 2016.

Priemerná nominálna mzda by v tomto roku mala dosiahnuť 823 eur, čo je nárast o 2,3 % (19 eur) oproti roku 2012. Vďaka výrazne pomalšiemu rastu cien by už reálna mzda v tomto roku klesať nemala. S očakávaným poklesom nezamestnanosti by v nasledujúcich rokoch mal vývoj miezd v súkromnom sektore vo výraznejšej miere odrážať rast produktivity práce. V roku 2016 by mal rast reálnej mzdy presiahnuť 2 %.

Rast cenovej hladiny bude v tomto roku výrazne nižší ako v roku 2012. Predpokladaný medziročný rast spotrebiteľských cien je na úrovni 2,3 %. Pod spomalenie inflácie sa podpíše viacero faktorov – slabý domáci dopyt znamená nižšiu čistú infláciu, kým stabilizácia cien na svetových trhoch spôsobí pomalší rast regulovaných cien a cien potravín. Výhľad na nasledujúce roky 2014 - 2016 je pozitívny a priemerný rast spotrebiteľských cien bude výrazne nižší než počas minulých dvoch rokov.

4 Opatrenia v štrukturálnych prioritách

4.1 Fiškálna politika a verejné financie

Hlavným cieľom fiškálnej politiky SR je zabezpečenie efektívnych a dlhodobo udržateľných verejných financií, v kontexte starnutia populácie a pri zohľadnení podmienených záväzkov. Tento cieľ je zakotvený aj v ústavnom zákone o rozpočtovej zodpovednosti. Vzhľadom na budúci demografický vývoj je potrebné venovať pozornosť aj oblastiam citlivým na starnutie obyvateľstva, najmä dôchodkového systému a zdravotníctva. Aj z tohto dôvodu bola v roku 2012 prijatá dôchodková reforma, ktorá významným spôsobom zlepšuje dlhodobú udržateľnosť verejných financií.

V súčasnosti sa Slovensko, spolu s ďalšími 19 členskými krajinami EÚ, nachádza v procedúre nadmerného deficitu, ktorý musí odstrániť do roku 2013. Konsolidácia verejných financií prebieha v súlade s plánom vlády. Odhadovaný deficit verejnej správy v roku 2012 dosiahol 4,3 % HDP, čo je v porovnaní s rozpočtovým cieľom 4,6 % HDP zlepšenie o 0,3 % HDP. Na rok 2013 je naplánovaný deficit verejnej správy vo výške 2,9 % HDP. Na základe aktuálnych informácií a niektorých dodatočne prijatých opatrení sa očakáva naplnenie tohto cieľa.

Stratégiu, ktorá by mala vyústiť do zrušenia procedúry nadmerného deficitu už v budúcom roku a viesť k dosiahnutiu fiškálnej pozície, ktorá vytvorí podmienky pre dosiahnutie dlhodobej udržateľnosti verejných financií prezentuje Program stability. To si vyžaduje pokračovanie v konsolidácii verejných financií aj po roku 2013 v súlade s národnými aj európskymi rozpočtovými pravidlami tak, aby Slovensko smerovalo k svojmu strednodobému rozpočtovému cieľu.

Hlavné ciele fiškálnej politiky definované v Programe stability SR do roku 2018 sú:

- Základným cieľom je udržateľným spôsobom znížiť deficit verejnej správy na úroveň 2,9 % HDP v roku 2013 a splniť tak požiadavky vyplývajúce z procedúry nadmerného deficitu.
- V nasledujúcich rokoch sa predpokladá pokračovanie znižovania deficitu v súlade s ustanoveniami Paktu stability a rastu a pri rešpektovaní obmedzení daných domácimi rozpočtovými pravidlami. Cieľová hodnota deficitu na rok 2014 bola preto stanovená vo výške 2,6 % HDP, na rok 2015 vo výške 2,0 % HDP a na rok 2016 vo výške 1,3 % HDP. Dosiahnutie týchto cieľov zastaví nárast podielu verejného dlhu na HDP a umožní jeho postupné znižovanie po roku 2015. Veľkosť konsolidačných opatrení potrebná na splnenie cieľov dosahuje 1,0 % HDP v roku 2014, 1,6 % HDP v roku 2015 a 1,8 % HDP v roku 2016. Časť opatrení je zahrnutých v návrhu východísk rozpočtu verejnej správy na roky 2014 až 2016. Ostatné opatrenia budú špecifikované v priebehu prípravy návrhu rozpočtu.
- Pokračovanie v konsolidácii verejných financií aj po roku 2016 a **splnenie strednodobého rozpočtového cieľa v podobe štrukturálneho deficitu verejnej správy vo výške 0,5 % HDP do roku 2018.**

Tab. 2: Výsledkové indikátory pre fiškálnu politiku a verejné financie

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Cieľ 2020
Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP) (% HDP)	SK	-	-	-	-	-	9,5	9,2	6,8	0
	EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Efektívnosť výberu DPH (%)	SK	-	74,8	69,7	64,1	65,1	57,9	56,7	57,8	72
	EÚ22	-	71,4	72,9	73	71,1	66	66,9	66,9	-

Fiškálne pravidlá

Doterajšie fiškálne pravidlá budú v priebehu roku 2013 doplnené o ďalšie, a to prostredníctvom implementovania ustanovení Zmluvy o stabilite, koordinácii a správe v Hospodárskej a menovej únii (tzv. fiškálny kompakť) do národnej legislatívy. K posilneniu fiškálnej disciplíny by malo prispieť aj zavedenie **výdavkových limitov**, ktoré by mali slúžiť ako operatívny nástroj plnenia všetkých fiškálnych pravidiel, ktorými sa fiškálna politika riadi (fiškálny kompakť a Zákon o rozpočtovej zodpovednosti).

Súčasne sa plánuje **sprísnenie pravidiel pre samosprávy** prostredníctvom odstupňovania sankcií pri prekročení istej hranice dlhu, podobne ako je to v prípade limitov dlhu verejnej správy v ústavnom zákone o rozpočtovej zodpovednosti.

Daňový mix

Jednou z výziev v rámci daňového systému je reforma zdaňovania nehnuteľností, ktorá by viedla k spravodlivejšiemu zdaneniu a zároveň by umožnila zvýšiť daňové príjmy verejnej správy, prípadne vytvorila priestor pre zníženie niektorých iných daní s negatívnejším vplyvom na hospodársky rast v budúcnosti. Vzhľadom na skúsenosti v okolitých krajinách, ich menšiemu negatívne vplyvu na ekonomický rast, vysokej efektívite výberu a malému priestoru na vyhýbanie sa daňovej povinnosti, by mohli zohrávať v rámci daňového systému významnejšiu úlohu ako tomu je v súčasnosti.

Dane z nehnuteľností na Slovensku v porovnaní s ostatnými krajinami OECD alebo EÚ predstavujú menej významnú časť daňových príjmov územných samospráv. Súčasná nastavenie systému (sadzba dane v eurách podľa rozlohy obytnej plochy) je však nespravodlivé, pretože základ dane neodzrkadľuje skutočnú hodnotu nehnuteľnosti (definovanú polohou nehnuteľnosti, vekom, príslušenstvom príslúchajúcim k nehnuteľnosti a ďalšími charakteristikami), ale iba výmeru. Z toho následne vychádza rôzne efektívne daňové zaťaženie jednotlivých nehnuteľností (podiel zaplatenej dane voči cene nehnuteľnosti) a regresivita systému. Z pohľadu daňovej spravodlivosti je optimálnym riešením nastaviť systém tak, aby bol základ dane naviazaný na odhadovanú trhovú hodnotu nehnuteľnosti. Takto nastavený systém by zabezpečil, aby sa daňová základňa menila spolu s trhovou cenou nehnuteľnosti a efektívne zdanenie pri nezmenenej sadzbe by bolo konštantné. Ministerstvo financií v súčasnosti analyzuje možné alternatívy nastavenia systému zdaňovania, ktorý by bol založený na trhovej hodnote nehnuteľností. Konkrétne návrhy budú hotové v priebehu roku 2013 a nový systém bude zavedený najneskôr od roku 2015.

Ďalšou z možností zvyšovania kvality verejných financií prostredníctvom zmeny daňového mixu je zvýšenie podielu **energetických daní** na celkovom daňovom zaťažení v krajine. V kontexte zvyšovania daňového zaťaženia fosílnych palív existuje v prípade SR obmedzený priestor na zvyšovanie samotnej sadzby týchto daní. V prípade spotrebnej dane z pohonných hmôt (predovšetkým benzínu a nafty) je limitujúcim prvkom konečná cena, ktorá by mala byť konkurencieschopná v rámci regiónu. Už dnes je cena benzínu vyššia ako priemerná cena v okolitých krajinách. Cena nafty, ktorej spotreba je veľmi cenovo elastická, už dnes dosahuje priemernú úroveň v rámci regiónu. Príliš vysoké daňové zaťaženie pohonných hmôt by preto v prípade SR vzhľadom na jeho geografickú špecifikú predstavovalo riziko nenaplnenia očakávaného výnosu dane.

Výraznejšie zvýšenie sadzieb u ostatných energetických daní (elektrina, uhlie, zemný plyn) by pôsobilo mimoriadne regresívne, t.j. dochádzalo by k neúmernému zaťaženiu nízkopříjmových domácností, nakoľko v podmienkach Slovenska v súčasnosti na základe samotnej spotreby predovšetkým zemného plynu nie je možné dostatočne spoľahlivo odhadnúť reálne bohatstvo domácností. V prípade SR však zvyšovanie sadzieb nepredstavuje jedinou alternatívu zvýšenia podielu energetických daní na daňovom mixe krajiny. Na Slovensku v súčasnosti existuje relatívne vysoký počet fakultatívnych (t.j. dobrovoľných) oslobodení u spomenutých energetických daní (elektrina, uhlie, zemný plyn). Ich zrušenie by prispelo k zvýšeniu výnosu o približne 50 mil. eur ročne.

Efektívnosť výberu daní

Vláda v máji 2012 prijala Akčný plán boja proti daňovým podvodom, ktorý obsahuje 50 konkrétnych opatrení zameraných hlavne na zvýšenie výberu dane z pridanej hodnoty. Vláda doteraz schválila niekoľko novelizácií súvisiacich zákonov. V **druhej a tretej plánovanej fáze** Akčného plánu boja proti daňovým podvodom sa zavedie povinnosť predkladať údaje o tuzemských dodávkach tovarov a služieb správcovi dane elektronickou formou (kontrolný výkaz). Toto riešenie umožní efektívnejší výber daní prostredníctvom analýzy detailných údajov z podnikateľskej sféry v reálnom čase a cielenejších daňových kontrol. Príbude povinný rating daňových subjektov informujúci o ich finančnej stabilite a daňovej spoľahlivosti. Finančné riaditeľstvo zabezpečí prepojenie

svojich databáz so systémami bánk, stavebných úradov, registrami motorových vozidiel a obyvateľov, a mýtnym systémom a následne vykoná identifikáciu a analýzu rizík v správe daní a výberu subjektov na daňovú kontrolu. Zavedie sa špecializácia súdov na daňovú oblasť.

Napriek tomu, že všetky opatrenia Akčného plánu boja proti daňovým podvodom na roky 2012 – 2016 sa plnia v zmysle stanoveného harmonogramu, nemožno považovať úsilie smerujúce na boj proti podvodom za ukončené. Spoločnou ambíciou MF SR a Finančnej správy SR v súčasnosti je postupné rozširovanie už schválených opatrení na boj proti podvodom o nové tak, ako ich prijatie vyžadujú zistenia z aplikačnej praxe. V súčasnosti sa posudzuje použitie nástrojov na ochranu vnútroštátneho základu dane pred eróziou spôsobenou cezhraničným daňovým plánovaním v nadväznosti na čo sa pripraví príslušná legislatíva s predpokladanou účinnosťou od roku 2014 a organizačné zmeny platné už v priebehu roka 2013. Opatrenia doplní analýza možností zabezpečenia automatického nahlasovania informácií zo strany finančných inštitúcií v SR finančnej správe o vykonaných transakciách nad určitú hodnotu plynúcich do iných krajín.

Pripravuje sa výherná lotéria pokladničných dokladov, s cieľom zvýšiť motiváciu zákazníkov požadovať za svoje platby doklad z elektronickej registračnej pokladne a tým predchádzať daňovým únikom. Lotériu bude organizovať štátna lotériová spoločnosť Tipos, a.s. prostredníctvom svojej siete a osvedčených komunikačných kanálov. Finančná správa a MF SR realizujú kampaň na zainteresovanie všetkých zamestnancov štátu a verejnej správy, aby pomáhali pri zlepšovaní výberu daní, od ktorého bude závisieť aj rast ich miezd.

Poskytovanie informácií fyzickým osobám a právnickým osobám je jedným zo strategických cieľov Finančnej správy SR, ktorý prispeje k zlepšeniu plnenia povinností fyzických osôb a právnických osôb vyplývajúcich z daňových a colných predpisov.

Efektívnosť verejných výdavkov

Existujú verejné výdavky, ktoré v plnej miere neprispievajú k napĺňaniu cieľov, na ktoré sú určené, a k zlepšovaniu trvalo udržateľného hospodárskeho rastu. Neefektívne vynaložené prostriedky zbytočne zvyšujú výdavky štátneho rozpočtu, čo je citeľné predovšetkým v období prebiehajúcej konsolidácie. Vláda preto s cieľom zefektívniť verejné výdavky a podporiť tak rast v rámci existujúcej obálky identifikuje výdavky, ktoré v plnej miere nespĺňajú ciele, na ktoré sú určené. Zhodnotí sa skutočná potreba financovania týchto titulov, čo sa odrazí aj v rozpočte verejnej správy na rok 2014.

V zmysle programového vyhlásenia vlády bude základ ekonomizácie verejnej správy postavený na skúmaní nákladovosti jednotlivých produktov, resp. činností verejnej správy. Nadväzujúc na to je nevyhnutné zabezpečiť systematické hodnotenie výkonnosti verejnej správy uplatnením presných a jednoznačných **ukazovateľov pre verejnú správu**, ktoré umožnia hodnotiť výsledky a úspešnosť nielen prierezových cieľov vlády SR, ale aj činností ministerstiev a všetkých ostatných kapitol verejných financií. Vláda zlepší monitoring vytvorením súboru takýchto ukazovateľov. V prvom kroku sa určia indikátory pre ministerstvá, ktoré budú zodpovedné za zber, sledovanie a publikáciu týchto údajov. Sledovanie výsledkov sa neskôr rozšíri aj na ostatné organizácie a subjekty verejnej správy. Indikátory budú zároveň pravidelne zverejňované a budú súčasťou hodnotenia efektívnosti verejnej správy a kľúčových dokumentov ako sú rozpočet verejnej správy či NPR.

Zjednotenie výberu daní, cieľ a odvodov

Vychádzajúc z Koncepcie reformy daňovej a colnej správy prijatej vládou v roku 2008 rozbehol program UNITAS aktivity v oblasti zjednotenia výberu daní a cieľ na technologickej, organizačnej aj procesnej úrovni (UNITAS I). Organizačné zmeny potrebné pre zjednotenie daní a cieľ boli zavŕšené na začiatku roku 2012 zlúčením Colného riaditeľstva a Finančného riaditeľstva pod Finančnú správu. Na efektívnejší výber daní dohliada Kriminálny úrad finančnej správy.

V rámci projektu bude do polovice roku 2014 spustená skúšobná prevádzka integrovaného informačného systému Finančnej správy. Systém by mal riadne fungovať od roku 2015. Komunikáciu s verejnosťou a podnikateľskými subjektmi výrazne zefektívnia vzájomne prepojené elektronické portály Colného riaditeľstva (Centrálny elektronický priečinok) a Finančného riaditeľstva (Portál Finančnej správy). V oblasti zjednotenia

odvodov (druhá etapa programu – UNITAS II.) sa v súčinnosti so všetkými účastníkmi aktuálne pripravujú harmonogramy prác a aktivít.

Zvyšovanie rentability štátnych aktív

Kľúčový význam pre lepšie využitie a efektívne zveľaďovanie štátnych aktív má zvyšovanie ich rentability. Je to oblasť, ktorá priamo vyplýva z programového vyhlásenia vlády. Základným cieľom zvyšovania rentability štátnych aktív bude zvýšenie výnosov, resp. zisku pripadajúcich na jednotku štátnych aktív. Z pohľadu súčasnej situácie bude zvyšovanie rentability štátnych aktív a ich ďalšie zveľaďovanie predovšetkým vyžadovať :

- konsolidáciu štátnych aktív,
- komplexnú optimalizáciu štátnych aktív a
- prepojenie využitia štátnych aktív s potrebami verejných financií a rozvojom reálnej ekonomiky.

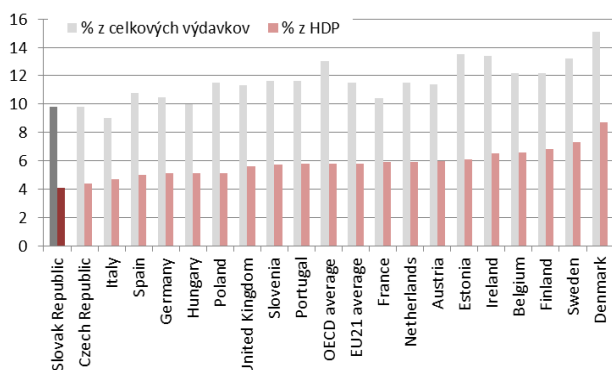
4.2 Vzdelávanie, veda a inovácie

Tab. 3: Výsledkové indikátory pre vzdelávanie, veda a inovácie										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Cieľ 2020
PISA (priemer dosiahnutých bodov)	SK	-	-	482	-	-	488	-	-	505
	OECD	-	-	496	-	-	496	-	-	-
Predčasné ukončenie školskej dochádzky (% vo vekovej skupine 18 - 24 rokov)	SK	6,8	6,3	6,6	6,5	6	4,9	4,7	5	6
	EÚ	16	15,8	15,5	15,1	14,9	14,4	14,1	13,5	10
Citácie (%, 100 = priemer EÚ)	SK	35	33	40	38	41	37	34	39	70
	EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 - 34 rokov)	SK	12,9	14,3	14,4	14,8	15,8	17,6	22,1	23,4	40
	EÚ	26,9	28	28,9	30	31	32,2	33,5	34,6	40
Výdavky na veda a výskum (% HDP)	SK	0,51	0,51	0,49	0,46	0,47	0,48	0,63	0,68	1,2
	EÚ	1,83	1,82	1,85	1,85	1,92	2,02	2,01	2,03	3
High-tech export (% na celkovom exporte)	SK	4,7	6,4	5,8	5	5,2	5,9	6,6	6,6	14
	EÚ	18,5	18,74	16,6	16,1	15,4	17,1	16,1	15,4	-

Kvalita a produktivita ľudského kapitálu je dôležitým faktorom vplyvajúcim na ekonomický rast a kvalitu života obyvateľstva. Vzdelaná pracovná sila zvyšuje produktivitu práce a vie sa pružnejšie prispôbovať zvyšujúcim sa pracovným nárokom a zmenám v požadovaných zručnostiach. Podľa kvantitatívnych ukazovateľov je Slovensko na tom v porovnaní s priemerom EÚ dobre. Miera predčasne ukončenej školskej dochádzky je veľmi nízka a podiel mladých ľudí s ukončeným vzdelaním tretieho stupňa sa rýchlo približuje priemeru EÚ. Zaostávanie je ale evidentné v kvalite vzdelávania. Podpriemerné výsledky v testovaní PISA svedčia o nedostatočnej kvalite základného školstva, nízky počet vedeckých publikácií a citácií zase vysokého školstva. Vzdelávací systém nedostatočne reaguje na potreby trhu práce, čo sa ukazuje ako jeden z dôvodov vysokej štrukturálnej nezamestnanosti. Navyše trh práce bude čoraz vo väčšej miere vyžadovať zručnosti vyššieho stupňa, k čomu bude potrebné čo najviac spružniť vzdelávací systém.

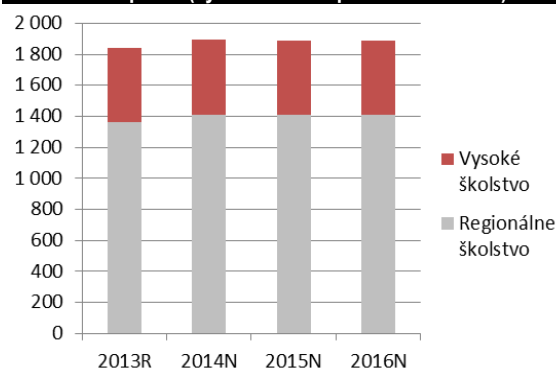

Graf 7: Medzinárodné porovnanie výdavkov na vzdelávanie

Zdroj: OECD (Education at Glance, 2012)

Graf 8: Výdavky na regionálne a vysoké školstvo zo štátneho rozpočtu (východiská rozpočtu 2014 - 2016)

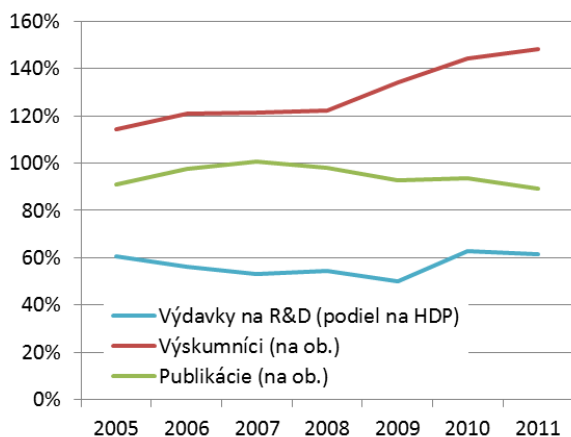

Zdroj: Rozpočet VS, MF SR

Výdavky na vzdelávanie na Slovensku patria medzi najnižšie v EÚ a investovať do vzdelávania pri súčasnom dodržiavaní fiškálnych cieľov je jednou z nosných tém súčasnej hospodárskej politiky. Cieľom vlády SR je zvýšiť výdavky na vzdelávanie tak, aby do roku 2020 dosiahli 6 % HDP. Je potrebné však zdôrazniť, že zvýšenie finančných prostriedkov musí byť zabezpečené efektívnym spôsobom. Budú sa hľadať zdroje neefektivity v školstve, čo vytvorí priestor pre zlepšenie financovania. Vláda sa zameria najmä na optimalizáciu siete škôl a naviazanie počtu učiteľov na demografický vývoj.

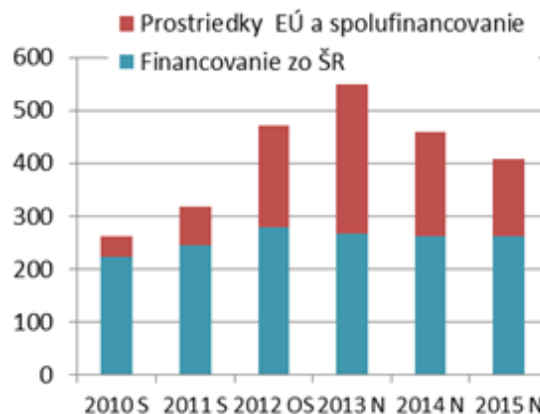
V minulosti sa rýchly nárast výdavkov Slovenska na vedu a výskum oproti krajinám V3¹ najviac prejavil na už tak relatívne vysokom počte výskumníkov, avšak výsledky nezodpovedajú nárastu vstupov. Výstupy bádania vo forme vedeckých publikácií a citácií v porovnaní s priemerom našich susedov klesajú a high-tech export ako ukazovateľ inovačnej výkonnosti je stále výrazne pod priemerom EÚ.

Graf 9: Vstupy a výstupy R&D ako % priemeru V3

Zdroj: Eurostat, Web of Knowledge, IFP

Graf 10: Financovanie vedy a výskumu v rozpočte VS (mil. €)

Zdroj: Rozpočet verejnej správy na rok 2013 - 2015

Štrukturálne zmeny v oblasti školstva sa zameriavajú na podporu začleňovania marginalizovaných komún od predprimárneho vzdelávania až po ďalšie vzdelávanie, prepojenie odborného vzdelania s praxou, zmeny vo vnútornej organizácii vysokého školstva za účelom zvýšenia kvality a tiež skvalitnenie pedagogických pracovníkov. Opatrenia na zlepšenie vedy výskumu a inovácii by mali stabilizovať výdavky štátu a zvýšiť efektívnosť využívania týchto prostriedkov. K dosiahnutiu cieľa Stratégie Európa 2020 by mal výraznou mierou prispieť nárast súkromných výdavkov na R&D.

¹ t.j. Česká republika, Poľsko a Maďarsko

4.2.1 Regionálne školstvo

Financovanie

Základným nedostatkom systému financovania je, že nevytvára tlak na optimalizáciu siete škôl z hľadiska efektívnosti použitia finančných prostriedkov. Na úrovni základných škôl sa tento problém prejavuje pretrvávajúcou existenciou vysokého podielu škôl s nízkym počtom žiakov. Na úrovni stredných škôl ide o otázky štruktúry siete z hľadiska druhov škôl (gymnaziá, rôzne typy odborných škôl). Za systémový nedostatok použitého modelu financovania možno považovať aj skutočnosť, že systém pri pridelovaní finančných prostriedkov nezohľadňuje objektívne potrebný počet tried, ale len počet žiakov. Okrem toho súčasný systém motivuje školy súťažiť o čo najvyšší počet žiakov bez toho, aby poskytoval nástroje proti zneužitiu tejto súťaže.

Systém financovania škôl bude preto upravený tak, aby odstránil uvedené nedostatky. Pri financovaní sa bude zohľadňovať aj uplatnenie absolventov na trhu práce. Prehodnotí sa taktiež financovanie záujmového vzdelávania (vzdelávacie poukazy) a zaktualizuje sa výška normatívo v s ohľadom na vyššiu ekonomickú náročnosť praktickej časti odborného vzdelávania a prípravy.

Začlenenie detí z marginalizovaných komúní

Slovenský vzdelávací systém prehľbuje pôvodné nerovnosti žiakov skorou selekciou detí do vzdelávacích prúdov rôznej kvality a prispieva k autoreprodukcii vzdelávania, tzn. že deti kopírujú dosiahnutú úroveň vzdelania svojich rodičov. V takomto školskom systéme majú deti zo sociálne slabších skupín, zvlášť z marginalizovaných komúní, nízku šancu získať vzdelanie, lebo sú znevýhodnené kvôli svojej kultúrnej a jazykovej odlišnosti, umocnenej zlou socioekonomickou situáciou. V roku 2013 sa budú ďalej plniť úlohy vyplývajúce z Revidovaného národného akčného plánu a Stratégie pre začleňovanie rómskej populácie.

S cieľom zvýšiť integráciu marginalizovaných rómskych komúní a taktiež účasť žien na trhu práce bude vláda SR podporovať predprimárne vzdelávanie v materských školách rozširovaním existujúcich foriem výchovy a vzdelávania. V nasledujúcich rokoch sa budú prijímať systémové opatrenia tak, aby sa postupne, do roku 2020, dosiahla 95 % účasť detí od 4 rokov na predprimárnom vzdelávaní v materskej škole. Rozšíria sa najmä existujúce formy výchovy a vzdelávania o prípravné triedy materskej školy. V spolupráci so zriaďovateľmi materských škôl sa budú naďalej upravovať kapacity materských škôl tak, aby naplnili vyššie uvedený cieľ. Financovanie materských škôl je vo veľkej časti zabezpečené obcami. Zriaďovatelia sa snažia nepriaznivú situáciu pri prijímaní detí riešiť rozširovaním kapacít už existujúcich materských škôl, prípadne adaptáciou vhodných priestorov na triedy materských škôl. Od septembra 2013 bude v platnosti ustanovenie, v zmysle ktorého bude môcť riaditeľ z niektorých dôvodov zvýšiť najvyšší počet detí.

Pozícia učiteľov

V školstve považuje vláda za rozhodujúce zabezpečenie výraznejšej úlohy a postavenia a ohodnotenia učiteľov všetkých stupňov vzdelávania. Prítomnosť kvalitných učiteľov v školstve je podmienená dvoma okolnosťami. Prvou z nich je príprava pred nástupom na miesto učiteľa a možnosti na ďalšie zdokonaľovanie sa počas výkonu povolania. Druhou okolnosť predstavuje ochota pracovať v školstve, ktorá závisí od atraktívnosti povolania učiteľa danej v prvom rade finančným ocenením, ale aj pracovným prostredím a spoločenským uznaním.

Pre zlepšenie kvality vzdelávania je nevyhnutné adekvátne platové ohodnotenie učiteľov, ktorého významnejšou zložkou bude výkon pedagogickej činnosti učiteľa. Na druhej strane k možnostiam zlepšovania finančného ohodnotenia prispeje aj správne nastavenie počtu učiteľov v regionálnom školstve, ktoré bude reagovať na vývoj demografie. Vypracujú sa profesijné štandardy začínajúcich učiteľov, ktoré budú záväzné pri vypracovávaní štátnych vzdelávacích programov príslušných študijných. Bude zabezpečený väčší objem praktického vyučovania pri príprave budúcich učiteľov (pedagogická prax by mala tvoriť 20 – 40 % štúdia).

Hodnotenie škôl

Vláda SR zlepší systém interného aj externého hodnotenia kvality škôl, ktorý bude zameraný na zlepšenie kvality výchovy a vzdelávania a ich riadenia, umožní regionálne aj celoslovenské porovnávanie pridanej hodnoty vzdelávania v jednotlivých školách a verejnosti poskytne dôveryhodné a zrozumiteľné informácie o kvalite jednotlivých škôl.

Zabezpečí sa vzájomný súlad externých foriem hodnotenia výsledkov škôl na jednotlivých vzdelávacích stupňoch (najmä Testovanie 5, Testovanie 9 a externá maturita) takým spôsobom, aby bolo možné vyhodnotiť pridanú hodnotu vzdelávania v jednotlivých školách. Spoľahlivé meranie kvality výstupov a výsledkov vzdelávania umožní zvýšiť autonómiu v riadení materských, základných a stredných škôl a školských zariadení.

Učebnice

Vláda SR postupne zabezpečí, aby boli v základných a stredných školách k dispozícii alternatívne učebnice a učebné texty. Učitelia a školy budú mať možnosť vybrať si učebnicu, ktorá najviac vyhovuje vzdelávacím potrebám ich žiakov. V rámci systému normatívneho financovania sa vytvorí priestor na nákup učebníc priamo školami. Vytvorí sa centrálny archív digitálneho vzdelávacieho obsahu a zlepší sa podmienky tvorby a využívania digitálneho obsahu. V kompetencii vlády prechodne zostane právomoc posúdiť a potvrdiť súlad obsahu učebníc so štátnymi vzdelávacími programami a vedenie Národného registra učebníc. Prioritou v roku 2013 bude aj zabezpečenie ďalších licencií na sprístupnenie digitálnych rozmnoženín nových reformných učebníc a tiež zabezpečenie elektronických verzií ďalších nových reformných učebníc pre slabozrakých a nevidiacich žiakov. V strednodobom horizonte sa posúdi presun kompetencie posudzovania súladu používaných učebníc, učebných textov a pracovných zošitov s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania a štátnymi vzdelávacími programami na riaditeľov škôl.

Odborné školy

Vláda SR zabezpečí užšie prepojenie odborných škôl s praxou. Najmä upraví kompetencie jednotlivých subjektov zapojených do odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce. Zlepší sa zapojenie zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov do systému odborného vzdelávania a prípravy. Zapracovaním prvkov duálneho školstva do systému odborného vzdelávania a prípravy v odborných školách sa bude praktické vyučovanie vo väčšej miere vykonávať priamo u zamestnávateľov, čím sa zabezpečí plynulý prechod absolventov do praxe. Úprava normatívneho financovania bude prehodnotená tak, aby sa sieť odborných škôl priebežne prispôbovala požiadavkám trhu práce a potrebám vyššieho vzdelania vo vedomostnej ekonomike.

4.2.2 Vysoké školstvo a veda

Financovanie

Bude sa pokračovať v úprave financovania vysokých škôl s väčším dôrazom na kvalitatívne výsledky tak, aby vysoké školy neboli motivované k udržiavaniu nekvalitných študentov. Kým v rozpise dotácií zo štátneho rozpočtu pre verejné vysoké školy došlo v uplynulých rokoch k viacerým úpravám v časti odvodenej od tvorivej činnosti verejnej vysokej školy, v časti odvodenej od vzdelávania pretrvávajú negatívna motivácia pre verejné vysoké školy ponechávať v systéme študentov, ktorí nemusia dosahovať potrebný akademický výkon. Od roku 2014 bude ministerstvo pri rozpise dotácií zo štátneho rozpočtu presadzovať uplatňovanie takých nástrojov, aby verejné vysoké školy neboli z pohľadu poskytnutej dotácie negatívne postihované za vylúčenie študenta, ktorý nedosahuje uspokojivé študijné výsledky.

Nová koncepcia ďalšieho rozvoja vysokého školstva

Na základe správy o plnení Koncepcie ďalšieho rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. storočie bude pripravená nová koncepcia pre vysoké školstvo na roky 2013 – 2020 za účasti orgánov reprezentácie vysokých

škôl, ako aj zástupcov odborov. Táto koncepcia sa má dotýkať piatich oblastí rozvoja – (i) poskytovatelia vysokoškolského vzdelávania, (ii) systém vysokoškolského vzdelávania a prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu, internacionalizácia vzdelávania, (iii) zamestnanci vysokých škôl, tvorivá činnosť na vysokých školách, akademické práva a slobody, akademická etika, (iv) systém zabezpečovania kvality, financovanie vysokých škôl, informačné systémy v oblasti vysokého školstva a (v) internacionalizácia ako prierezová oblasť, ostatné podporné oblasti, oblasti osobitného záujmu. Koncepcia v podobe, v akej bude prerokovaná vládou SR, bude východiskom pre tvorbu nového zákona o vysokých školách.

Akreditácia

Koncepcia bude obsahovať najmä reformu akreditácie vysokých škôl a zvýšenie kvality akademických špičiek. Akreditačná komisia bude výraznejšie motivovaná, aby skúmala reálny výkon a kvalitu garantujúceho tímu namiesto ich titulov. Garantovanie štúdiá už nebude viazané na jednu osobu, ale na kolektív vysokoškolských učiteľov spĺňajúcich stanovené kritériá. Cieľom je stabilizácia situácie a zabránenie stavu, kedy sa vypadnutím jedného človeka (garanta) môžu znefunkčniť kvalitné študijné programy. Zároveň to zvýši objektivnosť ako aj náročnosť akreditácie, keďže nebude stačiť „kúpiť“ jedného profesora.

Akreditácia študijného programu (v súčasnosti ich je takmer 8 000) sa zmení na akreditáciu študijného odboru (v súčasnosti 364), vďaka čomu bude môcť vysoká škola pružne otvárať nové študijné programy v rámci akreditovaného študijného odboru. Súčasne to bude znamenať výrazné zníženie informačnej nerovnosti a prehĺbenie konkurencie. Pre akreditáciu bude rozhodujúce, aby členovia garantujúceho tímu boli z vedeckého hľadiska medzinárodne rešpektovanými osobnosťami. Bude sa skúmať cez porovnanie (benchmarkovanie) publikačných a citačných kritérií s medzinárodnými štandardmi v danom odbore.

Zváži sa prechod na štandardný svetový model a ďalej neudeľovať tituly docent a profesor. Tieto tituly vzhľadom na slabú náročnosť kritérií pre ich dosiahnutie nemajú dostatočnú výpovednú hodnotu.

Veda a výskum

Keďže oblasť vedy, výskumu a inovácií (VVal) organizačne spadá pod viacero rezortov, z hľadiska efektívneho využívania prostriedkov je nevyhnutné, aby existovala koordinácia agendy a politik na nadrezortnej úrovni. V budúcom období bude túto úlohu plniť Rada vlády SR pre vedu, techniku a inovácie. Vláda SR v roku 2013 zabezpečí prípravu Stratégie inteligentnej špecializácie vo výskume, vývoji a inováciách v SR do roku 2020 (S3), ktorá na základe analýzy stavu a potrieb hospodárstva určí priority pre rozvoj vedy, výskumu, vývoja a inovácií na Slovensku. V rámci stratégie bude navrhnutá reforma systému VVal vrátane jeho riadenia a financovania tak, aby prostredníctvom podpory vzdelávania, výskumu, vývoja a inovácií bolo dosiahnuté zvyšovanie medzinárodnej konkurencieschopnosti ekonomiky SR, boli vo sfére vedy, výskumu a inovácií v úzkej synergii s priemyslom vytvorené podmienky pre podporu udržateľného hospodárskeho rastu a tým aj zvyšovanie zamestnanosti a zlepšovanie kvality života občanov.

Vláda považuje za najväčšie problémy slovenskej vedy a výskumu nízku úroveň financovania, fragmentáciu vecného zamerania a systému riadenia a nestabilnú a málo motivujúcu podporu vedy a výskumu. Pre úspešný rozvoj vedy a výskumu bude zabezpečené dlhodobé, efektívne, predvídateľné a stabilné financovanie zo strany štátu. Okrem toho je cieľom SR vytvorenie prostredia pre zvýšenie podielu súkromných zdrojov do systému podpory vedy, výskumu a inovácií v pomere 2:1 k verejným zdrojom. Dosiahnu tým obvyklý pomer v inovačne úspešných krajinách EÚ. V roku 2020 by mali celkové výdavky na výskum, vývoj a inovácie dosiahnuť úroveň 1,2 % HDP. Podpora štátu bude zameraná na rozvoj excelentnej vedy, na podporu výskumu a vývoja orientovaného na riešenie celospoločenských problémov vrátane problémov priemyslu a na podporu výskumu a vývoja iniciovaného priemyslom. Podpora excelentnej vedy bude v oblastiach s existujúcim potenciálom orientovaná na tvorbu nových originálnych poznatkov, ktoré posúvajú hranice poznania a otvárajú cestu k vytvoreniu nových vedeckých a technologických výsledkov a nových oblastí výskumu s potenciálom pre aplikácie v priemyselnej a spoločenskej sfére. Výskum a vývoj orientovaný na riešenie celospoločenských problémov bude zameraný na získavanie nových poznatkov s cieľom riešiť výskumné problémy v prioritných oblastiach. Priority budú zvolené na základe identifikácie komparatívnych výhod v slovenských podmienkach alebo hroziacich budúcich rizík typických pre Slovensko. Cieľom aplikovaného výskumu a vývoja iniciovaného priemyslom bude riešenie

konkrétne definovaných súčasných alebo očakávaných problémov na Slovensku fungujúcich priemyselných podnikov. Požiadavky na výskum a vývoj, ktoré zabezpečia udržanie a rast ich konkurencieschopnosti, si definuje samotný priemysel prostredníctvom svojich reprezentatívnych zástupcov, respektíve záujmových združení, klastrov a podobne.

Slovenská republika je plnoprávnym členom Európskeho výskumného priestoru (ERA). V rámci medzinárodnej spolupráce SR vo výskume a vývoji bude podporované zapojenie SR do rámcového programu Horizont 2020, do spoločných projektov v oblasti VVal v rámci Stratégie EÚ pre dunajský región (kde SR je koordinátorom prioritnej oblasti 7 - Vedomostná spoločnosť založená na výskume, vzdelávaní a informačných a komunikačných technológiách), do projektov Európskej výskumnej rady (ERC) a do ďalších európskych iniciatív pre výskum a vývoj, ktoré budú motivovať rozvoj VVal v podmienkach SR a byť ďalším významným doplnkovým zdrojom pre financovanie vedy a výskumu v SR. Kľúčovým pre zvýšenie účasti slovenských organizácií v porovnaní so 7. RP bude vytvorenie efektívneho systému národných finančných a administratívnych podporných štruktúr Horizontu 2020, ktorých úlohou bude poskytnúť podporu pri príprave projektov a zabezpečiť informačné a konzultačné služby účastníkom.

Efektívne využívanie Európskych štrukturálnych a investičných fondov na financovanie vedy, výskumu a inovácií nie je možné bez výrazného zníženia administratívnej záťaže ich čerpania. Proces evaluácie súčasného programového obdobia a príprava ďalšieho sa prehodnotí tak, aby administrácia štrukturálnych fondov nebola neprimeranou záťažou pre vedecké tímy čerpajúce európsku podporu. Pre efektívne využívanie týchto zdrojov aj v súlade s požiadavkami EK bude nastavený komplementárny systém financovania projektov zo štátneho rozpočtu a z rámcových programov EÚ.

Novelizáciou zákona o stimuloch pre výskum a vývoj a zákona o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja prejde grantový a podporný systém komplexnou zmenou, ktorá vytvorí nástroje na systematickú podporu vedy, výskumu a vývoja (základný výskum, aplikovaný výskum, experimentálny vývoj v rámci univerzít aj firiem). Vytvorí sa jasné, predvídateľné a rovnoprávne podmienky financovania aplikovaného výskumu a vývoja vo verejných organizáciách, vrátane SAV, ako aj v súkromných firmách. Model financovania verejných výskumných inštitúcií sa prehodnotí s dôrazom na zvýšenie motivácie týchto organizácií zlepšovať spoluprácu so súkromným sektorom a pritiahnúť najkvalitnejších výskumníkov. Nový systém zabezpečí koncentráciu prostriedkov do náročných kvalitných projektov.

Pre rast konkurencieschopnosti Slovenska je nevyhnutné, aby efektívne fungoval prenos vedomostí a vedeckých objavov z verejných inštitúcií (verejné výskumné organizácie, univerzity a SAV) do súkromného sektora. Vláda preto zabezpečí stabilné systémové prostredie na podporu transferu vedomostí do praxe. Vytvorí sa pracoviská, ktoré administratívne zabezpečia kontakt vedecko-výskumných inštitúcií s firmami a výmenu informácií. V stredno- až dlhodobom horizonte vláda podporí fyzické a virtuálne (tematické aj regionálne) sústredenie vedeckých a výskumných inštitúcií. Univerzitné vedecké parky združia výskumné pracoviská najlepších slovenských univerzít, resp. SAV, v ktorých sa realizuje špičkový aplikovaný výskum a výskum v konkrétnych vybraných témach. Podporia vzájomnú interakciu medzi pracoviskami univerzity, resp. SAV navzájom ako aj externú interakciu s ustálenými aj novými inovatívnymi firmami. Uľahčí sa tak prenos poznatkov z akademickej sféry do hospodárskej a spoločenskej praxe prostredníctvom transferu technológií (licencie, spin-off, alebo iné formy spracovania poznatkov). Akademické centrá naopak koncentrujú vedu a základný výskum. Združia špičkové výskumné tímy, ktoré v centrách okrem jednoduchšej výmeny poznatkov s domácimi a zahraničnými výskumníkmi získajú prístup k prístrojovému vybaveniu, ktoré by pri väčšej disagregácii nebolo možné zabezpečiť.

Okrem inštitucionálneho zabezpečenia bude potrebné vytvoriť legislatívne podmienky, ktoré umožnia lepšiu finančnú, organizačnú aj ľudsko-kapitálovú spoluprácu súkromného sektora a verejných výskumných organizácií cez partnerstvá, joint ventures a dlhodobé kontrakty. Prehodnotia sa pravidlá a postupy ochrany duševného vlastníctva s dôrazom na ich efektívnosť a predvídateľnosť, využijúc podmienky vytvorené jednotným patentovým systémom EÚ. Legislatíva sa upraví tak, aby zjednodušila a jednoznačne upravila ochranu duševného vlastníctva v prostredí akademických inštitúcií a verejných inštitúcií výskumu a vývoja. Predovšetkým by sa takýmto organizáciám malo umožniť vlastníť a licencovať patenty a úžitkové vzory, vkladať ich do samostatných právnych subjektov, v ktorých majú majetkovú účasť, a neobmedzene z nich tvoriť zisk. Akademické inštitúcie zároveň

zvážia vytvorenie interných predpisov o využívaní duševného vlastníctva a zaškolenie svojich pracovníkov pre ich optimálne využitie.

4.2.3 Ďalšie vzdelávanie

Kvôli rýchlym zmenám na trhu práce sa na jednotlivca často kladú požiadavky na prehlbovanie vzdelania či zručností. Cieľom je vytvorenie fungujúceho systému celoživotného vzdelávania a poradenstva. Je dôležité najmä definovať požiadavky na vzdelávacie programy, lektorov a manažérov a na samotné inštitúcie. Súčasne je potrebné informovať o ponuke vzdelávacích programov a ich výstupov, prípadne zabezpečiť poradenstvo. Významným zdrojom informácií pre zvyšovanie súladu medzi vzdelávaním a trhom práce prinesú historicky prvé a medzinárodne porovnateľné výsledky prieskumu kompetencií dospelých občanov PIAAC².

Začala sa realizácia národného projektu, ktorý plánuje zabezpečiť kvalitu vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania (cieľ, obsah, forma, metódy vzdelávacích programov), kvalitu vzdelávacích inštitúcií (personálne, materiálne – technické a priestorové zabezpečenie a pod.), vytvoriť sieť poradenských inštitúcií a najmä zabezpečiť účasť zamestnávateľov na ďalšom vzdelávaní a poradenstve pre dospelých. Bude sa tiež pokračovať v legislatívnych úpravách uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania tak, aby sa uľahčil prístup dospelých k nadobudnutiu novej kvalifikácie na základe predošlej praxe alebo absolvovania vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania.

4.2.4 Inovácie

Hlavným cieľom inovačných aktivít je zvyšovanie konkurencieschopnosti výrobkov, výrobných a logistických postupov alebo služieb zavádzaním nových poznatkov s využitím výsledkov domáceho alebo medzinárodného výskumu. Proces inovácie je komplexný a čiastočne alebo úplne zahŕňa mnoho činností od výskumu a vývoja produktov a procesov, cez vznik nových firiem, až po rozvoj existujúceho podnikania. Komplexný súbor navzájom sa dopĺňajúcich opatrení na podporu R&D, inovácií a inovačného procesu, postavený na holistickom prístupe k problematike, bude zadefinovaný v Stratégii inteligentnej špecializácie vo výskume, vývoji a inováciách v SR do roku 2020 a jej akčných plánoch. Stratégia bude zároveň východiskovým dokumentom v tejto oblasti pre prípravu operačných programov štrukturálnych fondov EÚ na roky 2014 až 2020.

Na základe stratégie sa tiež zlepši prostredie pre vznik a rozvoj inovatívnych podnikov. Zabezpečí sa kvalitná administratívna a technická podpora podnikania, exportu a transferu technológií z verejných inštitúcií vedy a výskumu v podnikateľských inkubátoroch. Vzniknú pri univerzitných vedeckých parkoch, vybraných verejných inštitúciách vedy a výskumu a pri klastroch firiem. Inkubátory budú podľa možností zapojené do medzinárodných sietí. MH SR v spolupráci so SIEA vypracovalo Schému podpory klastrových organizácií. Podporí sa vznik a fungovanie inovatívnych klastrov pomocou finančných a nefinančných nástrojov, ktoré budú podporovať zlepšovanie sieťovania, zapájania sa do medzinárodných projektov a zvyšovanie konkurencieschopnosti členov klastrovej organizácie. Cez medzinárodne úspešný a v mnohých krajinách implementovaný program podpory malých firiem (v USA nazývaného program SBIR) sa umožní experimentálny vývoj a realizácia inovatívnych riešení. Tento program poskytne začínajúcim podnikom granty pre vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti („proof of concept“) a nízkoúročené finančné prostriedky na vývoj prototypu.

Vláda pripravila v spolupráci s Európskym investičným fondom holdingový fond JEREMIE. Hlavným cieľom iniciatívy je poskytnutie rizikového kapitálu inovatívnym malým a stredným podnikom (MSP) s dobrým podnikateľským plánom a inovačnou myšlienkou s komerčným potenciálom. Implementácia JEREMIE v SR zahŕňa dlhové nástroje (bankové záruky a úvery) a kapitálové nástroje (rizikový kapitál). Celkový kapitál fondu v objeme 100 mil. eur bude použitý prostredníctvom vybraných finančných sprostredkovateľov (komerčné banky,

² Často označovaného ako „PISA“ pre dospelých.

manažéri fondov rizikového kapitálu). Nástroje rizikového kapitálu sa primárne zameriavajú na podporu aplikovaného výskumu a vývoja a prenosu technologických poznatkov do praxe. MH SR plánuje navýšiť príspevok OP KaHR v iniciatíve JEREMIE o dodatočných 25 mil. eur.

Aby sa zvýšil sklon podnikov inovovať, je dôležité zapojiť firmy vo väčšej miere do výskumu a vývoja. Vláda preto implementuje schému inovačných voucherov, ktoré budú môcť malé a stredné podniky vymeniť za určité množstvo výskumných a vývojových aktivít v štátnych výskumných inštitúciách. Nástroj bude firmy motivovať nadviazať prvotný kontakt so štátnymi vedecko-výskumnými organizáciami a zhodnotiť inovačné možnosti vlastného podnikania. V rámci reformy financovania výskumu a vývoja sa vytvoria podmienky pre rovnocenné zapojenie súkromného sektora ako žiadateľa do schém podpory projektov výskumu a vývoja.

Vláda podporí rozvoj technicky zameranej pracovnej sily, ktorá je nevyhnutná pre rast inovatívnych a high-tech podnikov. Vzhľadom na to, že na Slovensku je relatívne veľa absolventov technických odborov vysokých škôl, aktivity sa zamerajú predovšetkým na zvýšenie kvality týchto odborov a adekvátne technické vybavenie.

4.3 Zamestnanosť a sociálna inklúzia

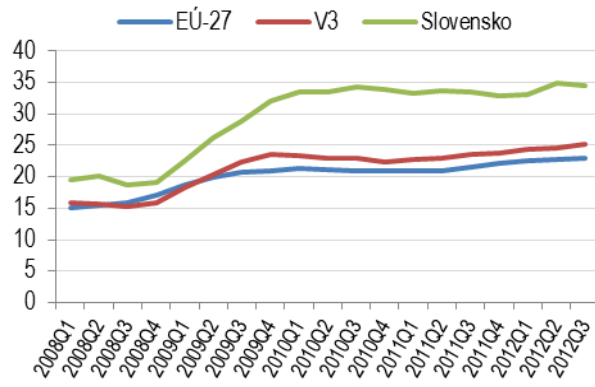
Tab. 4: Výsledkové indikátory pre zamestnanosť a sociálnu inklúziu											
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Cieľ 2020
Miera dlhodobej nezamestnanosti (% aktívneho obyvateľstva nad 15 rokov)	SK	11,9	11,8	10,3	8,3	6,7	6,5	9,3	9,2	9,4	3
	EÚ	4,3	4,1	3,7	3,1	2,6	3	3,9	4,1	4,6	-
Miera zamestnanosti (% vo vekovej skupine 20 - 64 rokov)	SK	63,7	64,5	66	67,2	68,8	66,4	64,6	65,1	65,1	72
	EÚ	67,4	68	69	69,9	70,3	69	68,6	68,6	68,5	75
Populácia ohrozená chudobou a vylúčením (% populácie)	SK	-	32	26,7	21,3	20,6	19,6	20,6	20,6	-	17,2
	EÚ	-	25,6	25,2	24,4	23,6	23,1	23,6	24,2	-	19,4

Trh práce patrí dlhodobo medzi hlavné výzvy slovenskej ekonomiky. V porovnaní s inými krajinami EÚ má Slovensko relatívne nízku zamestnanosť, najmä mladých, ale aj starších a žien, a vysokú mieru nezamestnanosti, v rámci ktorej dominuje dlhodobá nezamestnanosť. Miera dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku patrí s viac ako 9 % medzi najvyššie v EÚ27. Vyplýva hlavne z vysokej nezamestnanosti medzi mladými a dlhodobej nezamestnanosti nízko kvalifikovanej pracovnej sily.

Nezamestnanosť mladých na Slovensku je jedna z najvyšších v EÚ, keď miera nezamestnanosti tejto skupiny v roku 2012 dosiahla viac ako 32 %. Po zohľadnení počtu mladých ľudí vo vzdelávacom procese, miera neaktivity mladých ľudí pod 25 rokov (t. j. tých, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy – tzv. NEET) v roku 2011 predstavovala na Slovensku 13,8 %, čo však stále, aj keď s menej výrazným rozdielom, predstavuje hodnotu nad priemerom EÚ27 a krajín V3 (12,9 % a 11,1 %). Všeobecne je stav nezamestnanosti medzi mladými ovplyvnený nesúladom zručností a potrebami trhu práce, a momentálne tiež nedostatočným dopytom po pracovnej sile.

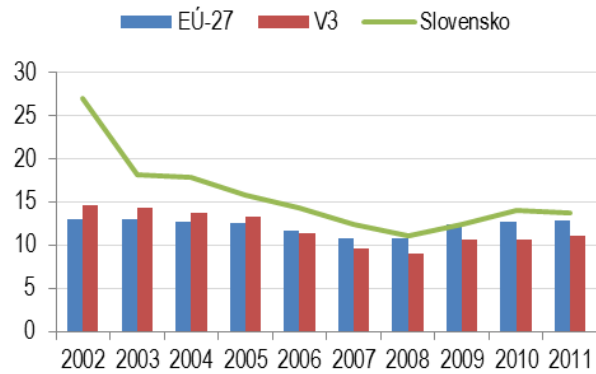

Graf 11: Miera nezamestnanosti 15 - 24-roční v %

Zdroj: Eurostat

Graf 12: NEET ukazovateľ (15 - 24 roční mimo pracovného alebo vzdelávacieho procesu) v %

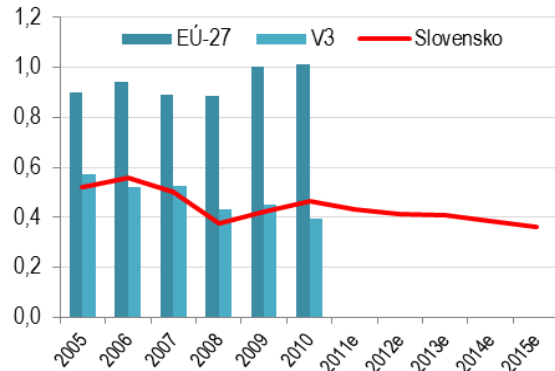

Poznámka: NEET - not in employment, education and training. Zdroj: Eurostat

Slovensko si do roku 2020 stanovilo cieľ zvýšiť mieru zamestnanosti na 72 % (v roku 2012 dosiahla 65 %). Riešenie problému nezamestnanosti a následný rast zamestnanosti by mal okrem pozitívneho sociálneho rozmeru aj dôležitý vplyv na výkonnosť ekonomiky cez zvyšovanie účasti pracovnej sily a produktivity. Osobitnú pozornosť si vyžaduje integrácia relatívne početných marginalizovaných komunit a nesúlad potrieb trhu práce so vzdelanostnou štruktúrou. Týmto témam sú venované aj iné časti dokumentu, najmä vzdelávanie.

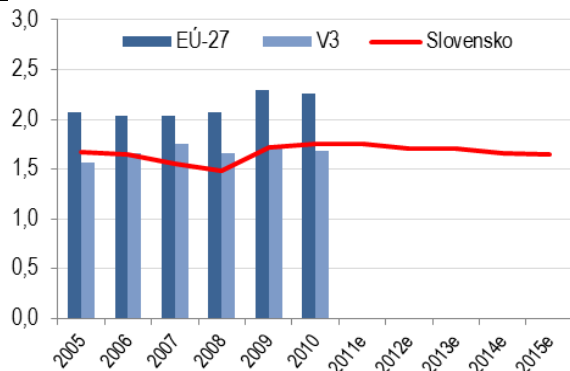
S nízkou výkonnosťou trhu práce sa spája zvýšené riziko ohrozenia chudobou a sociálnym vylúčením. Na Slovensku je vyše 20 % populácie ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, čo predstavuje hodnotu pod priemerom EÚ27. Vláda sa zaväzuje naďalej znižovať tento podiel k hranici 17 % do roku 2020. Slovensko vynakladá na sociálne dávky v oblasti sociálnej inklúzie a podpory rodín s deťmi porovnateľné finančné prostriedky v pomere k HDP ako susediace krajiny V3, ale výrazne menej ako priemer krajín EÚ27.

Graf 13: Výdavky na sociálne vylúčenie (v % HDP)

Poznámka: od roku 2011 skutočné a rozpočtované výdavky zahŕňajú odhad vecných dávok v oblasti sociálnej inklúzie. Zdroj: ESSPROS, Rozpočet verejnej správy na rok 2013 - 2015, ŠÚ SR, ÚPSVR

Graf 14: Výdavky na podporu rodiny a detí (v % HDP)

Poznámka: od roku 2011 skutočné a rozpočtované výdavky nezahŕňajú vecné dávky obcí pre rodiny s deťmi a sociálne služby organizované mestami a obcami. Zdroj: ESSPROS, Rozpočet verejnej správy na rok 2013 - 2015, ŠÚ SR, ÚIPŠ, ÚPSVR

Súčasný stav na trhu práce si vyžaduje adekvátnu reakciu. Vláda SR sa zaväzuje vykonať potrebné kroky na výrazné zlepšenie výkonnosti trhu práce. Hlavnými opatreniami v zamestnanosti a sociálnej inklúzii sú reforma sociálnych dávok, zlepšenie ich adresnosti, administratívna implementácia novely zákona o službách zamestnanosti s cieľom efektívnejšej a účinnejšej podpory znevýhodnených uchádzačov. Vláda podporí ekonomickú a sociálnu inklúziu rómskych marginalizovaných komunit a novou legislatívou zvýši dostupnosť a kvalitu sociálnych služieb. Finančnými nástrojmi štátnej politiky bývania sa podporí udržateľnosť bývania pre nízko príjmové domácnosti.

K zamestnanosti významne prispievajú aj politiky opísané v ďalších častiach tejto kapitoly NPR. Predovšetkým opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia, modernizáciu infraštruktúry a zefektívnenie verejnej správy

majú potenciál významne prispieť k rozvoju podnikania a tvorbe pracovných miest. Podobne sa novým finančným nástrojom – Fondom sociálnych fondov rozvojového kapitálu – podporí zamestnanosť a sociálna inklúzia kombinovanou formou návratnej a nenávratnej finančnej podpory podnikania znevýhodnených skupín. Bližší opis fondu sa nachádza v časti Podnikateľské prostredie.

4.3.1 Zamestnanosť

Aktívne politiky trhu práce

APTP prešli novelizáciou zákona o službách zamestnanosti významnou reformou (popísanou v kapitole 2.1.). Zmena zákona je však len jedným z krokov, ktoré vláda v tejto oblasti realizuje. Následne bude potrebné interne zjednotiť organizačné štruktúry úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (úrady PSVR), a tým aj poskytovanie verejných služieb zamestnanosti v rámci celého Slovenska. Zefektívnenie personálnych kapacít úradov PSVR umožní cielené individualizované služby uchádzačom o zamestnanie v rôznych formách.

Zmeny obligatórnych príspevkov APTP na fakultatívne si vyžiada nový proces ich schvaľovania. Budú vypracované zásady použitia finančných prostriedkov na uplatňovanie aktívnych opatrení na trhu práce, na ktoré nie je právny nárok. Budú obsahovať mechanizmus kontroly ich dodržiavania a usmernenia k povinnosti zverejňovať informácie o príspevkoch podľa zákona. Proces bude transparentný zverejňovaním odôvodnení na webových sídlach úradov, čím sa zamedzí možnému riziku klientelizmu a korupcie. Schvaľovanie poskytovania príspevkov budú zabezpečovať novovzniknuté výbory pre otázky zamestnanosti.

Zmeny v APTP a dynamický vývoj na trhu práce si vyžaduje priebežný monitoring a vyhodnocovanie jednotlivých programov tak, aby bola zabezpečená včasná reakcia verejnej politiky. S účinnosťou novely zákona o službách zamestnanosti bude ÚPSVR na základe vstupov od jednotlivých úradov PSVR vyhodnocovať a pravidelne pripravovať správu o fungovaní APTP. Pre ďalšie zefektívňovanie APTP bude MPSVR hlbšie analyzovať čistú účinnosť jednotlivých programov. K plneniu tejto úlohy bude sfinalizovaná individualizovaná centrálna databáza a zabezpečený prístup k nej.

Podpora zamestnanosti mladých

Slovensko ako jedna z krajín s najnižšou zamestnanosťou mladých prešlo v roku 2012 hodnotením EK, ktorého cieľom bola realokácia fondov EÚ na riešenie zamestnanosti mladých. Okrem ďalších nástrojov APTP sú súčasťou systému dva projekty³ v rámci Operačného programu „Zamestnanosť a sociálna inklúzia“ („Podpora vytvárania pracovných miest“ a „Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve“) financované z ESF zamerané špeciálne na podporu vzniku pracovných miest pre uchádzačov do 29 rokov. Podpora sa realizuje financovaním časti nákladov zamestnávateľa na odvody zamestnancov. Projekty boli spustené v novembri 2012 a budú pokračovať aj v roku 2013. Do augusta 2015 sa počíta so zdrojmi vo výške 70 miliónov eur z ESF. Zároveň sa v súčasnosti na podporu zamestnanosti mladých realizujú v rámci Operačného programu „Konkurencieschopnosť a hospodársky rast“⁴ projekty na zintenzívnenie podpory malých a stredných podnikov, v rámci ktorých je kľúčovou podmienkou podpora zamestnávania mladých ľudí do 29 rokov. Okrem mladých bude v ďalších rokoch podporené zamestnávanie aj starších (nad 50 rokov) znevýhodnených uchádzačov.

Nástroje APTP a projekty na podporu zamestnanosti mladých budú tvoriť súčasť pripravovaného systému záruk pre mladých ľudí do 25 rokov. Cieľom opatrenia je zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 25 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže do štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení formálneho vzdelania. Na dosiahnutie tohto cieľa budú zabezpečené finančné prostriedky prostredníctvom štrukturálnych fondov v novom programovom období 2014 - 2020. Kľúčové aktivity implementácie systému záruk budú zamerané na odborné poradenské služby úradov PSVR, vytváranie lepšie

³ Prijímateľom oboch projektov je Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR).

⁴ Riadiacim orgánom je Ministerstvo hospodárstva SR.

cielených a individualizovaných činností a na ich základe identifikovanie najmä tých mladých ľudí, ktorým hrozí, že si nenájdu zamestnanie ani možnosť ďalšieho vzdelávania. Pôjde o zabezpečenie všetkých informácií o dostupných službách zamestnanosti a formách podpory, ako napríklad propagovanie, poskytovanie informácií a rád o možnostiach zabezpečenia absolvovania prípravy na začatie prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti. Pripravia sa projekty, ktorých zámerom bude zlepšenie kvality absolventskej praxe. Zavedie sa aktuálny prehľad o pridelených finančných prostriedkoch na realizáciu systému záruk pre mladých a samostatná informačná zložka v rámci webového sídla ÚPSVR.

Dlhodobá nezamestnanosť

Dlhodobá nezamestnanosť predstavuje jeden zo zásadných problémov slovenskej ekonomiky. Medzi hlavné prekážky pre zlepšenie situácie patrí nesúlad vzdelávania s potrebami trhu práce a daňovo-odvodové zaťaženie nízkoprijímových pracujúcich. Prvý problém adresuje, okrem opatrení definovaných v časti vzdelávanie, národná sústava povolání, ktorá predstavuje opatrenie na vytvorenie trvalo udržateľného systému monitorovania a prognózovania potrieb trhu práce, pretavenie požiadaviek zamestnávateľov do celoživotného vzdelávania a prípravy pre trh práce za aktívnej účasti sociálnych partnerov.

Daňovo-odvodové zaťaženie nízkoprijímových zamestnancov adresujú vyššie spomenuté programy APTP, ktoré dotujú cenu práce súkromným zamestnávateľom alebo samosprávam, ak zamestnajú znevýhodnených uchádzačov na novovytvorené pracovné miesto. Problém daňovo-odvodového zaťaženia sčasti cieľi aj príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť, ktorý podnecuje k samozamestnávaniu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Výraznejšie zníženie daňovo-odvodového zaťaženia nízkoprijímových zamestnancov napríklad prostredníctvom zrušenia zdravotných odvodov alebo odpustenia zdravotných odvodov nízkoprijímovým zamestnancom by malo pozitívny vplyv na zamestnanosť, no významný negatívny vplyv na verejné financie a je preto možné jedine v prípade, že by došlo ku kompenzácii výpadku inými daňami. Vláda bude tieto možnosti naďalej skúmať a hľadať spôsoby aktivácie dlhodobo nezamestnaných a motivácie zamestnávateľov prijímať takýchto uchádzačov o prácu.

4.3.2 Sociálna inklúzia

Reforma sociálnych dávok

S cieľom ďalšieho zvyšovania adresnosti sociálnych dávok a vytvárania pozitívnych motivácií pre poberateľov aktivizovať sa na trhu práce bude vláda priebežne analyzovať možnosti lepšieho a efektívnejšieho cielenia sociálnych dávok. Hlavnou témou v tejto oblasti je v súčasnosti najmä zvyšovanie adresnosti systému štátnych sociálnych dávok na podporu rodín s deťmi, ktoré sa z veľkej časti netestujú na príjem. Systém prejde komplexnou revíziou s cieľom zjednodušiť štátnu sociálnu podporu z hľadiska počtu dávok a administratívnej náročnosti so zvýšením adresnosti. Vláda v rámci analýzy zväží administratívne náklady testovania dávok, ako aj možné negatívne efekty na solidaritu verejnosti s najchudobnejšími sociálnymi vrstvami, ktoré by mohli byť dôsledkom odstúpenia od univerzálneho princípu podpory rodín s deťmi.

Vypracuje sa nový zákon o pomoci v hmotnej núdzi, ktorého cieľom je zabezpečiť lepšiu adresnosť, zásluhovosť a odmeňovanie tých, ktorí sa snažia zamestnať aj za nízku mzdu alebo sa aktivujú. Zámerom reformy je vytvoriť systém, ktorý by v spojitosti s APTP posilnil efekt motivácie poberateľov sociálnych dávok nájsť si zamestnanie. Zároveň sa zabezpečí efektívnejšie pokrytie najnižších príjmových skupín obyvateľstva. Systém pomoci v hmotnej núdzi bude prepojený a harmonizovaný so zmenami v oblasti aktívnych opatrení trhu práce, sociálneho poistenia a ostatných štátnych sociálnych dávok.

Rovnováha medzi zamestnaním a starostlivosťou o deti

Príspevok na starostlivosť o dieťa financovaný prevažne z prostriedkov ESF sa opätovne zaradí aj na ďalšie programové obdobie 2014 - 2020. Príspevkom štát prispieva rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti, na výdavky na starostlivosť počas zárobkovej činnosti alebo štúdia. V záujme dosiahnutia vyššej

efektívnosti príspevku sa uvažuje o zvýšení jeho sumy a vekovej hranice pre poskytovanie z troch na maximálne päť rokov veku dieťaťa. Znížia sa administratívne náklady pre rodičov aj platiteľov, a zároveň sa zosúladí poskytovanie rodičovského príspevku s príspevkom na starostlivosť.

Súbežne je nevyhnutné vytvoriť podmienky na zvýšenie dostupnosti kvalitných, udržateľných a cenovo dostupných zariadení služieb v starostlivosti o deti, najmä jasí a škôlok, s cieľom rozšíriť okruh poskytovateľov starostlivosti o deti. Bližšie špecifikovanie podmienok poskytovania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov na dosiahnutie uvedeného cieľa bude uvedené v nových pripravovaných operačných programoch.

Podpora marginalizovaných komunit

Podporou komunitných centier sa vytvoria širšie predpoklady pre zlepšenie prístupu zraniteľných skupín, vrátane rómskych komunit, ku kvalitnému predškolskému a školskému vzdelávaniu. Bude sa pokračovať v národnom projekte „Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy“ a v príprave tvorby a vydávania učebníc v rómskom jazyku. Zlepší sa finančná gramotnosť marginalizovaných rómskych skupín a ich prístup týchto skupín k finančným službám. Zvýši sa ochrana pred činnosťou úžerníkov a nelegálnymi praktikami úverových spoločností a podporí sa rozvoj mikrofinančných programov v marginalizovaných oblastiach.

Plnohodnotná ekonomická a sociálna inklúzia Rómov si vyžaduje zmenu postojov väčšiny obyvateľstva aj rómskych komunit. Ďalšie iniciatívy majú ambíciu odstraňovať stigmatizáciu rómskeho obyvateľstva jeho cieľovým začleňovaním do spoločnosti. Osvetou a výchovou majoritnej populácie má zároveň prispieť k objektívnemu spoznávaniu rómskej populácie a následne aj ich prijatiu.

Vytvorí sa právne prostredie na zastavenie nárastu počtu rómskych marginalizovaných komunit a postupnú integráciu do spoločnosti na základe princípov zásluhovosti a individuálnej zodpovednosti. Zároveň sa budú vytvárať právne podmienky pre eliminovanie generačnej reprodukcie sociálneho vylúčenia.

Rozvoj životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím

Bude vypracovaný nový Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím. Národný program sa bude orientovať na zabezpečenie maximálnej úrovne sociálnej inklúzie osôb so zdravotným postihnutím a ich rodín prostredníctvom uplatňovania práv takýchto osôb, vytvárania podmienok pre uplatňovanie rovnosti príležitostí, prijímania opatrení na prevenciu a prekonávanie znevýhodnení a boja proti diskriminácii na základe zdravotného postihnutia.

Dostupnosť a kvalita sociálnych služieb a iných opatrení v oblasti sociálnej inklúzie

Kvalita a dostupnosť sociálnych služieb sa zlepší zefektívnením viaczdrojového financovania sociálnych služieb a objektívnym hodnotením kvality poskytovanej sociálnej služby. Naďalej sa budú plniť opatrenia Stratégie deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti so zapojením sociálnych partnerov, neziskových organizácií, regionálnej a miestnej samosprávy. Zámerom stratégie je okrem iného náhrada inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí v špecializovaných zariadeniach alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných domácich podmienkach miestnych komunit.

Novým zákonom sa komplexne upraví sociálna práca tak, aby bola využiteľná vo všetkých oblastiach, v ktorých sa vykonáva. Stanovia sa podmienky vykonávania sociálnej práce a vytvoria sa podmienky pre profesijné zabezpečenie výkonu sociálnej práce.

Udržateľnosť bývania pre chudobných

V súvislosti s budovaním nájomného bývania sa legislatívnou úpravou priamo finančne podporia nízkoprijímové domácnosti za účelom zníženia chudoby a sociálneho vylúčenia. Rámcové zábery bytovej politiky štátu, ako aj konkrétne úlohy v oblasti rozvoja bývania na obdobie do roku 2015, určuje „Konceptia štátnej bytovej politiky do roku 2015“. Zavedenie nástroja je možné len v prípade podpory budovania nájomných bytov a zabezpečenia

finančnej podpory prostredníctvom štrukturálnych fondov. Plnenie bytovej politiky prebieha cez Štátny fond rozvoja bývania, ktorý disponuje rozpočtom na rok 2013 vo výške 176,7 mil. eur (vlastné príjmy) a predpokladaným transferom zo ŠR v sume 66,4 mil. eur, a cez nástroj Výstavba a obnova bytového fondu s rozpočtom 25 mil. eur na rok 2013.

Zvýšenie dostupnosti bývania pre ohrozené skupiny je možné dosiahnuť aj zlepšením adresnosti iných typov podpory bývania. Vláda posúdi možnosť zohľadnenia príjmu pri pridelovaní štátnej prémie, podobne ako pri niektorých sociálnych dávkach. Vláda bude tiež analyzovať možnosti zvýšenia adresnosti ďalších nástrojov štátnej podpory bývania ako sú bonifikácia hypoték pre mladých a programy Štátneho fondu rozvoja bývania.

4.4 Podnikateľské prostredie

Tab. 5: Výsledkový indikátor pre podnikateľské prostredie

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Cieľ 2020
Doing Business	SK	-	-	-	-	-	40	43	46	46	15
(poradie v rebríčku Svetovej banky)	EÚ	-	-	-	-	-	37,5	37,2	40,3	40,1	-

Kvalitné a transparentné podnikateľské prostredie je dôležitým predpokladom pre stabilný a konkurencieschopný trh, vznik nových firiem a prílev investícií. Opatrenia prispievajúce k zlepšeniu podnikateľského prostredia majú v konečnom dôsledku pozitívny dopad na zamestnanosť, mzdy, ekonomický rast a celkovú prosperitu krajiny. Slovensko klesá v hodnotení rebríčka Svetovej banky Doing business už niekoľko rokov po sebe. Aktuálne 46. miesto nás zaraďuje pod priemerné umiestnenie krajín EÚ (40).

Je preto nevyhnutné prijať opatrenia na zníženie administratívneho zaťaženia, uvoľnenie regulácie a zlepšenie informovanosti firiem. Zlepší sa posudzovanie vplyvov novej aj existujúcej legislatívy na podnikateľské prostredie. Vláda zjednoduší získanie stavebného povolenia a zníži bariéry vstupu v tradične monopolných sektoroch a slobodných povolaniach. K vyššej transparentnosti prispeje zavedenie insolvenčného registra a registra diskvalifikovaných osôb. Rozvoju podnikateľského prostredia napomáha aj elektronizácia služieb vlády, budovanie infraštruktúry a skvalitňovanie verejnej správy.

Financovanie rozvoja podnikania

Slovenský fond na podporu rastu poslúži primárne na poskytovanie úverov na financovanie nových strategických investícií, najmä v oblasti infraštruktúry a životného prostredia. Účelom fondu je znásobiť efekt verejných investícií z fondov EÚ prostredníctvom tzv. pákového efektu – každé euro priameho kapitálového vkladu z operačných programov do fondu by na seba naviazalo približne 5 eur zo zdrojov domácich i zahraničných súkromných investorov. Slovenský fond na podporu rastu bude patriť mimo sektora verejnej správy a nebude podliehať priamej politickej kontrole, keďže štát bude jeho menšinovým akcionárom.

Fond sociálnych fondov rozvojového kapitálu by sa mal zamerať na segment ekonomických aktivít, ktoré nie sú stratové, ale neprinášajú komerčne zaujímavú úroveň zisku, a preto o ne bežní investori dlhodobo nejavia záujem. Obzvlášť sa zameria na aktivity produkujúce trhovo neocenený spoločenský prospech (pozitívnu externalitu). Štátna podpora tomuto segmentu aktivít môže vyplniť medzeru na trhu a vytvoriť životaschopné podniky alebo neziskové organizácie, ktoré by po počiatočnej podpore už boli schopné fungovať nezávisle, čím by sa zvýšil hospodársky rast i zamestnanosť. Podobne ako v prípade iných opatrení, základom inštitúcie by mali byť prostriedky z fondov EÚ, ktoré by boli pákovým efektom znásobené súkromnými financiami. Fond by mal poskytovať kombinovanú podporu v podobe grantu spojeného s pôžičkou najmä mikropodnikom so sťaženými prístupom na kreditný trh, so zvláštnym zameraním na spoločensky prospešné aktivity. Inštitúcia má potenciál výrazne podporiť rast zamestnanosti najmä v zaostalejších regiónoch Slovenska, ktoré dlhodobo trpia nízkym záujmom investorov.

V nasledujúcom programovom období 2014 – 2020 sa predpokladá výraznejšia účasť Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a. s. (SZRB) pri spravovaní nástrojov návratnej pomoci pre malé a stredné podniky. SZRB by mala priamo k dispozícii určitý objem zdrojov, ktoré by využívala na poskytovanie úverov a záruk pre MSP v rámci iniciatívy JEREMIE. V prípade využitia zdrojov v rámci iniciatívy JESSICA by SZRB financovala aj projekty miest a obcí. Týmto spôsobom sa zo SZRB vybuduje banková finančná inštitúcia, ktorá dokáže účinne plniť ciele štátu v oblasti hospodárskej politiky.

Administratívne zaťaženie

Slovensko potrebuje uskutočniť opatrenia smerujúce k zlepšeniu podnikateľského prostredia. V tomto smere sa zameria na ďalšie posilnenie transparentnosti a zníženie administratívneho zaťaženia. Umožní sa vydávanie elektronických výpisov z listu vlastníctva a zabezpečí sa rozšírenie obsahu katastra nehnuteľností o údaje o cenách nehnuteľností uvádzaných vo verejných a iných listinách predložených na zápis do katastra. Vláda okrem toho zjednoduší administratívne vykazovanie podnikov vytvorením komplexného portálového riešenia umožňujúceho elektronické hlásenie všetkých náležitostí vyžadovaných od podnikateľských subjektov.

Proces registrácie majetku sa zlacní a zrýchli znížením počtu úkonov. Vláda aktualizuje metodiku posudzovania vplyvov legislatívy na podnikateľské prostredie najmä využitím príkladov dobrej praxe uplatňovaných v iných krajinách vrátane zavedenia systému RIA (Regulatory Impact Assessment) do procesu hodnotenia vplyvov prijímanej legislatívy. Dobudovaním analytických kapacít sa ďalej zlepši kvalita predkladaných zákonov. Vláda sa zameria aj na existujúcu legislatívu. Prehodnotia sa transpozície vybraných európskych právnych aktov, ktoré zavádzajú zmeny s cieľom znížiť administratívne zaťaženie európskej legislatívy. Ministerstvo hospodárstva okrem toho spustí verejne dostupný portál pre nahlasovanie duplicitných informačných povinností vyplývajúcich podnikateľom z legislatívy. V roku 2014 vláda znovu vyhodnotí náklady administratívnej záťaže na Slovensku.

Regulácia

Vo viacerých odvetviach, ktoré boli tradične monopolné, sa v poslednom období začína objavovať konkurencia. Výraznejší nástup konkurencie bude pomáhať zvyšovať kvalitu služieb a tlačiť na znižovanie cien v porovnaní s cenami monopolných subjektov. Vláda tento pozitívny trend podporí aj zadefinovaním spôsobov, akými by mali firmy zbierať, spracovávať a sprístupňovať informácie o kvalite, poplatkoch, celkových nákladoch a jednotkových cenách produktov. Súbežne vykoná analýzu potreby zníženia regulačného zaťaženia a ďalšej liberalizácie týchto trhov. Ide napríklad o dodávku plynu, elektriny, telekomunikačných služieb, vrátane internetu a káblovej televízie, ale aj železničnej dopravy alebo poštových služieb. V prípade potreby sa úpravou legislatívy ďalej znížia bariéry pre vstup nových subjektov na tieto trhy. A naopak, tam, kde sa konkurenčné prostredie nedokáže vytvoriť, bude vláda SR presadzovať silnú a kvalitnú reguláciu zo strany štátu. Tá by mala zamedziť monopolným podnikom zneužívať svoje dominantné postavenie na danom trhu na úkor ostatných podnikateľov a spotrebiteľov.

Slobodné povolania sú v súčasnosti relatívne prísne regulované, čo v niektorých prípadoch deformuje konkurenciu medzi poskytovateľmi týchto služieb. Je preto dôležité identifikovať a odstrániť tie neprimerané regulácie, ktoré predstavujú zbytočnú bariéru rozvoja hospodárskej súťaže, čo negatívne vplýva na cenu a kvalitu poskytovaných služieb. Tam, kde je to vhodné, je potrebné preskúmať možnosti obmedzenia povinného členstva v profesijných komorách. Pri uvoľňovaní pravidiel sa bude dbať na zachovanie požadovaných kvalifikačných štandardov, na zabezpečenie kontroly kvality vykonávaných činností a na ochranu právom chránených záujmov.

Transparentnosť podnikateľského prostredia

Zavedie sa elektronický insolvenčný register, čím sa proces uspokojovania majetkových nárokov veriteľov, medzi ktorými je v nezanedbateľnej miere pravidelne štát a jeho inštitúcie, výrazne zefektívni, sprehľadní a v neposlednom rade sa zabezpečí takmer úplná publicita informácií o celom procese a priebehu konkurzného konania. Výsledkom zavedenia registra v zahraničí bolo spravidla zvýšenie výťažnosti konkurzných konaní. Novou právnou úpravou sa zavedú tiež predvídateľné a transparentné procesy s ukončením podnikania a spresní sa zodpovednosť členov štatutárnych orgánov obchodných spoločností, ktoré zanikajú.

Súčasťou tejto iniciatívy bude zavedenie registra diskvalifikovaných osôb, keďže z dlhodobého hľadiska sa ukazuje súčasné riešenie zodpovednosti štatutárnych orgánov, členov štatutárnych a dozorných orgánov spoločností ako nedostatočné, najmä vzhľadom na trendy zníženej dôvery v inštitút základného imania, ktorý má plniť úlohy vo vzťahu k ochrane veriteľov podnikateľských subjektov. Pri vytváraní registra diskvalifikácií sa bude vychádzať výlučne z objektívnych informácií, a to tak, aby sa zamedzilo možnosti, že register postihne aj slušných podnikateľov.

Vláda zabezpečí novelizáciu príslušných vykonávacích predpisov k zákonu o investičnej pomoci. Ich zámerom bude prostredníctvom rozšírenia povinných vstupných údajov vytvoriť nástroj, prostredníctvom ktorého sa výška štátnej pomoci stane predvídateľnejšia v závislosti od objektívnych a vopred známych vstupných hodnôt. Stransparentnenie a zjednodušenie pravidiel umožní okrem iného zrýchliť proces schválenia pomoci. Takýto postup zníži riziko potenciálnych investorov a dosiahne tak rovnakú efektívnosť podpory pri nižších nákladoch.

Stavebný zákon

Nový stavebný zákon bude komplexne riešiť celú problematiku územného plánovania a stavebného poriadku. Dôjde k zjednodušeniu a urýchleniu povolovacích procesov pri zachovaní kvality povoľovaných a realizovaných stavieb. Najvýznamnejšou zmenou v územnom plánovaní bude povinnosť obcí mať územný plán bez ohľadu na počet obyvateľov a veľkosť obce.

4.5 Dopravná infraštruktúra a telekomunikácie

Dynamika rozvoja ekonomiky na Slovensku si vyžaduje zodpovedajúci pokrok v budovaní dopravnej infraštruktúry. Jej ďalší rozvoj predstavuje významný potenciál pre znižovanie medziregionálnych disparít, a tým aj rast a rozvoj zamestnanosti, najmä v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou na východe a juhu Slovenska. Dobrý stav cestnej a železničnej siete je dôležitý pre zlepšenie časovej dostupnosti hospodárskych centier a sídel. Je jedným z kľúčových faktorov pre ďalší rozvoj hospodárstva, keďže do značnej miery ovplyvňuje aj možnosti zlepšenia konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky.

Pri raste intenzity cestnej dopravy je potrebné sa venovať otázkam bezpečnosti a komfortu v osobnej doprave, ako aj alternatívnymi spôsobmi prepravy, ako sú verejná osobná a nemotorová doprava. Výzvou pre vládu SR je taktiež riešenie negatívnych externalít cestnej dopravy – dopad na životné prostredie a zdravie občanov, najmä v prípadoch, kde dôležité dopravné ťahy prechádzajú intravilánmi obcí. Dosiahnutie týchto cieľov si vyžiada objektivizáciu procesu určovania priorít výstavby a väčší tlak na efektívnosť v celom procese investičnej prípravy a zabezpečenie efektívnejšej súťaže medzi zhotoviteľmi v procese transparentného obstarávania.

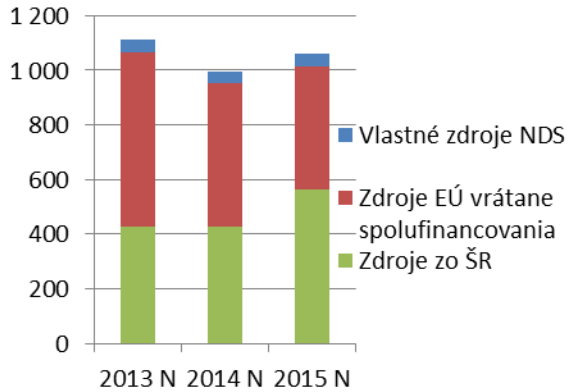
Hlavnými opatreniami doprave sú výstavba chýbajúcich úsekov diaľnic a rýchlostných ciest, obnova ciest I. triedy, zlepšovanie ďalších parametrov cestnej infraštruktúry v záujme vyššej bezpečnosti dopravy, zníženie počtu vozidiel tranzitujúcich cez mestá a obce a modernizácia železničných koridorov. Tieto opatrenia sú aj súčasťou pripravovaného Strategického plánu rozvoja dopravnej infraštruktúry do roku 2020, ktorý bude dôležitým podkladom pre čerpanie fondov EÚ v programovom období 2014 až 2020. Viac pozornosti je potrebné venovať zefektívnosti fungovania verejnej osobnej dopravy, vrátane podpory integrovaných dopravných systémov. Do popredia by sa mali dostať aj otázky trvalo udržateľnej mestskej mobility. V telekomunikáciách sa spoľatní využívanie frekvenčných pásiem v telekomunikačných službách.

Cestná a železničná infraštruktúra

Nutnosť zlepšovať stav cestnej a železničnej infraštruktúry na Slovensku sa odráža v raste zdrojov na jej rozvoj. V roku 2013 je na cestnú aj železničnú dopravu v rozpočte alokovaná najvyššia suma v histórii, a to aj vďaka markantnému podielu eurofondov. Hlavné oblasti nárastu zdrojov v cestnej doprave zodpovedajú prioritným problémom - okrem výstavby diaľnic a rýchlostných ciest a modernizácie a výstavby ciest prvej triedy sú situované aj do modernizácie a rekonštrukcie kritických a potenciálne nebezpečných úsekov cestnej siete (napr. mostov a križovatiek).

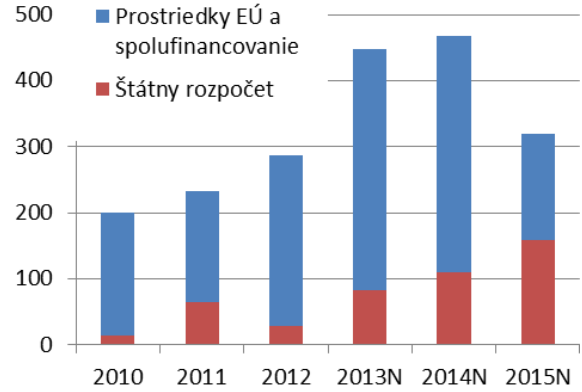

Graf 15: Výdavky na cestnú infraštruktúru (v mil. eur)

Zdroj: Rozpočet VS - MF SR, IFP

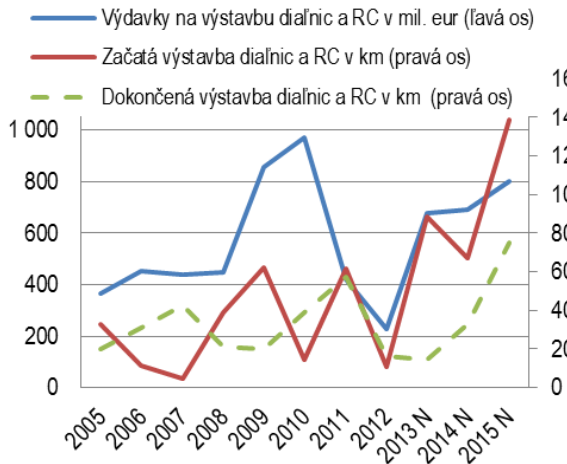
Graf 16: Výdavky na výstavbu žel. infraštruktúry (v mil. eur)

Zdroj: Rozpočet VS - MF SR, IFP

V súčasnosti je rozostavaných 60 km diaľnic a rýchlostných ciest (úseky hlavného diaľničného ťahu D1 a rýchlocesty R4). V rokoch 2013 až 2014 sa plánuje rozbehnúť výstavba približne 120 km najpotrebnejších úsekov diaľnic a rýchlostných ciest. Dokončených by malo byť v týchto dvoch rokoch vyše 45 km diaľnic a rýchlostných ciest, v roku 2015 by malo pribudnúť ďalších 75 km. Väčšina stavieb je lokalizovaných v regiónoch s nižšou ekonomickou výkonnosťou a vysokou mierou nezamestnanosti.

Graf 17: Diaľnice a RC

Zdroj: MF SR, IFP, MDVRR SR

Graf 18: Cesty I. triedy

Zdroj: IFP, SSC, MDVRR SR

Väčšiu pozornosť, ako doteraz, je potrebné venovať cestám prvej triedy s cieľom zabezpečiť ich modernizáciu a rozvoj, nakoľko sa od roku 2000 zvýšil podiel komunikácií v nevyhovujúcom stave 2,5 násobne. Z hodnotiacich údajov Slovenskej správy ciest z roku 2012 vyplýva, že 44 % ciest prvej triedy je v nevyhovujúcom stave. V havarijnom stave je ďalších 5 %. Cesty I. triedy obsluhujú takmer polovicu všetkej dopravy na Slovensku. Spolu má byť v priebehu rokov 2011 až 2016 obnovená viac ako štvrtina siete ciest I. triedy.

S cieľom zvýšiť bezpečnosť a komfort cestnej prepravy je tiež potrebné zamerať sa na zlepšovanie ďalších parametrov cestnej infraštruktúry ako budovanie obchvatov miest a obcí, výstavbu preložiek, okružných križovatiek, prestavbu križovatiek (postupné budovanie prídavných pruhov) a mostov a na odstraňovanie nebezpečných miest – tzv. kritických nehodových lokalít. Podobne sa budú upravovať šírkové parametre, polomery, rozhladové pomery s cieľom homogenity trasy, ako aj budovať protihlukové opatrenia ciest a protipovodňové opatrenia mostov a ciest. Pozitívne by malo prispieť aj prebiehajúce zavádzanie inteligentných dopravných systémov.

Je potrebné posilniť kvalitu a kapacitu železničnej dopravy, ktorá zaostáva za cestnou dopravou. Počet železnicami prepravených cestujúcich na 1000 obyvateľov sa u nás pohybuje v 10-násobne nižších hodnotách

ako priemer EÚ. SR si uvedomuje, že za účelom zvýšenia efektivity vynakladaných zdrojov, zníženia negatívnych dopadov dopravy na životné prostredie a odľahčenia cestných komunikácií, je potrebné zvýšiť váhu železníc v sektore dopravy.

V súlade so zámerni európskej politiky zmierniť preťaženie cestnej infraštruktúry presunom dopravných výkonov na železnice, pokračujú rozsiahle investície do modernizácie železničných koridorov. Projekt obnovy parku ŽKV Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s. pre prímestskú a medziregionálnu verejnú železničnú osobnú dopravu SR s podporou európskych fondov na obnovu vozidlového parku, ktorý začal v roku 2010, by mal skončiť tento rok. Vymení sa spolu pätina súprav v regionálnej a prímestskej železničnej osobnej doprave. V nasledujúcich troch rokoch by malo byť zmodernizovaných 60 km železničných tratí, rozbehnúť sa má modernizácia ďalších 67 km. MDVRR SR vypracovalo podrobnú analýzu využitia jednotlivých úsekov železničnej prepravy, ktorá mala za úlohu identifikovať neefektívne úseky. Výsledky poskytnú priestor na stanovenie priorit v železničnej doprave a racionalizáciu železničnej siete.

Verejná osobná doprava a mestská mobilita

Vláda SR zvýši efektívnosť verejnej osobnej dopravy a zlepši obsluhu územia SR verejnou osobnou dopravou odstránením súbehov medzi prímestskou autobusovou a železničnou regionálnou osobnou dopravou a posilnením nadväzností autobusov na železničnú dopravu - vzájomným previazaním obidvoch módov do jednotného systému. Vláda SR uvažuje nad zavedením zákona o dopravnej autorite, ktorá bude zabezpečovať plynulé, funkčné a hospodárne strategické plánovanie dopravy v rámci SR. Rozpočet na takéto opatrenie ešte nie je vyčíslený, ale predpokladá sa financovanie na princípe poplatkov od účastníkov trhu.

V rámci podpory nemotorovej dopravy pripravuje MDVRR SR stratégiu rozvoja cyklo dopravy, ktorej opatrenia zahŕňajú vybudovanie 1000 km cyklotrás do roku 2020, zmeny noriem a technických predpisov a vytvorenie trvalého finančného mechanizmu z európskych fondov a samospráv. Prepokladaný rozpočet na roky 2014 - 2016 tvorí približne 45 mil. eur.

Telekomunikácie

Pre zvýšenie konkurencieschopnosti krajiny treba rozvíjať aj oblasť elektronických komunikácií, predovšetkým pre širokopásmový prístup k internetu. Telekomunikačný úrad, ako nezávislý národný regulátor a cenový orgán v oblasti elektronických komunikácií, uskutoční elektronickú aukciu na pridelenie frekvencií v pásmach 800 MHz, 1800 MHz a 2,6 GHz. Tento krok bude, okrem pozitívneho vplyvu na štátny rozpočet (štátny rozpočet predpokladá z tzv. digitálnej dividendy príjem 130 mil. eur), znamenať aj vytvorenie podmienok pre posilnenie konkurencie v sektore, keďže vytvára priestor pre potenciálny vstup ďalším operátorom na slovenský trh.

4.6 Modernizácia verejnej správy

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Cieľ 2020
E-government index	SK	25,5	-	37,3	42,3	-	58,6	62	-	90
(%)	EÚ	-	-	47	52,9	-	61,4	69,1	-	-

Významným nástrojom dosiahnutia potrebných zmien, ktoré budú viesť k zásadnému zefektívneniu štátu vo všetkých jeho rozmeroch, bude modernizácia verejnej správy. Globálnym cieľom činnosti vlády pri riadení verejnej správy bude „Skvalitnenie činnosti subjektov verejnej správy a verejných služieb za účelom podpory sociálno-ekonomického rastu Slovenskej republiky a zvýšenia kvalitatívnych parametrov života občanov. Piliermi tohto cieľa budú ekonomizácia, informatizácia a personálny rozvoj vo všetkých štruktúrach verejnej správy“. To si vyžiada systematicky skvalitňovať právny rámec verejnej správy a dbať na zásadu, že občan a uspokojenie jeho životných potrieb musí byť stredobodom pozornosti organizovania výkonu verejnej správy.

Modernizácia štátnej správy prebehne reformou ESO zameranou na optimalizáciu úradov, čo by malo priniesť úsporu verejných financií, zefektívniť činnosti a priniesť lepšie služby občanom a podnikateľom. Jedným z nástrojov je elektronizácia a posilňovať sa budú analytické kapacity v štátnej správe.

Vláda SR bude viesť permanentný dialóg so samosprávnymi orgánmi s cieľom nájsť cesty ku skvalitneniu verejnej správy v pôsobnosti samosprávnych orgánov na miestnej a krajskej úrovni. V kontexte rozpracovanej „Konceptie modernizácie územnej samosprávy“ vláda podporí vybudovanie siete „Spoločných obecných úradovní“ a ich vybavenie informačnými a komunikačnými technológiami. Tieto by mali vytvoriť základnú sieť pre komunikáciu „občan – úrad“ na miestnej úrovni. Zároveň by mali prispieť k racionalizácii a k skvalitneniu činnosti miestnej samosprávy.

Pokračovanie ESO – Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa

Vláda SR bude naďalej prehodnocovať súčasnú štruktúru orgánov štátnej správy s cieľom zefektívniť ich činnosť a prispieť k zníženiu výdavkov vynakladaných na ich činnosť. V tejto oblasti sa odhaduje úspora v rokoch 2013 - 2016 vo verejnej správe na 513 mil. eur, z toho v roku 2013 v hodnote 130 mil. eur, a najvýraznejšia v roku 2014 v hodnote 173 mil. eur. Za obdobie rokov 2013 a 2014 sa zníži počet úradov špecializovanej štátnej správy a inšpekcií o 483, z toho 244 rozpočtových organizácií štátu.

V rámci 2. etapy programu ESO vláda komplexne reštrukturalizuje vybrané úrady štátnej správy. Do konca roku 2013 dôjde k zrušeniu a následnej integrácii pôsobnosti subjektov špecializovanej miestnej štátnej správy do jedného úradu miestnej štátnej správy. Dôležitým cieľom je nielen zachovanie, ale aj zlepšenie funkcií štátu. Spájanie úradov teda nebude znamenať len odstránenie multiplicít pri výkone činností. Nová štruktúra zachová odborné a personálne riadenie a zodpovednosť odvetvových ústredných orgánov štátnej správy. Zjednoduší sa kontakt vybudovaním kontaktných administratívnych miest občanov, kde občania aj podnikatelia vybaví všetky špecializované procedúry na jednom mieste jednoducho a s minimálnymi nákladmi.

V ďalšej etape prebehne fáza optimalizácie procesov výkonu verejnej moci a proces optimalizácie podporných procesov v rámci integrovanej miestnej štátnej správy. Dôjde k racionalizácii správy majetku štátu, integrované úrady a kontaktné miesta občanov sa umiestnia do budov vo výhradnom vlastníctve štátu. Na základe auditu verejnej správy vláda prehodnotí aktuálny model preneseného výkonu funkcií štátu na ostatné zložky spoločnosti, vrátane externej spolupráce so sociálnymi partnermi.

Vláda SR jasne zdefiniuje ciele, víziu a misiu pre štátnu službu ako celku, ako aj pre jednotlivé ministerstvá. Dobrá prax zo zahraničia ponúka viaceré príklady: redizajn existujúcich procesov s dôrazom na merateľnosť, zavedenie indikátorov výkonnosti, centrálné najímanie, umožnenie flexibilnej pracovnej doby a miesta, či strategického rozvíjania talentov formou kvalitného interného vzdelávania.

Analytické kapacity

Jedným z pozitívnych efektov reformy štátnej správy by malo byť, že sa stane atraktívnym miestom pre prácu pre najlepších odborníkov na Slovensku. S cieľom posilniť analytické kapacity štátu a zvýšiť kvalitu fungovania verejnej správy je potrebné, aby v štátnej správe pracovalo niekoľko desiatok najlepších odborníkov. Jedným z krokov týmto smerom sú analytické útvary, ktoré sa začali vytvárať na kľúčových rezortoch. Ich úlohou je rozpracovanie navrhnutých opatrení a ich prepojenie na rozpočet, monitoring a hodnotenie. Mali by existovať minimálne na všetkých ekonomických a sociálnych ministerstvách. Vláda bude pokračovať v posilňovaní existujúcich útvarov a budovaní ďalších aj na ostatných ministerstvách.

Pre potreby systematického budovania kapacít v štátnej správe sa zavedie štipendijný program, ktorý finančne podporí štúdium na renomovaných zahraničných univerzitách vybraným uchádzačom. Ako protihodnotu sa absolventi na istý čas zaviazajú pracovať vo verejnej správe, čo v konečnom dôsledku posilní vysokokvalifikované odborné kapacity. K skvalitňovaniu analytických jednotiek prispeje aj možnosť odborných kurzov a stáží financovaných z fondov EÚ.

Elektronická verejná správa

Elektronická verejná správa umožňuje občanom a podnikateľom prístup k informáciám a službám, pričom najvýraznejším prínosom je zefektívnenie výkonu verejnej správy, zníženie administratívneho zaťaženia jednotlivcov a podnikateľov pri komunikácii s verejnou správou a zvyšovanie transparentnosti verejnej správy.

Dôležitou úlohou súčasného obdobia je vytvorenie legislatívneho rámca a zedefinovanie podmienok pre všeobecný elektronický prístup k základným verejným službám s navzájom prepojenými registrami verejnej správy a umožnenie úplnej elektronickej výmeny údajov medzi občanmi, verejným a súkromným sektorom. Bude prijatý zákon o elektronickej verejnej správe a o registroch verejnej správy, ktorý ustanoví všeobecnú právnu úpravu spôsobu výkonu verejnej moci elektronicou cestou. Tým umožní realizáciu elektronických služieb orgánov verejnej moci jednotným spôsobom.

Primeraná pozornosť bude venovaná zabezpečeniu informačnej bezpečnosti. Medzi najcitlivejšie oblasti patria oblasti sektorov kritickej infraštruktúry, bankovníctva, energetiky, dopravy, zdravotníctva, elektronických komunikácií a verejnej správy. Cieľom je preto zvýšiť úroveň ochrany voči incidentom, rizikám a hrozbám v oblasti sieťovej a informačnej bezpečnosti v SR. Návrh zákona o informačnej bezpečnosti zjednotí požiadavky a kompetencie, ktoré sa týkajú bezpečnosti informačno-komunikačných technológií.

Príjmu sa opatrenia prispievajúce k efektívnemu budovaniu integrovaného informačného systému verejnej správy a zlepšeniu súčinnosti jeho služieb. Z hľadiska vzájomnej kooperácie informačných systémov je potrebné zefektívniť a zjednodušiť prepájanie informačných systémov jednotlivých úsekov verejnej správy na úrovni štátnej správy aj samosprávy. Implementované štandardy vytvárajú v širšom kontexte priaznivý dopad na obyvateľov v zmysle zvýšenej úrovne kvality života a umožňujú efektívnejšie riadenie informatizácie spoločnosti.

Pre zabezpečenie prevádzky existujúcich informačných systémov verejnej správy, ako aj ich inovácie, resp. vývoja ďalších systémov na úsekoch v pôsobnosti subjektov integrovanej miestnej štátnej správy je potrebné vybudovať primerane výkonnú a bezpečnú integrovanú komunikačnú a technologickú infraštruktúru miestnej štátnej správy, ako aj samosprávy (najmä pre prenesený výkon štátnej správy). Táto infraštruktúra je nevyhnutná aj pre efektívne poskytovanie služieb na kontaktných administratívnych miestach občanov.

Verejné služby budú dostupné viacerými elektronickými kanálmi, podporený bude najmä rozvoj funkcionalít Ústredného portálu verejnej správy. Posilnia sa aktivity v oblasti elektronickej štátnej správy, elektronickej kultúry, elektronickeho vzdelávania, elektronickej inklúzie a elektronickeho zdravotníctva. Pri implementácii elektronických služieb poskytovaných jednotlivými orgánmi verejnej správy sa bude postupovať v súlade s prioritami a harmonogramom Operačného programu informatizácia spoločnosti.

Uvedie sa do prevádzky informačný systém Integrovaných obslužných miest (IOM), ktorý umožní využívanie elektronických služieb verejnej správy s dostupnosťou pre minimálne 85 % obyvateľov SR. K hlavným službám, ktoré budú IOM zabezpečovať, bude patriť zabezpečenie prístupu k elektronickým službám verejnej správy povinných osôb (najmä podávanie návrhov, žiadostí a iných podaní) a získanie výstupu zo spracovania podania, prípadne iných dokumentov, potvrdení alebo informácií.

Tento rok sa rozbieha projekt elektronizácie stavebného poriadku, územného plánovania a regionálneho rozvoja (e-STAK). Cieľom je pripraviť a uviesť do praxe program elektronizácie činnosti stavebných úradov, druhostupňových odvolacích orgánov a MDVRR SR tak, aby občania a podnikatelia vybavili elektronickou formou celý proces od podania žiadosti až po vydanie právoplatného rozhodnutia podľa stavebného zákona.

4.7 Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva

Tab. 7: Výsledkový indikátor pre transparentné prostredie a vymožitelnosť práva

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Cieľ 2020
Korupcia	SK	-	59	-	59	-	61	-	56	80
(%)	EÚ	-	67	-	78	-	80	-	77	-

Transparentné a nekorupčné prostredie posilňuje efektívnosť, hospodársky rast, prispieva k rovnosti šancí v ekonomike a v konečnom dôsledku zvyšuje blahobyť. Efektívny boj s korupciou si vyžaduje zvýšenie transparentnosti a zúženie priestoru pre nekalé aktivity pri akomkoľvek nakladaní s majetkom štátu, verejných inštitúcií a samospráv. Vývoj korupcie na Slovensku, žiaľ, nasledoval opačný trend ako v ostatných krajinách EÚ, od roku 2005 sme sa v tomto ukazovateli transparentnosti mierne zhoršili. Výdavky na slovenské súdnictvo boli v roku 2012 so 45 eurami na jedného obyvateľa zhruba na rovnakej úrovni, akú v priemere dosiahli krajiny V3. Na roky 2013 až 2015 je na súde rozpočtovaný kontinuálny nárast zdrojov.

S cieľom dosahovať úroveň vnímania korupcie približujúcu sa priemeru krajín EÚ bude vláda SR pokračovať v implementácii a prijímaní ďalších opatrení smerujúcich k znižovaniu korupcie, zvyšovaniu efektívnosti súdov a k čo najvýraznejšiemu zjednodušeniu a uľahčeniu procesov v oblasti vymožitelnosti práva prostredníctvom elektronizácie.

Efektívnejšie súdy

Vláda SR pripraví pravidlá, ktoré prispievajú k urýchleniu súdneho konania a zefektívneniu práce súdov tak, aby sa ľudia mohli domôcť svojich práv v primeranom čase a na správnom mieste. Konkrétne pôjde o podstatnú revíziu Občianskeho súdneho poriadku, ktorej súčasťou bude aj vytvorenie osobitných pravidiel pre nesorovú agendu a precizovanie úpravy súdneho preskúmania rozhodnutí správnych orgánov. Rekodifikácia civilného procesu sa zameriava najmä na zefektívnenie komunikácie s dotknutými subjektmi, zrýchlenie procesu odbremením sudcov rozdelením decizných právomocí a zamedzením preťahom pre neúčast' na pojednávaní.

Elektronizácia

K urýchleniu súdnych konaní, okrem schválených zmien v procesných kódexoch, prispeje aj elektronizácia súdnictva, ktorá sa priebežne realizuje a pozostáva z viacerých podprojektov. Viacerými projektmi sa elektronizuje súdny spis, zbierka zákonov, insolvenčný register, register diskvalifikovaných osôb a monitoring obvinených a odsúdených. Niektoré projekty sú financované z rozpočtových prostriedkov, zvyšok bude financovaný z prostriedkov Švajčiarskeho finančného mechanizmu.

V súlade s harmonogramom bude pokračovať príprava právne záväznej elektronickej podoby Zbierky zákonov ako oficiálneho zdroja práva na Slovensku a príprava pre zavedenie elektronickeho súdneho spisu. Elektronický súdny spis umožní vedenie súdneho spisu počas celého jeho životného cyklu v plne elektronickej podobe. Elektronická zbierka zákonov zabezpečí efektívnejší prístup k prameňom platného práva pre adresátov práva a umožní zavádzanie nových nástrojov na automatizáciu komunikácie a výmeny dokumentov v rámci procesu tvorby legislatívy. Opatrenie prispeje k stabilite a prehľadnosti právneho poriadku SR.

Zavedenie insolvenčného registra povedie k uspokojovaniu majetkových nárokov veriteľov a takmer k úplnej publicite informácií o celom priebehu konkurzného a reštrukturalizačného konania, ktorá je v súčasnosti nedostatočná. Toto opatrenie tiež zníži náklady na sledovanie takýchto konaní. Registrom diskvalifikácií budú eliminované napr. osoby (firmy), ktoré porušujú daňovo-odvodové, konkurzné alebo obchodné predpisy. Opatrenie bude plniť aj preventívnu funkciu tým, že umožní podnikateľským subjektom overiť si svojich budúcich obchodných partnerov.

Exekúcie a verejné obstarávanie

Prebehne aj novelizácia exekučného poriadku. Komplexná novela upraví statusové aj procesné otázky. Základným cieľom je zamedziť predlžovaniu faktického vymoženiu judikovanej pohľadávky. Zároveň bude vláda SR dozerat' a vyhodnocovat' uplatnenie novely zákona o verejnom obstarávaní v praxi.

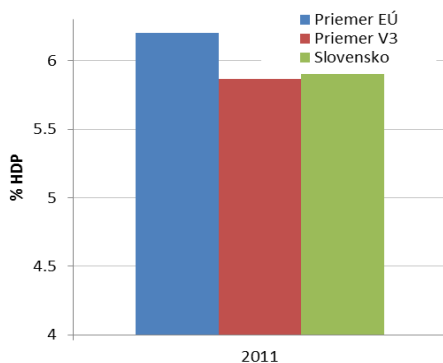
4.8 Zdravie

Tab. 8: Výsledkový indikátor pre zdravie		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Cieľ 2020
Roky zdravého života (očakávaný počet rokov pri narodení)	SK	-	55,9	54,5	55,8	52,3	52,5	52,3	52,2	60
	EÚ	-	61,8	62,1	62,1	61,6	61,6	62,1	61,8	-

Zdravotný stav obyvateľstva ovplyvňuje rovnosť šancí a produktivitu v krajine, je preto dôležité udržiavat' systém poskytovania zdravotnej starostlivosti na takej úrovni, aby čo najlepšie naplnal svoju funkciu. Verejné zdroje v slovenskom zdravotníctve boli v roku 2011 vo výške 760 eur na jedného obyvateľa, teda približne 6 % HDP. Výdavky štátu boli o 0.3% HDP nižšie oproti priemeru krajín EÚ, no mierne prevyšovali priemer V3. V uplynulých rokoch rástli výdavky podstatne rýchlejšie než v krajinách s podobnou úrovňou HDP na obyvateľa. EK očakáva, že Slovensko bude medzi krajinami s najvýraznejším rastom starnutia populácie, čo bude ďalej zvyšovat' náklady na zdravotníctvo.

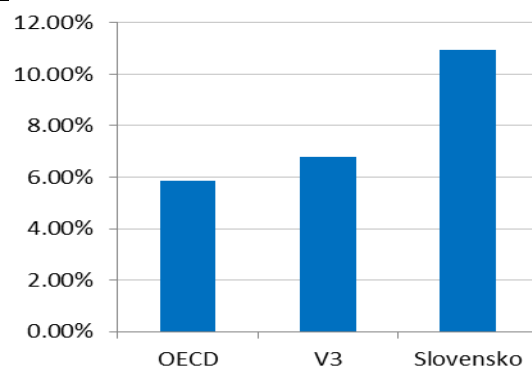
Rýchly rast zdrojov sa neprejavil na výsledkoch zdravotníctva v dostatočnej miere. Zatiaľ čo krajiny V3 dokázali v posledných rokoch takmer vymazať náskok krajín EÚ v počte rokov zdravého života, Slovensko stále zaostáva s takmer desaťročným rozdielom za EÚ a V3.

Graf 19: Výdavky na zdravotníctvo (v % HDP)

Zdroj: Eurostat

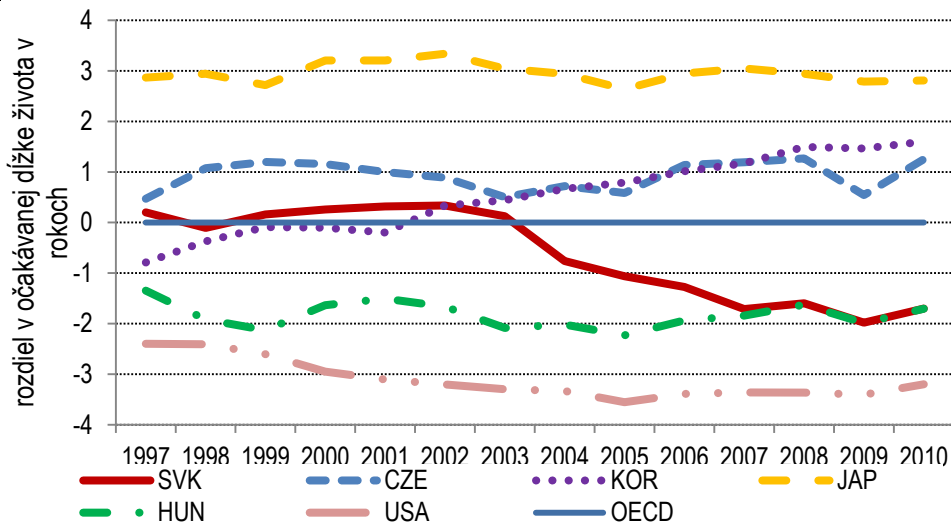
Graf 20: Priemerný ročný rast výdavkov 1998 - 2010

Zdroj: MF SR

Rýchly rast výdavkov na zdravotnú starostlivosť v spojitosti s relatívne pomalým rastom očakávanej dĺžky života obyvateľov SR znamená znižujúcu sa efektívnosť vynakladania zdrojov v zdravotníctve. Zatiaľ čo Slovensko sa zhruba do roku 2003 pohybovalo na úrovni priemernej efektívnosti krajín OECD, po tomto roku nastal jej výrazný pokles. V súčasnosti by sa obyvateľstvo Slovenskej republiky mohlo pri nezmenenej výške výdavkov dožívat' až o dva roky dlhšie.

Graf 21: Efektívnosť slovenského zdravotníctva

Zdroj: IFP, OECD

Vláda SR preto prijme opatrenia pre dosiahnutie čo najvyššej efektívnosti bez ohrozenia dostupnosti a kvality liečby. Dôležitými témami sú krátkodobá aj dlhodobá finančná udržateľnosť financovania zdravotníctva. Opatrenia sa zamerajú na zastavenie zadlžovania nemocníc, optimalizáciu ich siete a investície do nových, efektívnejších nemocníc. Zavedie sa integrovaný model poskytovania zdravotnej starostlivosti, zjednotia sa liečebné postupy, zlepši sa informovanosť pacientov zverejňovaním indikátorov kvality a čakacích listín, zavedie sa unitárny systém zdravotného poistenia, platby za diagnostickú skupinu a pokračovať bude lieková reforma.

Vláda posilní systém verejného zdravotníctva a štátneho zdravotného dozoru. Pripraví strategické materiály, vrátane zámeru na postupnú tvorbu komplexného prístupu starostlivosti o zdravie občanov, národných programov podpory zdravia a preventívnych programov v najdôležitejších oblastiach. Vysoká kvalita, dostupnosť a efektívnosť zdravotnej starostlivosti a súvisiacich služieb je nevyhnutnou podmienkou spokojnosti a dôvery občanov v systém organizácie, riadenia, dôslednej kontroly a samotného výkonu poskytovania zdravotnej starostlivosti. Snahou vlády bude, aby sa na celom území SR poskytovala zdravotná starostlivosť na úrovni súčasných poznatkov medicíny a manažmentu zdravotných systémov.

Zlepšenie finančného riadenia a hospodárenia poskytovateľov

Vláda SR sa zaväzuje, že v zdravotníckych zariadeniach, kde figuruje ako zriaďovateľ MZ SR bude v priemere dosiahnutý vyrovnaný hospodársky výsledok bez dodatočnej finančnej pomoci zo štátneho rozpočtu spolu s výrazným znížením ich zadlženosti. Opatrenia smerujúce k zefektívneniu využívania zdrojov z poisťovní a vlastných príjmov zabezpečia vyrovnané hospodárenie nemocníc do roku 2015.

Finančné riadenie nemocníc je potrebné nastaviť tak, aby bol odmeňovaný výkon a zvyšovanie efektívnosti. Pred naviazaním odmeňovania riadiacich zamestnancov na výkonnosť však bude nutné zabezpečiť systematický zber, sledovanie a vyhodnocovanie príslušných ukazovateľov. Správne nastavené finančné riadenie nemocníc môže výrazne prispieť k zastaveniu ich zadlžovania a teda zlepšeniu efektívnosti vynakladaných zdrojov.

Úspory pri obstarávaní energetických surovín, materiálov, služieb a ostatných nemocnicami využívaných vstupov sú dosiahnuteľné centralizáciou nákupu na úrovni riaditeľstva nemocnice. Zavedenie centrálného obstarávania prinesie možnosť efektívnejšie vynakladať finančné prostriedky nemocníc bez ohrozenia liečby pacienta. Riadenie nemocníc sa tiež zameria na prevádzkové úspory obmedzením procesných a personálnych duplicit.

Po prijatí opatrení na zastavenie zadlžovania nemocníc sa budú nasledovne realizovať investície do oblastí akútnych lôžkových zariadení, ktoré nahradia niektoré zastarané, najmenej efektívne zariadenia. Zároveň bude vláda systematicky podporovať vytvorenie siete rehabilitačných zariadení a zariadení dlhodobej starostlivosti

vrátane vytvorenia legislatívnych podmienok. Investície do výstavby nových a rekonštrukcie existujúcich zariadení budú realizované bez dodatočného vplyvu na verejné financie.

Zlepšenie dlhodobej udržateľnosti financovania zdravotníctva

Čoraz dôležitejšou témou sa stáva dlhodobá udržateľnosť financovania zdravotníctva a dlhodobej starostlivosti v súvislosti so starnutím populácie, čomu je nevyhnutné venovať náležitú pozornosť. Jedným z krokov na stabilizáciu financovania je zavedenie integrovaného modelu poskytovania zdravotnej starostlivosti. Posilní sa pozícia všeobecných ambulantných lekárov, čím sa obmedzí drahšia liečba v nemocniciach a u špecialistov. Program pripraví novú generáciu všeobecných lekárov, ktorých prínos sa prejaví v zlepšenom manažmente procesu liečby. Okrem iného sa zavedie povinná prax študentov medicíny v ambulanciách už počas vysokoškolského štúdia. Po absolvovaní vzdelávacieho programu bude začínajúci doktor zaviazaný odpracovať určitý počet rokov v ambulancii na Slovensku. Financovanie bude zabezpečené zo zdrojov EÚ. Významnou súčasťou integrovaného modelu poskytovania zdravotnej starostlivosti je zavedenie elektronizácie zdravotníctva do praxe - eHealth.

Zjednotenie liečebných postupov

Jednotné liečebné postupy využívajúce najlepšiu prax sú bežnou rukoväťou pracovníkov v zdravotných systémoch rozvinutých krajín. Zjednotenie nebude brániť preberaniu inovatívnych liečebných postupov a zároveň sa zachová priestor pre experimentálnu liečbu. Rozdiely v postupoch liečby pacienta negatívne vplyvajú na chod systému poskytovania zdravotnej starostlivosti. Rôznymi postupmi sa stráca prehľadnosť v procese liečby, čo zvyšuje náročnosť posudzovania prípadov revíznymi lekármi a spôsobuje záťaž pre zdravotné poisťovne pri rozhodovaní o platbách. Nejednotné postupy rovnako sťažujú plánovanie využitia kapacít liečebných zariadení, čím prispievajú k vzniku neefektívnosti v systéme.

Informovanosť pacientov o kvalite a dostupnosť zdravotnej starostlivosti

Vláda SR bude podporovať zvyšovanie kvality v zdravotníctve prostredníctvom zavedenia zrozumiteľného systému merania kvality a akreditácie poskytovateľov vrátane nemocníc. Prijme nový rozšírený zoznam indikátorov kvality a zadefinuje ich aj pre ďalšie medicínske odbory a terapeutické a diagnostické výkony. Hodnoty indikátorov kvality poskytovateľov zdravotnej starostlivosti budú nastavené tak, aby na rozdiel od súčasného stavu skutočne a zmysluplne diferencovali poskytovateľov. Hodnoty indikátorov ako aj rebríčky kvality poskytovateľov zdravotnej starostlivosti budú zverejnené minimálne raz ročne v užívateľsky prijateľnej podobe s cieľom zvýšiť informovanosť pacientov. Raz za tri roky bude zoznam indikátorov revidovaný.

Zvýši sa transparentnosť zaraďovania poisťencov na poskytnutie plánovanej zdravotnej starostlivosti do zoznamu zdravotnej poisťovne. Čakacie listiny budú vytvorené pre tie diagnostické a terapeutické výkony, ktoré budú poskytnuté viac než 3 mesiace od indikácie. Čakacie lehoty budú poisťovne povinné zverejňovať podľa jednotlivých poskytovateľov, čím sa umožní ich porovnateľnosť.

Zavedenie platieb za diagnostickú skupinu (DRG)

Zavedenie platieb podľa diagnostických skupín (DRG) umožní identifikovať vnútorné rezervy zdrojov verejného zdravotného poistenia, zvýši transparentnosť vzťahov medzi poisťovňami a nemocnicami a umožní ich zmysluplné a efektívne riadenie. Systém DRG pridelí každému prípadu hospitalizácie dopredu stanovený podiel financií na základe diagnózy, poskytnutých výkonov, veku, pohlavia, prítomnosti iných ochorení či komplikácií, a ďalších pozorovateľných kritérií. Každá nemocnica tak bude dostávať za rovnaký štandardný výkon s rovnakou kvalitou pri rovnakej diagnóze rovnaký objem peňazí od zdravotnej poisťovne. Platbou za diagnózu sa zavedie transparentný systém financovania zdravotnej starostlivosti pre lôžkové zdravotnícke zariadenia, čím sa pristúpi k spravodlivejšiemu financovaniu u jednotlivých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Vytvorením jednotnej platformy financovania poskytovaných nemocničných služieb formou DRG systému sa prispeje k možnosti porovnávania poskytovanej zdravotnej starostlivosti v jednotlivých zdravotníckych zariadeniach a získa sa širší rozsah informácií pre rozhodovanie a kontrolu. Predpokladaný začiatok vykazovania podľa DRG a zverejňovania výsledkov je jeseň roku 2013, ako platobný mechanizmus by mal DRG začať slúžiť od januára 2016.

Zavedenie unitárneho systému verejného zdravotného poistenia

Zavedenie unitárneho systému je jedným z opatrení, ktoré majú potenciál výrazne zvýšiť efektívnosť vynakladania zdrojov v zdravotníctve. Súčasné nastavenie systému, medzi pólmi monopolu a konkurenčného prostredia, nie je z hľadiska trhovej štruktúry optimálne. Oligopolná štruktúra trhu verejného zdravotného poistenia na Slovensku podnecuje zdravotné poisťovne k správaniu, ktoré nie je v súlade s maximalizáciou efektívnosti využívania zdrojov.

Lieková politika

Po schválení liekovej reformy, ktorá zavádza najmä generickú preskripciu, pravidiel do procesu stanovovania výšky úhrad z verejného zdravotného poistenia, sprísňuje tvorbu cien liekov a definuje zásady transparentnosti orgánov liekovej politiky bude vláda skúmať a vyhodnocovať účinnosť prijatých opatrení. MZ SR posúdi primeranosť výšky úhrad zdravotných poisťovní u relevantných skupín liekov hrađených z verejného zdravotného poistenia na základe farmakoeconomických kritérií.

Vláda SR ďalej zvýši transparentnosť procesu kategorizácie a farmakoeconomického posudzovania zverejňovaním odborných odporúčaní prijatých poradnými orgánmi na webovom sídle MZ SR. Cieľom zverejňovania je v čo možno najvyššej miere zamedziť subjektívnemu rozhodovaniu. Zefektívnenie nákupu liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín sa zvýši posilnením inštitút verejného obstarávania v štátnych zdravotníckych zariadeniach.

4.9 Environmentálna udržateľnosť a energetika

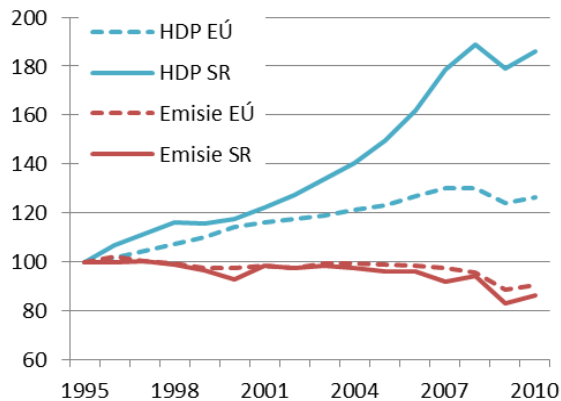
Tab. 9: Výsledkové indikátory pre environmentálnu udržateľnosť a energetiku										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Cieľ 2020
Emisie skleníkových plynov mimo ETS (%, zmena voči roku 2005)	SK	-	-	-1,8	-6,0	-4,6	-12,6	-6,0	-9,5*	<13
	EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe (%)	SK	6,1	6,2	6,6	8,2	8,4	10,4	9,8	11,3*	14
	EÚ	8,1	8,5	9	9,9	10,5	11,7	12,5	-	20
Konečná energetická spotreba (%, zmena voči priemeru rokov 2001- 2005)	SK	-	-	-0,9	-2,3	1,2	-6,3	6,1	-1,0	-11
	EÚ	-	-	2,3	0,0	0,7	-4,6	-1,2	-5,3	-
Trend EPI	SK	-	64,0	64,8	66,1	66,3	66,6	66,6	-	68,3
	EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* Odhad skutočností SHMÚ.

Je dôležité, aby politiky na podporu ekonomického rastu boli dlhodobou udržateľné, a to nielen finančne a sociálne, ale aj environmentálne. Slovensko však nie je izolované od okolitého prostredia. Analýzy renomovaných vedeckých inštitúcií, najmä Medzivládneho panelu pre zmenu klímy, potvrdzujú, že sa globálne otepľovanie nezastavilo, naopak stále sa zvyšujúca koncentrácia skleníkových plynov v atmosfére v dôsledku ľudskej činnosti vedie k zvyšovaniu priemernej teploty zemského povrchu, topeniu ľadovcov a zvyšovaniu hladín oceánov spolu so zvyšovaním ich kyslosti. Zároveň sa mení frekvencia a intenzita extrémnych výkyvov počasia s priamymi negatívnymi sociálno-ekonomickými dôsledkami. SR patrí ku krajinám, ktorým sa od roku 1990 podarilo významne znížiť emisie skleníkových plynov. Zároveň doteraz úspešne dosahujeme tzv. „decoupling“ – oddelenie hospodárskeho rastu od rastu emisií. Slovensku sa tento cieľ doteraz darí naplňať významnou zmenou štruktúry spotreby fosílnych palív spojenou s technologickou reštrukturalizáciou v priemysle. K poklesu emisií prispieva aj nárast podielu služieb na tvorbe HDP. Limity tejto transformácie sú však obmedzené a vláda bude preto musieť v budúcnosti hľadať možnosti ďalšieho nákladovo-efektívneho znižovania emisií najmä v oblasti budov, domácností, dopravy a v poľnohospodárstve.

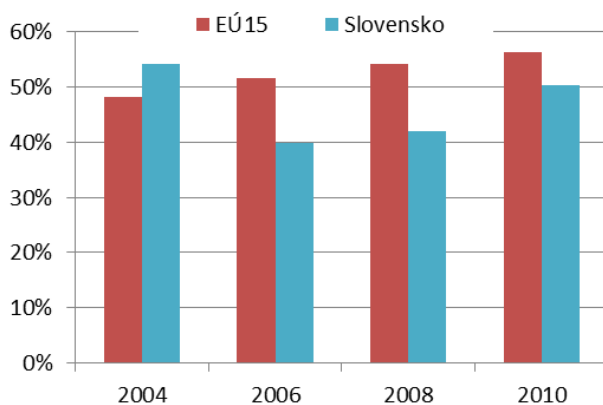

Graf 22: Rast emisií a HDP (index 1995 = 100)

Zdroj:

Graf 23: Zhodnocovanie odpadov (%)

Zdroj: Eurostat, IFP

Kvalita životného prostredia na Slovensku je v porovnaní s mnohými ostatnými krajinami veľmi dobrá. Tento fakt vyjadruje aj kompozitný ukazovateľ EPI, v rámci ktorého je SR dvanásť spomedzi hodnotených krajín. Vývoj zhodnocovania odpadov je ale, naopak, veľmi negatívny. Zatiaľ čo vyspelé krajiny zvyšujú podiel zhodnotenia, Slovensko sa z dobrej počiatočnej úrovne za posledné roky prepadlo. V nadchádzajúcom období preto bude nevyhnutné systematicky podporiť recykláciu odpadov. Problematické zostáva aj vysoké znečistenie prachovými časticami, čomu sa venuje už prijatá Stratégia redukcie PM10.

Rast spojený so znižovaním emisií a rozvoj súvisiacich odvetví hospodárstva môže podľa medzinárodných štúdií do roku 2030 celosvetovo priniesť viac ako 20 miliónov nových pracovných príležitostí. Medzi ďalšie výhody takéhoto rozvoja možno zaradiť aj značné energetické úspory nákladov firiem a domácností, zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva či znížená energetická závislosť. Zelený rast a rozvoj zeleného hospodárstva sa preto ako celospoločenská téma začlenení do tvorby všetkých relevantných politík a odrazí sa na opatreniach vlády na podporu zamestnanosti, investícií, inovácií, podnikateľského prostredia, dopravy a energetiky.

Téma životného prostredia je nadrezortná, pokrýva všetky oblasti hospodárstva. Vláda preto posilní koordináciu environmentálnej politiky. Pripraví sa Environmentálna stratégia SR, ktorá bude reflektovať súčasné trendy a stav životného prostredia a hospodárstva. Stratégia bude vypracovaná v úzkej spolupráci s rezortmi. Kľúčové bude zosúladenie a koordinácia rôznych sektorových politík na dosiahnutie spoločného (synergického) efektu a uplatňovanie nie rezortného prístupu, ale prístupu na základe témy.

Emisie skleníkových plynov, ovzdušie

Približne 50 % celkových emisií v roku 2010 bolo produkovaných firmami v schéme obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov (ETS). V rámci plnenia národných cieľov znižovania emisií skleníkových plynov do roku 2020 bude SR naďalej kontrolovať tvorbu emisií skleníkových plynov v prevádzkach zaradených do EÚ ETS smerom k definovanému cieľu zníženia o 21 % v porovnaní s rokom 2005. Vláda bude zároveň podporovať stabilné a riadne fungovanie schémy na úrovni celej únie. V sektoroch ETS možno vďaka princípom obchodovania s emisnými kvótami očakávať ich ďalšie znižovanie nákladovo-efektívnym spôsobom. Od roku 2013 budú prevádzkovatelia povinní takmer polovicu emisných kvót nakúpiť na aukcii emisných kvót, pričom výnos z dražieb je príjmom SR.

Na plnenie ambiciózných cieľov EÚ nebudú stačiť redukcie emisií skleníkových plynov v schéme ETS. Od roku 2013 má SR presne stanovenú emisnú trajektóriu do roku 2020 aj pre sektory mimo schémy obchodovania s ročnou cieľovou hodnotou vypustených emisií. Na jej plnenie bude nevyhnutné realizovať významné redukčné opatrenia aj v ďalších sektoroch, najmä dopravy, poľnohospodárstva a budov. Prehľad redukčného potenciálu rôznych opatrení a odhadovaných nákladov na ich realizáciu bude obsahovať Nízko-uhlíková stratégia rozvoja do roku 2030 vrátane dopadovej štúdie. Opatrenia budú zahŕňať modernizáciu verejného osvetlenia, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov vrátane ústredného vykurovania, podporu dopravnej infraštruktúry, ako aj intermodálnej dopravy, hromadnej prepravy osôb a cyklickej dopravy, recykláciu a energetické zhodnocovanie

odpadov. Do prípravy Nízko-uhlíkovej stratégie do roku 2030 a Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy budú zapojení aj sociálni a ekonomickí partneri a občianske organizácie.

Medzi základné podkladové analýzy pre prípravu Nízko-uhlíkovej stratégie budú okrem citlivostnej analýzy pre vybrané parametre (ceny palív, investičná náročnosť) a projekcií emisií skleníkových plynov aj krivky marginálnych nákladov znižovania emisií. Tie pomôžu pri výbere nákladovo najefektívnejších redukčných opatrení. Skúsenosti z iných krajín naznačujú, že medzi najlacnejšie opatrenia (resp. opatrenia, ktoré predstavujú čistý prínos) patrí používanie úsporných žiaroviek či zatepľovanie verejných a súkromných budov. Na druhej strane, medzi najdrahšie opatrenia patrí používanie hybridných automobilov alebo využívanie biomasy.

V nadväznosti na dokument Európskej komisie *Príprava rámca pre klímu a energetiku v roku 2030* pripraví vláda SR analýzu možností plnenia prísnejších redukčných cieľov do roku 2030. Analýza posúdi na základe vstupných údajov vyplývajúcich z makroekonomických projekcií a z kriviek marginálnych nákladov znižovania emisií dopady rôznych redukčných cieľov na hospodárstvo SR do roku 2050 pri optimálnom nastavení politik.

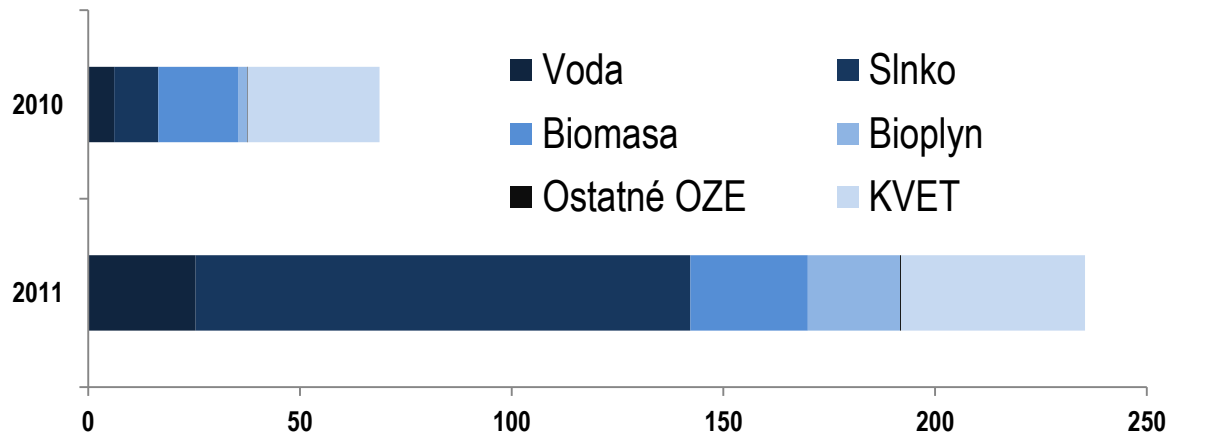
Vzhľadom na očakávané dôsledky zmeny klímy je nevyhnutné pripraviť opatrenia na zníženie ich dopadov. Ministerstvo životného prostredia preto v spolupráci s ostatnými zainteresovanými rezortmi pripraví Stratégiu adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Materiál navrhne na základe objektívnej analýzy nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy princípy a nástroje na minimalizovanie negatívnych dopadov zmeny klímy na ekosystémy, sociálnu a hospodársku oblasť.

Energetika a obnoviteľné zdroje energie

Vláda SR bude realizovať ďalšie kroky na elimináciu zvyšovania koncových cien elektrickej energie v dôsledku silnej finančnej podpory obnoviteľných zdrojov energie (OZE) a kombinovanej výroby elektrickej energie a tepla (KVET). Doteraz prijaté opatrenia sprísnila pravidlá pre vyplácanie doplatku na takto vyrobenú elektrinu. V tejto snahe sa bude pokračovať novým nastavením podpory OZE, čím sa zabezpečí dosiahnutie vytýčených cieľov nákladovo-efektívnym spôsobom a zároveň sa zabráni neúmernému zvyšovaniu cien elektrickej energie. Výkupné ceny by mali závisieť od potenciálu rozvoja jednotlivých typov OZE a mali by byť nastavené ako doplnok k ostatným environmentálnym opatreniam, ktoré môžu mať vplyv na rozvoj OZE (dotácie, ETS), aby nedochádzalo k prekryvaniu nástrojov. Výkupné ceny by takisto mali byť dostatočne flexibilné, aby reagovali na aktuálny trhový vývoj, avšak aj dostatočne stabilné na prilákanie nových investícií. To sa dosiahne jasnými pravidlami pre zmeny výkupných cien. Tempo podpory plnenia cieľov sa zmení tak, aby bola väčšina podpory najmä na výrobu elektriny cieleň bližšie k roku 2020. Zavedie sa jednotný výkupca podporovanej elektriny z OZE a KVET, čo stransparentní využívanie tejto elektriny a umožní lepšie nastavenie verejnej podpory.

Z pohľadu cieľa znižovania emisií z energetiky je potrebné prehodnotiť subvenciu ťažby uhlia. Na Slovensku sa podporuje výroba elektriny z domáceho uhlia od roku 2005. Podporuje sa kompenzáciou nákladov na výrobu zahrnutej v cene tarify za dodávku elektriny, ktorú platia odberatelia. V roku 2011 takto spotrebiteľia zaplatili navyše takmer 71 mil. eur. Ťažba a spotreba uhlia pritom poškodzujú zdravie občanov a vytvárajú neúmernú záťaž na životné prostredie. Vláda SR bude preto hľadať optimálne spôsoby podpory ťažby uhlia na Slovensku do budúcnosti s cieľom minimalizovať dosahy na cenu elektriny pre domácnosti, podnikateľov a životné prostredie.

Slovensko implementuje smernicu EÚ o energetickej efektívnosti, ktorej cieľom je dosiahnuť do roku 2020 zníženie primárnej spotreby energie o 20 %. Úspora sa bude týkať všetkých oblastí spotreby energie, vrátane premeny, prenosu a distribúcie energie. Najväčší potenciál vidíme v oblasti verejných budov, domácností a priemyslu. Zlepšiť by sa mala aj informovanosť občanov o vlastnej spotrebe energie. Vypracuje sa Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 a tepelná mapa SR. Ministerstvo hospodárstva bude pracovať na analýze potenciálu úspor energie z vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla a efektívneho centrálného zásobovania teplom.

Zdroj: MH SR, IFP

Na podporu projektov zlepšenia energetickej efektívnosti existujúcich bytových domov v mestských oblastiach bude v rámci iniciatívy JESSICA zriadený pôžičkový fond. Z neho budú implementované finančné prostriedky z európskych štrukturálnych a investičných fondov v objeme 11,529 mil. eur v programovom období 2007 – 2013. Zvýhodnené úvery budú poskytované na projekty v kombinácii s vlastnými zdrojmi prijímateľa, resp. úverom z komerčnej banky. Predpokladá sa, že týmto pilotným prístupom sa z prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ podporí zlepšenie energetickej efektívnosti približne 1000 bytových jednotiek. Správcom fondu bude Štátny fond rozvoja bývania. Kontinuita iniciatívy bude zabezpečená aj v novom programovom období 2014 – 2020, súčasne dôjde v rámci jej implementácie k posilneniu úlohy SZRB.

Efektívne využívanie zdrojov

Slovensko je vďaka rozmanitosti svojho povrchu a miernej klíme relatívne bohaté na prírodné zdroje. Neustále zvyšovanie nárokov hospodárstva a tlak spôsobený zmenami klímy však znamenajú, že je nevyhnutné zlepšiť ich ochranu a zvýšiť efektívnosť ich využitia. Vláda pripraví do roku 2016 reformu odpadového hospodárstva. V prípade komunálneho odpadu dôjde k prechodu od skládkovania k zhodnocovaniu odpadov – energetickému i materiálovému. Využijú sa ekonomické nástroje na stimuláciu obyvateľstva znižovať produkciu odpadu a recyklovať. V oblasti vodného hospodárstva sa bude postupovať v súlade s Vodným plánom Slovenska a Plánmi manažmentu povodí. Tieto budú na základe smernice EÚ o opatreniach spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva v šesťročných cykloch aktualizované.

5 Politika súdržnosti EÚ v programovom období 2014 - 2020

Politika súdržnosti EÚ patrí medzi kľúčové nástroje sociálno-ekonomického rozvoja SR. V tejto súvislosti je preto rozhodujúca dôsledná implementácia legislatívnych predpisov EÚ pre politiku súdržnosti EÚ, najmä s ohľadom na nové prvky zavedené pre programové obdobie 2014 – 2020. Efektívne vyčerpanie fondov EÚ v tomto programovom období (2007 - 2013) a príprava nového programového obdobia 2014 – 2020 sú najväčšími prioritami vlády Slovenskej republiky v oblasti politiky súdržnosti EÚ. V roku 2012 bola zriadená Rada vlády pre prípravu Partnerskej dohody SR 2014 – 2020, ktorú vedie predseda vlády SR a ktorej členmi je celé spektrum zástupcov verejnej správy a partnerov.

Hlavným cieľom programového obdobia 2014 – 2020 je zvýšiť efektívnosť plnenia obmedzeného počtu cieľov definovaných na úrovni EÚ vychádzajúcich zo Stratégie Európa 2020. K plneniu tohto cieľa prispievajú aj jeho nové a zvýraznené prvky, ktorými sú:

- Spoločný strategický rámec – na základe tohto dokumentu sa prostredníctvom Európskych štrukturálnych a investičných fondov⁵ realizujú zámery a ciele Stratégie Európa 2020;
- Prepojenie strategického programovania na národnej úrovni s Európskym semestrom⁶ prostredníctvom špecifických odporúčaní Rady;
- Princíp partnerstva – v súlade s viacúrovňovým riadením členské štáty zapoja sociálno-ekonomických partnerov do prípravy Partnerskej dohody;
- Mechanizmus tematickej koncentrácie - povinné vyčlenenie minimálneho podielu fondov EÚ na presne určené oblasti podpory s ohľadom na stanovené kategórie regiónov s cieľom zabezpečiť dostatočné financovanie hlavných priorít Stratégie Európa 2020;
- Viacfondový prístup – možnosť financovania jedného operačného programu v rámci cieľa „Investovanie do rastu a zamestnanosti“ z viacerých fondov. To znamená možnosť mať v rámci operačného programu osobitné prioritné osi pre Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond a Kohézny fond.;
- Integrovaný prístup k stratégii územného rozvoja – podpora miestneho rozvoja prostredníctvom Európskych štrukturálnych a investičných fondov;
- Plnenie tzv. kondicionalít - podmienky, ktoré je potrebné splniť pred a počas programového obdobia 2014 - 2020 s cieľom zabezpečiť plynulosť čerpania fondov EÚ;
- Princíp doplnkovosti – zdroje EÚ sú využívané popri národných verejných zdrojoch;
- Výsledkovo orientovaný prístup – predstavuje vymedzený okruh priorít podpory z fondov EÚ, ktoré je možné kvalitatívne a kvantitatívne vyhodnotiť počas, ako aj ku koncu programového obdobia.

Z hľadiska konsolidácie verejných financií hrajú kľúčovú úlohu opatrenia na podporu hospodárskeho rastu a pre Slovenskú republiku v momentálnej ekonomickej situácii predstavujú dôležitú prioritu. Z dôvodu obmedzených možností štátneho rozpočtu ešte viac vzrastá dôležitosť prostriedkov využívaných v rámci pomoci a podpory z fondov Európskej Únie. V nasledujúcom období bude potrebné koncentrovať smerovanie Európskych štrukturálnych a investičných fondov na financovanie priorít s najväčším potenciálom rastu, viac využívať návratné finančné zdroje a národné financovanie. Podpora by mala byť smerovaná do oblastí, ktoré mobilizujú ekonomický rast a zamestnanosť pri zohľadnení potrieb a špecifik regiónov integrovaným spôsobom. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu. SR bude v záujme zabezpečenia účinnejšej implementácie politiky súdržnosti EÚ uplatňovať vyššiu flexibilitu v oblasti podpory rôznych kategórií regiónov, ako aj pri financovaní operácií oprávnených na podporu z iného fondu a mimo oprávneného územia operačného programu.

⁵ Európske štrukturálne a investičné fondy (pôvodne fondy Spoločného strategického rámca EÚ) - Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Kohézny fond, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka a Európsky fond pre námorné otázky a rybné hospodárstvo.

⁶ "Európsky semester" je šesťmesačný cyklus, počas ktorého členské štáty EÚ každý rok efektívne koordinujú svoje rozpočtové, makroekonomické a štrukturálne politiky. Tento proces umožňuje členským štátom EÚ zohľadniť odporúčania EÚ ešte v štádiu prípravy svojich rozpočtov a pri tvorbe hospodárskych politík.

Inovatívne finančné nástroje (využitie verejných zdrojov na naviazanie súkromných zdrojov) v rámci fondov EÚ sa využívajú od programového obdobia 1994-1999, ale ich relatívny význam stúpol až v terajšom programovom období 2007-2013. V rámci programového obdobia 2014-2020 Európska komisia navrhuje dodatočne rozšíriť a posilniť úlohu inovatívnych finančných nástrojov, umožní väčšiu flexibilitu ich použitia (na všetky tematické ciele, pre všetkých konečných príjemcov a v kombinácii s inými formami podpory, ako sú napr. granty). Využitie rôznych finančných inštrumentov pri čerpaní zdrojov z fondov EÚ má oproti nenávratným finančným príspevkom v podobe grantov niekoľko výhod. Keďže sa pri využití finančných inštrumentov jedná o návratnú pomoc, tieto zdroje je neskôr znova možné využiť na stanovené ciele; to isté sa týka prípadného zisku, ktorý by sa podarilo pri ich využití dosiahnuť. Dané zdroje je možné znásobiť prostredníctvom pritiažnutia zdrojov súkromného sektora. Dodatočná expertíza a motivácia súkromného sektora zaistia efektívnejšie alokovanie prostriedkov a lepšiu finančnú disciplínu na úrovni projektov. V prípade, že sa má jednať o podporu samostatne životaschopných projektov, predstavuje návratná pomoc vhodnejšiu formu podpory, ktorá nedeformuje hospodársku súťaž a trhové prostredie. Pri príprave Partnerskej dohody a operačných programov je preto dôležité dosiahnuť záväzok vyššieho podielu inovatívnych finančných nástrojov ako formy podpory na celkovom objeme prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktoré bude mať SR k dispozícii v programovom období 2014-2020. Takýto záväzok by sa mal pohybovať na úrovni minimálne 5% z novej alokácie celkového objemu všetkých prostriedkov v bežných cenách na roky 2014 - 2020.

Po skúsenostiach zo súčasného rozpočtového obdobia 2007 – 2013 a uznaní mimoriadnej komplikovanosti systému implementácie, je potrebné maximálne zjednodušiť celý systém pri súčasnom koncentrovaní zdrojov. Uvedené prvky sa z pohľadu SR premietnu do obmedzeného počtu operačných programov, ktoré budú zamerané na vymedzený okruh oblastí podpory, ktoré budú tvoriť východiskovú základňu pri vypracovaní Partnerskej dohody SR a operačných programov na roky 2014 - 2020:

- Základná infraštruktúra,
- Ľudské zdroje, zamestnanosť a sociálna inklúzia,
- Veda, výskum a inovácie s dôrazom na podporu hospodárskeho rastu pri zabezpečení efektívneho využitia zdrojov.

Európska komisia predstavila svoj pohľad na identifikáciu hlavných rozvojových potrieb a výber tematických cieľov a priorít, ktoré by mali byť financované v rámci jednotlivých fondov EÚ v podmienkach SR v Pozičnom dokumente k Partnerskej dohode SR a operačným programom na roky 2014 – 2020. V tomto dokumente definovala päť prioritných oblastí, ktoré by SR mala z Európskych štrukturálnych a investičných fondov podporovať: podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie, infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť, rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce, trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov, moderná a profesionálna verejná správa.

V programovom období 2014 – 2020 je potrebné užšie zapojiť územnú samosprávu a sociálnoekonomických partnerov do procesu prípravy a implementácie Partnerskej dohody SR a budúcich operačných programov. Pre efektívnejšiu realizáciu pomoci z Európskych štrukturálnych a investičných fondov³ bude v záujme SR využiť aj integrované územné nástroje, ako sú integrované územné investície a komunitne vedený miestny rozvoj (prístup Leader) a globálne granty.

Na základe analýzy plánov jednotlivých rezortov, analýzy návrhov nariadení EÚ a skúseností z obdobia 2007 – 2013 bol určený zoznam piatich tematických indikatívnych oblastí podpory a jedna integrovaná oblasť podpory pre regióny v podmienkach SR, ktoré sa zhodujú s návrhom operačných programov na budúce rozpočtové obdobie:

- Výskum a inovácie,
- Integrovaná infraštruktúra,
- Ľudské zdroje zamestnanosť a inklúzia,
- Kvalita životného prostredia,
- Efektívna verejná správa,
- Integrovaný regionálny operačný program.

Navrhovaná štruktúra prenesene rešpektuje súlad s Pozičným dokumentom k vypracovaniu Partnerskej dohody a programov na Slovensku na roky 2014-2020, v ktorom EK definuje priority pre financovanie nasledovne:

- Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie
- Infraštruktúra pre hospodársky rast a tvorbu pracovných miest
- Rast ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na pracovnom trhu
- Udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov
- Moderná a odborná verejná správa.

Samostatné oblasti podpory sú vyžadované pre Technickú pomoc, Rozvoj vidieka, Rybné hospodárstvo a Európsku územnú spoluprácu, ktoré sú riadené na základe špecifických usmernení Európskej komisie.

Uvedené tematické indikatívne oblasti podpory z fondov EÚ, ktoré si Slovenská republika stanovila, sa z väčšej časti zhodujú s požiadavkami Európskej komisie na prioritné oblasti financovania z fondov EÚ v rokoch 2014 – 2020. Európska komisia zároveň identifikovala oblasti podpory, ktoré už ďalej neodporúča financovať z prostriedkov EÚ: všeobecná školská infraštruktúra (okrem predškolského vzdelávania, OVaP a celoživotného vzdelávania), infraštruktúra v zdravotníctve, miestne komunikácie, údržba ciest, verejné osvetlenie, komerčné zariadenia cestovného ruchu (hotely, penzióny, aquaparky atď.). Oprávnenosť podpory pre niektoré z týchto oblastí bude preto predmetom ďalších rokovaní medzi Európskou komisiou a Slovenskou republikou. V súčasnosti už prebiehajú neformálne vyjednávania s Európskou komisiou k jednotlivým prioritám financovania..

Aktivity v oblasti politiky súdržnosti v SR boli v uplynulom období zamerané na vytváranie predpokladov pre úspešné využitie ŠF a KF obdobia 2007 – 2013 a na prípravu Partnerskej dohody SR na roky 2014 - 2020, ktorá predstavuje základný strategický dokument na národnej úrovni pre integrované využitie Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Dôležitým východiskom pre proces prípravy Partnerskej dohody SR je materiál „Spôsob uplatnenia ex ante kondicionalít pri príprave implementačného mechanizmu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013 v podmienkach Slovenskej republiky“, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 305 z 27. júna 2012. Predmetný materiál informuje o spôsobe uplatnenia ex ante kondicionalít ako podmienok na úspešné a účinné využívanie fondov EÚ v programovom období 2014 - 2020. Podkladom na vypracovanie Partnerskej dohody SR je aj materiál „Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody SR na programové obdobie 2014 – 2020“ schválený uznesením vlády SR č. 657 z 28. novembra 2012. Materiál hodnotí doterajšie skúsenosti z procesu implementácie politiky súdržnosti EÚ, politiky rozvoja vidieka a politiky rybného hospodárstva v súčasnom programovom období a definuje strategický prístup v návrhoch právnych predpisov EÚ pre politiku súdržnosti. Obsahom materiálu je aj informácia o príprave Partnerskej dohody SR na programové obdobie 2014 – 2020, opis základných princípov programovania, ako aj prehľad a výber tematických cieľov a investičných priorít pre Partnerskú dohodu SR na roky 2014 – 2020. Jeho súčasťou je aj priemet základných princípov vo vzťahu k cieľu „Európska územná spolupráca“ a k horizontálnym princípom.

V zhladom na skúsenosti z rozpočtového obdobia 2007 – 2013 je v budúcom období nevyhnutné zlepšenie kvality procesov verejného obstarávania zo strany prijímateľov pomoci a podpory z fondov EÚ, ako aj procesov predbežnej kontroly verejného obstarávania na strane riadiacich orgánov s cieľom zníženia percenta chýb z tohto titulu s následkom korekcií.

6 Inštitucionálne zabezpečenie Stratégie Európa 2020 v SR

Vláda SR reflektovala vývoj v koordinácii hospodárskych politík členských štátov na úrovni EÚ posilnením agendy štrukturálnych reforiem. Koordinátormi Stratégie Európa 2020 v podmienkach Slovenskej republiky sú predseda vlády SR a podpredseda vlády a minister financií.

Do prípravy a realizácie Národného programu reforiem SR sú primárne zapojení ministri zodpovední za ekonomickú a sociálnu agendu ako trh práce, sociálna inklúzia, vzdelávanie, podnikateľské prostredie, energetika, životné prostredie, zdravotníctvo, doprava, regionálny rozvoj, verejná správa, atď. Ostatní ministri, splnomocnení vlády, zástupcovia ostatných orgánov štátnej správy, samospráv, akademickej obce, podnikateľského sektoru a tretieho sektoru sa podieľajú na plnení stratégie v rámci spolupráce vo vybraných oblastiach.

Pre niektoré kľúčové agendy týkajúce sa viacerých ústredných orgánov štátnej správy bol zriadený post splnomocnenca vlády. Splnomocnenec vlády pre vedomostnú ekonomiku koordinuje tvorbu a realizáciu politík orgánov verejnej správy, ktoré vplyvajú na celkový rozvoj vedomostnej ekonomiky. Splnomocnenec vlády pre rómske komunity navrhuje, koordinuje a kontroluje činnosti smerujúce k riešeniu problémov rómskej menšiny a po odsúhlasení vládou SR realizuje systémové riešenia na dosiahnutie rovnoprávneho postavenia občanov patriacich k rómskej menšine v spoločnosti. Splnomocnenec vlády pre občiansku spoločnosť napomáha rozvoj efektívnej komunikácie medzi verejným sektorom a mimovládny neziskovým sektorom a ďalšími segmentmi občianskej spoločnosti.

Na pracovnej úrovni koordinuje prípravu a realizáciu opatrení NPR pracovná skupina štátnych tajomníkov zainteresovaných ministerstiev. V rámci verejného medzirezortného pripomienkového konania, ktorý je v SR štandardným krokom pri prijímaní vládnych materiálov, sa k NPR majú možnosť vyjadriť všetky zainteresované subjekty vrátane verejnosti.

Na najvyššej politickej úrovni prebieha diskusia o najdôležitejších opatreniach vlády s partnermi prostredníctvom Rady solidarity a rozvoja, ktorá je platformou pre diskusiu, hľadanie riešení a dohody medzi zástupcami vlády SR a predstaviteľmi sociálnych partnerov, cirkví a odborných inštitúcií pri príprave dôležitých rozhodnutí, ktoré sa týkajú rozvoja celej spoločnosti.

Rada zasadá pod vedením predsedu vlády SR, jej ďalšími stálymi členmi za vládu sú minister financií a minister práce, sociálnych vecí a rodiny. Na rokovania sú prizývaní podľa potreby a zamerania prerokovávanej problematiky aj ďalší členovia vlády. Partneri sú zapojení do procesu aj prostredníctvom rôznych neformálnych fór, ako sú konferencie a odborné tematické semináre. Vláda považuje za dôležité, aby dialóg pokračoval nepretržite ako predpoklad kvalitnej implementácie navrhovaných zmien.

NPR bude prerokovaný aj na Hospodárskej a sociálnej rade a vo výboroch Národnej rady SR pre európske záležitosti a rozpočet, financie a menu.

Príloha č. 1 – Národné ciele Stratégie Európa 2020

Tab. 10: Výsledkové ukazovatele Stratégie Európa 2020

			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Cieľ 2020
Fiškálna politika a verejné financie												
1	Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP) (% HDP)	SK	-	-	-	-	-	9,5	9,2	6,8	-	0
		EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Efektívnosť výberu DPH (%)	SK	-	74,8	69,7	64,1	65,1	57,9	56,7	57,8	-	72
		EÚ22	-	71,4	72,9	73	71,1	66	66,9	66,9	-	-
Vzdelávanie, veda a inovácie												
3	PISA (priemer dosiahnutých bodov)	SK	-	-	482	-	-	488	-	-	-	505
		OECD	-	-	496	-	-	496	-	-	-	-
4	Predčasné ukončenie školskej dochádzky (% vo vekovej skupine 18 - 24 rokov)	SK	6,8	6,3	6,6	6,5	6	4,9	4,7	5	-	6
		EÚ	16	15,8	15,5	15,1	14,9	14,4	14,1	13,5	-	10
5	Citácie (% , 100 = priemer EÚ)	SK	35	33	40	38	41	37	34	39	-	70
		EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 - 34 rokov)	SK	12,9	14,3	14,4	14,8	15,8	17,6	22,1	23,4	-	40
		EÚ	26,9	28	28,9	30	31	32,2	33,5	34,6	-	40
7	Výdavky na vedu a výskum (% HDP)	SK	0,51	0,51	0,49	0,46	0,47	0,48	0,63	0,68	-	1,2
		EÚ	1,83	1,82	1,85	1,85	1,92	2,02	2,01	2,03	-	3
8	High-tech export (% na celkovom exporte)	SK	4,7	6,402	5,8	5	5,2	5,9	6,6	6,6	-	14
		EÚ	18,5	18,74	16,6	16,1	15,4	17,1	16,1	15,4	-	-
Zamestnanosť a sociálna inklúzia												
9	Miera dlhodobej nezamestnanosti (% aktívneho obyvateľstva nad 15 rokov)	SK	11,9	11,8	10,3	8,3	6,7	6,5	9,3	9,2	8,9	3
		EÚ	4,3	4,1	3,7	3,1	2,6	3	3,9	4,1	-	-
10	Miera zamestnanosti (% vo vekovej skupine 20 - 64 rokov)	SK	63,7	64,5	66	67,2	68,8	66,4	64,6	65,1	65,0	72
		EÚ	67,4	68	69	69,9	70,3	69	68,6	68,6	-	75
11	Populácia ohrozená chudobou a vylúčením (% populácie)	SK	-	32	26,7	21,3	20,6	19,6	20,6	20,6	-	17,2
		EÚ	-	25,6	25,2	24,4	23,6	23,1	23,6	24,2	-	19,4
Podnikateľské prostredie												
12	Doing Business (poradie v rebríčku Svetovej banky)	SK	-	-	-	-	-	40	43	46	46	15
		EÚ	-	-	-	-	-	37,5	37,2	40,3	40,1	-
13	Index regulácie trhu produktov (bodové hodnotenie)	SK	-	-	-	-	1,54	-	-	-	-	1,2
		OECD	-	-	-	-	1,35	-	-	-	-	-
Modernizácia verejnej správy												
14	E-government index (%)	SK	25,5	-	37,3	42,3	-	58,6	62	-	-	90
		EÚ	-	-	47	52,9	-	61,4	69,1	-	-	-
Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva												
15	Korupcia (%)	SK	-	59	-	59	-	61	-	56	-	80
		EÚ	-	67	-	78	-	80	-	77	-	-
Zdravie												
16	Roky zdravého života (očakávaný počet rokov pri narodení)	SK	-	55,9	54,5	55,8	52,3	52,5	52,3	52,2	-	60
		EÚ	-	61,8	62,1	62,1	61,6	61,6	62,1	61,8	-	-
Environmentálna udržateľnosť												
17	Emisie skleníkových plynov mimo ETS (% , zmena voči roku 2005)	SK	-	-	-1,8	-6,0	-4,6	-12,6	-6,0	-9,5	-	<13
		EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe (%)	SK	6,1	6,2	6,6	8,2	8,4	10,4	9,8	11,3	-	14
		EÚ	8,1	8,5	9	9,9	10,5	11,7	12,5	-	-	20
19	Konečná energetická spotreba (% , zmena voči priemeru rokov 2001- 2005)	SK	-	-	-0,9	-2,3	1,2	-6,3	6,1	-1,0	-	-11
		EÚ	-	-	2,3	0,0	0,7	-4,6	-1,2	-5,3	-	-
20	Trend EPI	SK	-	64,0	64,8	66,1	66,3	66,6	66,6	-	-	68,3
		EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Národné ciele Stratégie Európa 2020 predstavujú súbor štrukturálnych indikátorov, ktoré si vláda SR určila na sledovanie pokroku v štrukturálnych politikách. Súbor pozostáva z ukazovateľov EÚ2020, ktoré zadefinovala Európska komisia pre všetky členské štáty, doplnených o niektoré ďalšie ukazovatele, ktoré pokrývajú všetky priority vlády SR. V roku 2015 bude ich vývoj a doterajší pokrok smerom k plneniu cieľov stanovených na rok 2020 predmetom hodnotenia vlády SR.

Názov ukazovateľa	Definícia a zdroj
Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP)	Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti je rozdiel medzi aktuálnou hodnotou a dlhodobo udržateľnou hodnotou štrukturálneho primárneho salda. Dlhodobo udržateľná hodnota sa určuje na základe aktuálnej legislatívy a dlhodobých demografických a ekonomických prognóz ovplyvňujúcich príjmy a výdavky verejnej správy (implicitné záväzky), pričom do úvahy sa berú aj podmienené záväzky (napr. PPP projekty) Zdroj: OECD / Eurostat, výpočet MF SR
Efektívnosť výberu DPH	Efektívnosť výberu DPH = výber DPH / [(konečná spotreba domácností + tvorba hrubého fixného kapitálu verejnej správy + medzispotreba verejnej správy – výber DPH) * (základná sadzba DPH / 100)] Tento index porovnáva skutočný výber DPH s potenciálnym výberom DPH. Čím väčšia je hodnota indikátora, tým efektívnejší je výber DPH. Potenciálny výber DPH ukazuje, koľko sa dokáže vybrať DPH z makroekonomickej základne pri zdanení základnou sadzbou DPH. Zdroj: OECD / Eurostat, výpočet MF SR
Trend EPI	Index environmentálnej výkonnosti zostavuje každé dva roky Yale a Columbia University v spolupráci so Svetovým ekonomickým fórom a Európskou komisiou. Ide o kompozitný indikátor zložený z 22 výsledkových sub-indikátorov, ktorý porovnáva 132 krajín v desiatich základných oblastiach environmentálnej výkonnosti. Zdroj: http://epi.yale.edu/
Emisie skleníkových plynov mimo ETS	Emisie skleníkových plynov mimo ETS ako CO ₂ ekvivalent vyjadrujú percentuálnu zmenu voči roku 2005). Indikátor vyjadruje trendy agregovaných antropogénnych emisií CO ₂ , NO ₂ , CH ₄ , HFC, PFC a SF ₆ súhrne nazývaných skleníkové plyny a vyjadrené ako CO ₂ ekvivalent. Celkové množstvo nezahŕňa emisie z využívania krajiny a lesov (LULUCF). Zdroj: Eurostat
Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe	Podiel konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie a hrubej konečnej energetickej spotreby. Konečná energetická spotreba z obnoviteľných zdrojov sa vypočíta ako súčet hrubej konečnej spotreby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, hrubej konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie určenej na výrobu tepla a chladu a konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie v doprave. Zdroj: Eurostat
Konečná energetická spotreba	Konečná energetická spotreba je rozdiel konečnej spotreby a konečnej neenergetickej spotreby. Konečná neenergetická spotreba sú energetické produkty použité ako surovina v rôznych odvetviach; tzn. nespotrebované ako palivo alebo netransformované na iné palivo. Konečná spotreba sa vypočíta ako hrubá domáca spotreba – transformácia (vstup) + transformácia (výstup) + reklasifikácia a spätné toky – spotreba energetického odvetvia – straty pri prenose a v rozvodoch. Zdroj: vlastný výpočet MF SR zo zdrojov ŠÚ SR
Predčasné ukončenie školskej dochádzky	Podiel populácie vo veku 18-24 rokov s najnižším vzdelaním (ISCED 0, 1, 2, 3C), ktorá nepokračuje v ďalšom vzdelávaní. Žiak nepokračuje vo vzdelávaní, ak sa počas posledných štyroch týždňov pred uskutočnením prieskumu nezúčastnil žiadneho typu vzdelávania, pričom sa nezohľadňuje relevantnosť vzdelávania pre súčasnú alebo budúcu prácu respondenta. Zdroj: Eurostat
PISA	Medzinárodné štandardizované hodnotenie vedomostí a zručností pätnásťročných žiakov. Hodnotí žiakov v troch oblastiach: v matematike, čítaní a prírodných vedách. Index je aritmetickým priemerom hodnotení v jednotlivých oblastiach. Zdroj: OECD
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie	Podiel absolventov vysokoškolského štúdia vo veku 30-34 rokov pripadajúci na celkový počet obyvateľov rovnakej vekovej skupiny. Stupeň vysokoškolského alebo doktorandského štúdia zodpovedá úrovni ISCED 5-6. Zdroj: Eurostat
Citácie na	Podiel počtu citácií v renomovaných medzinárodných časopisoch (SCImago Journal & Country Rank) na

výskumníka	počet výskumníkov v krajine (Eurostat). Ukazovateľ je vyjadrený relatívne k priemernej hodnote krajín Európskej únie. Zdroj: http://www.scimagojr.com/ , Eurostat, výpočty MF SR
Výdavky na výskum a vývoj	Percentuálny podiel celkových výdavkov na výskum a vývoj na HDP. Zdroj: Eurostat
High-tech export	Podiel high-tech exportov na celkovom vývoze krajiny. Produkty high-tech sú vybrané produkty nasledovných odvetví: letecký priemysel, počítače a kancelárske stroje, elektronické telekomunikačné zariadenia, farmaceutický priemysel, vedecké prístroje, elektrické stroje, chemický priemysel, neelektronické prístroje, zbrojný priemysel. Zdroj: Eurostat
Miera zamestnanosti	Podiel zamestnanej populácie vo veku 20-64 rokov na celkovej populácii rovnakej vekovej skupiny. Ukazovateľ zahŕňa celkovú populáciu žijúcu v samostatných domácnostiach, nezahŕňa kolektívne domácnosti ani obyvateľov penziónov, či ubytovní a internátov, ani hospitalizovaných v zdravotníckych zariadeniach. Zamestnaná populácia pozostáva z tých osôb, ktoré počas daného týždňa vykonávali hocikakú prácu za mzdu alebo zárobok po dobu aspoň jednej hodiny, resp. nepracovali, ale mali zamestnanie, v ktorom boli dočasne neprítomní. Zdroj: Eurostat
Miera dlhodobej nezamestnanosti	Podiel populácie nezamestnanej dlhšie ako dvanásť mesiacov napriek tomu, že si aktívne hľadá prácu, na aktívnej populácii vo veku nad pätnásť rokov, nežijúcej v kolektívnej domácnosti. Zdroj: Eurostat
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením	Indikátor predstavuje súčet ľudí, ktorí sú v riziku chudoby (po sociálnych transferoch) a/alebo sú materiálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce vyjadrený percentuálne na celkovej populácii. Riziko chudoby predstavuje počet osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom nižším ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch). Materiálna deprivácia predstavuje podiel ľudí, ktorí si z nasledujúcich deviatich položiek nemôžu dovoliť aspoň štyri: i) platiť nájom a náklady na bývanie, ii) udržať v dome teplo, iii) čelia neočakávaným výdavkom, iv) jesť mäso, rybu alebo ekvivalentné množstvo bielkovín každý druhý deň, v) týždňovú dovolenku mimo domova, vi) auto, vii) práčku, viii) farebný televízor, alebo ix) telefón. Ľudia v domácnosti bez práce sú osoby vo veku 0 – 59 rokov žijúce v domácnosti, kde dospeli pracujú menej ako 20 % z celkového možného času počas predchádzajúceho roku. Zdroj: Eurostat/EU-SILC
Doing Business	Poradie krajiny v rebríčku Doing Business, ktorý meria reguláciu domácich malých a stredných firiem počas deviatich fáz ich životného cyklu: začiatok podnikania, vybavovanie stavebného povolenia, registrácia vlastníctva, získanie úveru, ochrana investorov, platenie daní, obchodovanie za hranicami, vymáhanie zmlúv a ukončenie podnikania. Dáta sú založené prevažne na domácich zákonoch, rôznych iných reguláciách a administratívnych požiadavkách. Zdroj: Svetová banka
Index regulácie trhu produktov	Hodnotenie krajiny v Indexe regulácie trhu produktov (Product Market Regulation Index). Meria reguláciu a bariéry v troch oblastiach: štátna kontrola, bariéry v podnikaní a bariéry pre obchod a investície (každá s tretinovou váhou). Index regulácie trhu produktov sa nezameriava len na podnikateľskú činnosť bežných podnikov, ale meria širšiu reguláciu (napr. regulácia sieťových odvetví). Zdroj: OECD
E-Government Index	Index sa pre danú krajinu vypočíta ako vážený priemer nasledujúcich troch indikátorov: dostupnosť e-governmentu (váha 50 %), využitie e-governmentu jednotlivcami (25 %) a využitie e-governmentu podnikmi (váha 25 %). Dostupnosť e-governmentu meria ponuku dvadsiatich základných služieb e-governmentu. Indikátor udáva podiel služieb dostupných prostredníctvom internetu z definovaných dvadsiatich verejných služieb. Aby bola služba považovaná za dostupnú, musí dosahovať určitý stupeň sofistikácie. Využitie e-governmentu jednotlivcami, resp. podnikmi merajú koľko percent ľudí, resp. podnikov využilo v posledných troch mesiacoch internet na komunikáciu s verejnými inštitúciami (získanie informácií z web stránky, stiahnutie oficiálneho formulára alebo zaslanie vyplneného formulára). Zdroj: Eurostat, výpočty MF SR
Korupcia	Ukazovateľ Korupcia je zostavený ako priemer dvoch indexov zameriavajúcich sa na rôzne druhy korupcie: Skúsenosť s korupciou medzi bežnou populáciou - prieskum Eurobarometra. Zameriava sa na jednotlivé sektory, ako napr. polícia, colná správa, súdy, národní politici, regionálni politici, miestni politici, tendre, stavebné povolenia, podnikateľské oprávnenia, zdravotníctvo, školstvo, inšpekcia. Index vnímania korupcie

	<p>(CPI) - Transparency International, meria vnímanie korupcie na základe 5-10 zdrojových prieskumov podnikateľov a expertov pre každú krajinu. Na Slovensku je zahrnutých osem prieskumov o vnímaní korupcie, 50 % váhy sú názory podnikateľov, a 50 % názory expertov. Zdroj: Transparency International, Eurobarometer, výpočty MF SR</p>
Roky zdravého života	<p>Počet rokov prežitých v dobrom zdravotnom stave, ktoré je možné očakávať pri narodení. Ukazovateľ kombinuje údaje o mortalite a morbidite v danej krajine. Dobrý zdravotný stav je definovaný neprítomnosťou invalidity alebo obmedzení v každodennom živote. Nazýva sa aj roky života bez hendikepu (disability-free life years, DFLY). Zdroj: Eurostat</p>